

Наукове Шобаруство
ім. Шлебуєнка

Г
С С В
Л

Пропам'ятна книга
Гімназії
Сестер Василіянок
у Львові

Додаткова частина

ПРОПАМ'ЯТНА КНИГА ГІМНАЗІЇ
СЕСТЕР ВАСИЛІЯНОК У ЛЬВОВІ
Додаткова частина

SHEVCHENKO SCIENTIFIC SOCIETY
SOCIÉTÉ SCIENTIFIQUE ŠEVČENKO
SCHEWTSCHENKO GESELLSCHAFT DER WISSENSCHAFTEN

Ukrainian Archives
v. XXII A

A COMMEMORATIVE BOOK

**THE GYMNASIUM (SECONDARY SCHOOL) OF
THE BASILIAN SISTERS IN LVIV**

Editorial Staff

Editor-in-Chief: Wasyl Lew

Members: Stefania Bernadyn

Olha Dziadiw

Lidia Diachenko

Anna Kobrynska

Dora Rak

New York — Paris — Sydney — Toronto
1984

НАУКОВЕ ТОВАРИСТВО ІМ. ШЕВЧЕНКА

Український Архів
т. XXII А

ПРОПАМ'ЯТНА КНИГА

ГІМНАЗІЇ СЕСТЕР ВАСИЛІЯНОК У ЛЬВОВІ

ДОДАТКОВА ЧАСТИНА

Редакційна Колегія
Головний редактор: Василь Лев
Члени: Степанія Бернадин
Ольга Дзядів
Лідія Дяченко
Анна Кобринська
Дора Рак

Нью Йорк — Париж — Сідней — Торонто
1984

УКРАЇНСЬКИЙ АРХІВ
т. XXII А

Поручили до друку:
д-р Василь Лев ~
мгр. Анна Кобринська

Видало Наукове Товариство ім. Шевченка в Нью Йорку
коштом Фонду колишніх учениць гімназії
Сестер Василіянок у Львові.

Мистецьке оформлення обох книжок
виконав *Богдан Титла*.

Library of Congress Catalog Card Number: 84-05032
ISBN0: 88054-110-5

ВСТУПНЕ СЛОВО

Після виходу з друку пропам'ятної книги Гімназії Сестер Василянок у Львові в 1980 р. друкуємо додаткову книжечку — доповнення, в якій поміщено програму, відгуки й завваження про другий з'їзд колишніх професорів та учениць тієї гімназії, який відбувся на Союзівці 7-8 червня 1980 року. Може передчасний термін з'їзду при-спішив видання цієї книги, через що вкралися до неї деякі речеві і друкарські помилки. Речеві спричинені також тим, що редакція без огляду на індивідуальні заклики та в часописах не могла зібрати точних даних, передусім про абсолювенток школи. В додатковій книжечці подаємо в кількох статтях оцінку книжки та опис другого з'їзду. Подаємо також крім справлених помилок звіт Контрольної Комісії і склад постійного кількочленного Комітету, що вестиме книговодство і слідкуватиме за списками та діями колишніх учениць з метою скликання в майбутності чергового з'їзду колишніх учениць нашої незабутньої гімназії. Хоч ряди колишніх старших річників рідшають, то таки залишається велике число молодших, що пам'ятають про школу, про монахинь-виховниць у Рідному Краю, яким допомагають матеріально. Також думають про товаришок і мріють про зустріч із ними і спільний з'їзд у рідному Львові. Все в Божих руках, то ж надія і на таке.

Редакційна колегія

**З'ЇЗД КОЛИШНІХ ПРОФЕСОРІВ І УЧЕНИЦЬ
ГІМНАЗІЇ СС ВАСИЛІЯНОК У ЛЬВОВІ
7-8 червня 1980 р. на "Союзівці"**

ПРОГРАМА

П'ятниця, 6-го червня 1980 р.: реєстрація (ввечорі)

Субота, 7-ого червня 1980 р.: год. 9-11 ранку: реєстрація

Год. 11-1: Святочне відкриття.

Вибір Президії і Комісій.

Звітування: голова редакційної колегії "Пропам'ятної Книги" —

проф. д-р Василь Лев

секретарка редакційної колегії — мгр. Анна Кобринська

фінансова референтка — інж. Лідія Дяченко

голова ділового комітету — Степанія Бернадин

Дискусія над звітами.

Внески і запити.

Год. 1-3 поп.: обідова перерва

Год. 3-5 поп.: Літературно-мистецька програма. Веде мгр. Дора Рак.

Участь беруть: проф. Дарія Каранович, Ярослава Куліш, мгр. Ірина Пеленська, Володимира Смик.

Год. 7-ма ввечорі: Святочний бенкет: ведуча Марія Голод.

Слово-привіт першої абсолювентки гімназії проф. Софії Лев.

Слово-привіт останньої абсолювентки гімназії, Іванни Боб'як.

Відчитання привітів, виграш мистецьких картин.

Танцювальна група Роми Прийми-Богачевської: Наталка Лазірко, Мирослава Мандзій та Андрій Кизик.

Год. 10-та: Забава.

Неділя, 8-ого червня 1980 р.: год. 9:00 рано. — Богослуження

Год. 11-та: Підсумки з'їзду, відчитання резолюцій, спільна кінцева зустріч, спільна світлина, закриття з'їзду.

*Степанія Бернадин
Голова Ділового Комітету*

СВЯТОЧНЕ СЛОВО

НА ВІДКРИТТІ "З'ЇЗДУ КОЛИШНІХ ПРОФЕСОРІВ І УЧЕНИЦЬ
ГІМНАЗІЇ СС ВАСИЛІЯНОК У ЛЬВОВІ"

*Тягар історії і літ
І мох зелений на каменях
Присипав спогадами літ
Символіку і шкільний міт.*

*Та духа не приспить ніхто,
Геройства і хрести заслання
Стелили тим студенткам шлях,
Що довге вибрали скитання.*

*І Вам сьогодні вони шлють
Привіт глибокий рідній школі
Та всім, хто зформував їх світогляд
І спрямував їх на шлях долі.*

*І кличуть нас, щоб передать
Любов, пошану і привіт
Усім, що виповняли мури
І вклали зміст у заповіт.*

Під вражінням цього широкого привіту з України в імені Ділового Комітету відкриваю сьогоднішній наш З'їзд і сердечно вітаю наших дорогих Катехитів, Професорів, колишніх учениць заокеанських і тутешніх, головно представницю з України та шановних гостей. Думаю, що це особливе враження, яке переживаю в цій хвилині, уділяється всім, що в якійсь мірі пов'язані з життям нашої школи. Сьогоднішній наш З'їзд це виїмкова подія, це відповідальна історична хвили-

на, де в скромній "Пропам'ятній Книзі" долучується ще один документ цієї першої, під кожним оглядом небуденної дівочої, середньої школи. Ідейний та висококваліфікований духовний та професорський збір не тільки дбав про навчальний рівень, але вшешлював глибоко релігійне та патріотичне виховання, що причинилось до завершення випуску талановитих людей до вищих студій, зрілих примірних громадян, віршуваних матерей та численних ентузіасток, патріоток, вихованих на прикладах славного минулого членів професорського збору, запалені Ідеєю Визволення Батьківщини чисельно поживали ряди Організації Українських Націоналістів, яка діяла на терені школи. Цим саме товаришкам, які ні на хвилину не завагались і вибрали тернистий шлях, присвячуємо сьогодні теж нашу увагу.

Підготовка нашого З'їзду забрала багато часу, енергії і відданої праці Ділового Комітету та Редакційної Колегії, які ще на Першому Основному З'їзді в 1964 р. поставили собі за завдання довести діло до кінця і видати "Пропам'ятну Книгу" гімназії СС Василянок і цим зреалізувати мрії не тільки професорського збору і колишніх учениць у Вільному Світі, але і всіх, яким судилось залишитися у Рідному Краю. Багатьом з них, запротореним по в'язницях і таборах, не довелося і почути про наші задуми у Вільній Країні, але ті, з якими ще держимо дуже обережний зв'язок, радіють спільно з нами і чекають появи "Книги". Сьогоднішній наш З'їзд це подія немалого значення, яка ввійде не тільки в історію гімназії СС Василянок у Галичині, але в загальну історію українського шкільництва на Рідних Землях, що особливо zagrożене під сучасну пору ворожими впливами. Школа наша увійде в історію, як передова дівоча гімназія, що на протязі 33 років видала багато цінних одиниць, про яких гарно згадано у "Пропам'ятній Книзі".

Молодими дівчатами ми не усвідомлювали собі ваги нашого шкільництва на Рідних Землях, не доцінювали належно цього бастиону науки, цього глибоко релігійного і національного виховання і як уся молодь світу, раділи вільним днем від науки. Та сьогодні з перспективи часу, з далекої чужини ми вміємо оцінити вагу нашої дорогої, небуденної школи, що давала нагоду жіночій молоді приготуватись до вищих студій і тим відкрити шлях до суспільної рівноправності, за чим гаряче побивались і над чим працювали наші перші емансипантки.

Сьогодні з далекої чужини засилаємо привіт не тільки символічним мурамам школи, в яких проходила наша молодість, найкращі, безжурні хвилини життя, але нашим неоціненим катехитам, професорам, відданим Сестрам Василянкам; багатьом із них не судилось дожити цієї хвилини. Тому складаємо глибокий поклін Їхнім Тіням, — а ті, які

ше там залишилася з професорського збору чи з товаришок, розпорошених по різних тюрмах і таборах, з яких багато записались як Героїні, шлемо особливий привіт, бо в "Книзі" цього зробити не можемо.

Ми вдячні і глибоко зобов'язані тим уже нечисленним нашим катехитам і професорам, які сьогодні радіють з нами, бо деякі через хворобу не могли прибути, але прислали щирі привіти. Від Першого З'їзду порідшали наші ряди серед професорів і учениць, їм усім не довелось сьогодні бути з нами. Та це закон життя і так його треба прийняти. А ми живі й здорові; тому радіймо і тішмося життям, бо хто знає, чи стрінемося в такій кількості вдруге.

*Степанія Бернадин відкриває З'їзд
офіційною промовою*

*Д-р Василь Лев читає звіт Редакційної колегії. Сидять біля нього проф.
фія Лев і Степанія Бернадин.*

Василь Лев

ЗВІТ З ДІЯЛЬНОСТІ РЕДАКЦІЙНОЇ КОЛЕГІЇ ПРОПАМ'ЯТНОЇ КНИГИ

Сьогодні завершуємо працю над з'їздом колишніх учениць і вчителів гімназії Сестер Василянок у Львові. Від першого з'їзду в 1964-ому році до сьогоднішнього зайшли деякі зміни. Деякі учасниці й учасники першого з'їзду не дочекалися другого. А коли говорити про пропам'ятну книгу нашої школи, то історія появи цієї книги довга і барвиста. Поперше змінився вибраний на З'їзді 1964-го року склад редакційної колегії, були труднощі передусім у збиранні матеріялів до книги. Не вдалося дістати всіх виповнених анкет, що їх редакційна колегія розіслала до колишніх учениць. Не вдалося добути адрес усіх їх, хоч кілька разів подано оголошення про нашу акцію до американських і канадських часописів. Важко було налаштувати успішну й ефективну працю зв'язкових у більших містах нашого континенту.

Запляновані списки абсолювенток кожного річника від 1914 р. починаючи, відтворено на основі поданих списків, звичайно, кількох учениць даного річника. Та нераз деякі списки тієї самої класи не були однозгідні. Тому й реєстр абсолювенток подекуди можливо неточний. Допомогали табля або матуральні групи всіх клас. На жаль, годі було роздобути їх повністю. Ми старалися скласти якнайточніший список абсолювенток за роками, подаючи їх у двох групах *a* і *б*. В групі *a* є ті абсолювентки, що здали матуру в нашій школі. В групі *б* — ті учениці, що були в даному річнику тільки кілька років, перейшли до іншої школи, не здавали матури в нашій гімназії.

Ми старалися теж подати відомості про абсолювенток після матури, це їхні студії і наслідки їх — професійні і громадянські заняття, місце теперішнього побуту. Також, якщо одружені, їхнє замужнє прізвище. Про тих, хто залишився в рідному краю, подаємо їх студії і професію, не подаємо місця їх перебування. Про це ми всі тут знаємо. З сумом і пошаною треба було відмітити тих, що віддали

своє життя на жертівнику Батьківщині, і тих, хто перейшов у вічність. Важка була проблема з поданням учениць, що визначилися на полі науки, літератури, різних родів мистецтва і громадянської праці. Критерій для визначення був дуже трудний, тому вирішено подати це "визначення" при даній учениці. А такі довелось полати кілька силіветок тих, що в нашому культурному житті досягнули визначне місце.

Весь матеріал у книзі поділено на три частини. В першій частині подано історію гімназії, відомості про її основника та опікуна, директорів, монахинь ігумень, і вчительок, учительський збір, програми навчання й виховання, згадки про виховників, список абсолювенток за річниками, згадки про деяких учениць і численні ілюстрації, що їх можна було добути. Використано також три шкільні звідомлення з-перед Першої світової війни, що їх позичено в архіві Українського Католицького Університету в Римі завдяки Блаженішому Патріярхові Йосифові.

В другій частині подані відомості про життя в гімназії поза шкільними годинами, це про шкільні кружки, імпрези, різні рокові і принагідні свята і деякі спогади учениць. Тут віддзеркалена живучість школи, що вказує на те, чим жила молодь перед Першою світовою війною, чим між двома війнами, як головно після Першої світової війни доводилося молоді терпіти під чужим режимом, як ця молодь бунтувалася, часом ішла наперекір шкільним приписам і вимогам шкільної влади, а вчителі мусіли дивитися на це крізь пальці, а дирекції лагодити справи перед Кураторією.

Третю частину присвячено з'їздові в 1964-ому році. Тут видруковано доповіді і спогади учителів і учениць, а також спогад про школу згл. будинок після 1944 р. З них довідуємося, як високо наша школа несла прапор науки, релігійного і національного виховання, як формувала душі, кристалізувала характери, приготувляла до самостійного громадянського і родинного життя. З перспективи часу ці спогади передають правду про школу та її досягнення.

Ми свідомі, що Пропам'ятна книга гімназії СС Василянок у Львові має деякі недостачі, що будуть поправки, головно в списках абсолювенток та відомостей про них. Годі було зредагувати книгу без помилок, коли ми живемо поза Рідним Краєм, поза нашою школою, позбавлені архівних матеріалів.

Одначе довершено велике діло. Коли на мене впала доля головного редактора, то без допомоги редакційної колегії не був би я доконав цього діла. Тому широ дякую всім П. Т. Членам Редакційної колегії, як також і всім колишнім ученицям нашої школи, які в різний спосіб причинилися до зредагування і видання цієї документальної книжки, сміло можна сказати, частини історії нашої культури. — *Na-beant sua fata libelli!*

Анна Кобринська

ЗВІТ СЕКРЕТАРКИ РЕДАКЦІЙНОЇ КОЛЕГІЇ І ФІНАНСОВОЇ РЕФЕРЕНТКИ (з 1965 р.) В НЮ ЙОРКУ ЗА РОКИ 1964-1980.

Мій звітний час обіймає роки 1964-1980, з перервою в 70-их роках, що й спричинило деяку різницю напрямних моєї праці. В минулому, в початкових роках, я звернула головну увагу на одержання як найбільшої кількості інформацій шляхом запитників, індивідуальних і загальних, дуже важливого джерельного матеріалу, який стояв нам до розпорядимости при відтворенні списків учениць поодиноких матуральних клас. Ми не мали тоді в руках ще жадних шкільних звітів нашої гімназії, шойно при кінці праці восени 1979 р. привіз проф. Лев з архіву УКУ в Римі відбитки трьох примірників. Хоч звіти ці відносилися до шкільних років 1908-9, 1909-10, 1911-12, отже ще без натуральної класи (перша матура відбулася в 1914 р.), дали вони нам дуже цінні, точні статистичні дані. Запитники я розсилала нашим колишнім ученицям в першу чергу в ЗСА і в Канаді, далі до Європи, Австралії і Південної Африки. З Австралії, точніше з Тасманії, я дістала відповідь, тільки мої листи до Південної Африки залишились, на жаль, без жадного відгуку. Спричинила це мабуть велика віддаль, отже брак непосреднього контакту, воєнні переживання та зміни життєвих умов, в яких ми всі опинились. Цю акцію збирання матеріалів при допомозі запитників я відновила ще раз в 1978 р.

Мої завваги про цю дуже важливу справу запитників (я дістала приблизно 112) хочу закінчити широю подякою всім паням, колишнім ученицям нашої гімназії за точне й дбайливе виповнення поданих запитів, хоч кілька запитників я дістала без поданого року матури, а навіть без підпису.

Головним предметом нарад на засіданнях перших років нашої праці було устійнення змісту Пропам'ятної Книги й її поодиноких розділів за точками поданими головним редактором проф. Левом.

Другою справою, якій я присвятила багато часу й уваги, було виготовлення списків учениць матуральних кляс, поділених так, що я опрацювала кляси від року 1914-го до року 1929 включно, а проф. Лев кляси від року 1930-го до 1940 р. Щоб устійнити списки учениць матуральних кляс і їхню дальшу професійну чи суспільну працю на підставі запитників і присланих списків, узгіднюваних з іншими списками тієї ж кляси, проф. Лев і я майже кожного тижня продовж 1979 р., крім літних місяців, відбували засідання. До нас часом долучилася п. Ольга Дзядів описуючи світлини, подані в Книзі. Найбільші труднощі були в опрацюванні списків матуральних кляс воєнних років 1916-го, 1917-го і 1918-го, в поданих списках прізвища тих самих учениць повторялися нераз в трьох клясах. Великою допомогою в упорядкуванні списків були вище згадані шкільні звіти нашої гімназії. Цікаві є кляси з 1919 р., коли перший раз відбулася матура в веснянім і осіннім реченці, бо деякі наші учениці здали матуру під владою Західньо-Української Народної Республіки, не признану польською львівською Кураторією і мусіли її повторяти, — та кляса з 1920-го р., коли проголошено бойкот польських університетів і цьому рішенню підпорядкувалися учениці тієї кляси в цілості.

Після кількарічної перерви в 70-х роках, заподіяної дуже важними причинами, ми відновили нашу працю видання Пропам'ятної Книги скликанням засідання Редакційної Колегії на день 2-го квітня 1978 р. В цьому засіданні взяли участь: проф. В. Лев, як редактор, пані: Степанія Бернадин, Ольга Дзядів, Дора Рак і я, замість 16 запрошених. Ми розложили працю так, що пресовою референткою була Дора Рак, Ольга Дзядів референткою світлин, Степанія Бернадин координатором, Анна Кобринська постійною вже секретаркою і фінансовою референткою в Нью Йорку. На третьому засіданні 17-го березня 1979 р. долучилася до нас інж. Лідія Дяченко, як фінансова референтка у Філядельфії, де відкрили ми другий збірковий осередок для пожавлення акції збирання пожертв. Предметом нарад наших засідань, яких відбулося шість до часу віддання Книги до друку, було остаточне оформлення матеріалів, які упорядкував і зредагував проф. Лев, вибір формату Книги, величини друку й оформлення обкладинки (проект обкладинки виконав мистець Богдан Титла). Ціну Книги можна було визначити аж після точного устійнення коштів друку. На засіданні Редакційної Колегії 24 лютого 1980 р. намічено Діловий Комітет другого з'їзду, що мав відбутися 7-8 червня 1980 р. на "Союзівці".

Мої обов'язки секретарки поширилися теж на фінансові справи, коли в січні 1965 р. я відкрила conto в банку Н. Й., щоб зложити чек на 2023 дол., на який зложилися пожертви в 1964 р., переданий мені тодішньою фінансовою референткою Любою Прокоп і складати

біжучі пожертви, які реєструвала тоді Євгенія Храплива. З кінцем 1964 р. схвалено на засіданні рішення, щоб нашу банкову книжечку вписати під назвою "Наукове Товариство ім. Шевченка", з поданням, для відрізнєння, додаткової назви "Фонд Василянок". Це спричинило, в дальших роках, великі труднощі, коли банк помилково переписав нашу книжечку на загальнеkonto НТШ. Тому в часі від вересня 1978 р. до квітня 1979 р. я складала наші пожертви через канцелярію НТШ і з канцелярії НТШ діставала посвідки зложених пожертв. 4-го квітня 1979 р. ми одержали від НТШ суму 4.921.17 дол., на яку зложилися всі наші пожертви разом із відсотками на підставі точних рахунків, переданих нам бухгалтерійним відділом НТШ. Цей чек я зложила в "Самопомочі" 12 квітня 1978 р. на прізвище проф. Лева і моє, щоб уже без непотрібної затримки можна було виплачувати ратами коштки друку і видання нашої Книги.

І коли всі ці труднощі й суперечності наростали і нераз видавалося, що подолати їх не буде змоги, тоді перед моїми очима стояли слова нашої поетеси Ліни Костенко, яка одну із своїх поем починає словами: "Буває легко з тягарями, Буває тяжко в порожні" і щоб протиставитися, не допустити до тієї порожнечі в історії наших змагань розбудувати українське приватне шкільництво на наших західних землях під чужою займанщиною і в історії наших змагань на право на освіту для жінок, підкреслюючи конечність тих прав — ми всі колишні учениці нашої гімназії — а не тільки деяка група — своїми спостереженнями, заввагами чи спогадами в літературній формі або в формі сухих цифер чи лаконічних списків причинились до видання цієї Пропам'ятної Книги Гімназії СС Василянок у Львові, якої появу ми відмічусмо сьогодні нашим з'їздом.

**ЗВІДОМЛЕННЯ ФІНАНСОВОЇ РЕФЕРЕНТКИ КОМІТЕТУ ДЛЯ
ВИДАННЯ ПРОПАМ'ЯТНОЇ КНИГИ ГІМНАЗІЇ СС
ВАСИЛІЯНОК У ЛЬВОВІ В ЗБІРКОВИХ ОСЕРЕДКАХ НЬО
ЙОРКУ І ФІЛЯДЕЛЬФІЇ ЗА ЧАС ВІД ПЕРШОГО З'ЇЗДУ В 1964 Р.
ДО 3 ЧЕРВНЯ 1980 Р.**

Збіркова акція зосереджувалася в Нью Йорку, де в січні 1965 р. відкрито банкове conto для складання пожертв від колишніх учениць і приватних осіб, яке існує до сьогодні. Цю акцію провадила Анна Кобринська. В червні 1978 р. створено ще другий збірковий осередок у Філядельфії для пожвавлення акції збірки пожертв, який діяв до жовтня 1980 р. під проводом Лідії Дяченко.

ПРИХОДИ:

Датки	8,363.22 дол.
Льоси	1,755.10 дол.
Банкові відсотки	2,480.99 дол.
Різне	<u>188.50 дол.</u>
Разом	12,787.81 дол.

РОЗХОДИ:

Друк книжки	7,660.00 дол.
Гонорар редактора	2,000.00 дол.
Оголошення в пресі	94.15 дол.
Візнанки	27.40 дол.
Льоси	150.00 дол.
Поштові оплати	53.00
Відбитки	35.85 дол.
Канцелярійне приладдя	13.30 дол.
Уладження вистави під час першого З'їзду в 1964 р.*	34.00 дол.
Телефони	69.49 дол.
Різні видатки, зв'язані з виданням книги	307.16 дол.
Разом	10,444.35 дол.
Сальдо	<u>2,343.46 дол.</u>
	12,787.81 дол.

На конті в Філядельфії	1.462.65 дол.
На конті в Нью Йорку	880.81 дол.
Разом	2.343.46 дол.

*Виставу влаштувала Анна Кобринська своїм коштом.

Лідія Дяченко,
фінансова референтка

.....
**ФІНАНСОВИЙ ЗВІТ З'ЇЗДУ УЧЕНИЦЬ І ПРОФЕСОРІВ ГІМНАЗІЇ
СС ВАСИЛІЯНОК У ЛЬВОВІ**

З'їзд відбувся 6-8 червня 1980 р. на Союзівці

Прихід:

датки на пропам'ятну книгу	460.00 дол.
реєстрація	450.00 дол.
льоси	90.00 дол.
із продажі книжок (40)	600.00 дол.
Разом	1.600.00 дол.

Розхід:

поштові висилки, відбитки, телефони	101.68 дол.
відбитки	15.29 дол.
виступ танцювальної групи	100.00 дол.
музика	200.00 дол.
оголошення в часописі (Канада)	48.00 дол.
Разом	464.97 дол.

Прихід	1.600.00 дол.
Розхід	464.97 дол.
Сальдо	1.135.03 дол.

П. С. Цей звіт не є остаточний, може будуть ще маленькі зміни.

РАХУНКОВЕ ЗІСТАВЛЕННЯ НА 1 ВЕРЕСНЯ 1980
(За час від 12 вересня 1964)

ПРИХОДИ	Нью Йорк	Філядельфія	Разом
Датки	5,801.44	3,093.19	8,894.63
Дивіденди	2,373.22	163.11	2,536.33
Льоси — 374 по 5 дол.	-	1,863.10	1,863.10
Книжки — 44	27.00	628.50	655.50
Реєстрація	-	450.00	450.00
Вступи	-	150.00	150.00
Різне	-	1.91	1.91
Разом	8,201.66	6,349.81	14,551.47
ВИДАТКИ			
Друкарня	4,830.00	2,830.00	7,660.00
Гонорар редактора	2,500.00	-	2,500.00
Кошти доїзду редактора	55.25		55.25
Переписування матеріялу	49.00		49.00
Фотографії	152.40		152.40
Відзнаки на зїзд		27.40	27.40
Оголошення		168.40	168.30
Кошт книжечок (льосів)		150.00	150.00
Оркестра		200.00	200.00
Гонорар танцюристів		100.00	100.00
Телефони		314.57	314.57
Пошта	12.92	64.71	77.63
Відбитки	28.09	35.71	63.80
Ріжниця курсу (Кан. дол.)	7.13		7.13
Різні — канц. і адмін. видатки	23.19	50.80	73.99
Разом	7,657.98	3,941.49	11,599.47
Надвшка*			2,952.00
			14,551.47

*Пояснення: Суму дол. 2,952.00 вложено на ошадностеве конто ч. 8858 в Самопомочі в Нью Йорку.

Степанія Бернадин

ЗВІТ ІЗ ДІЯЛЬНОСТІ ДІЛОВОГО КОМІТЕТУ ПІДГОТОВИ З'ЇЗДУ

Діловий Комітет почав свою діяльність зараз після першого З'їзду в 1964 р. Але це був контакт більш кореспонденційного порядку і був тісно зв'язаний з Редакційною Колегією, яку намічено вже на Першому Основному З'їзді. Думку д-ра Лева про видання Пропам'ятної Книги гімназії акцептував ще Перший З'їзд, на якому присутні спонтанно повітали та піддержали ініціативу видання "Книги" і вже перші пожертви вплинули на ту ціль.

Діяльність Ділового Комітету почалась по жвавлю по нашій зустрічі, в рамках З'їзду Академічної Гімназії 1978 р., де остаточно рішено таки видати "Пропам'ятну Книгу" і з цієї нагоди намічено відбути Другий З'їзд, на якому була би вже Книга. З огляду на великі розкинення членів Комітету та дуже обмежені фінансові спроможності відбувано засідання при невеликій фреквенції в Нью Йорку. Шойно на початку березня 1979 р. оформився Діловий Комітет, який очолила Степанія Бернадин, а в дальшому містоголово Ольга Дзялів, кореспонденційна секретарка і касієр на Нью Йорк Анна Кобринська, протоколярна секретарка Люба Прокоп, касієр Ліда Дяченко, пресові референтки: Дора Рак і Зиновія Мосійчук, мистецька Тетяна Богачевська, розпродажка Книги: Ольга Боба і Ольга Мусаковська.

Контрольна Комісія: Дора Рак, Квітка Стецюк і Ліда Ганас.

Зв'язкові: Лідія Ганас, д-р Степанія Бережницька — Філадельфія; Софія Олесницька, Квітка Стецюк — Нью-Джерзі; Ольга Дзялів, Анна Кобринська, Люба Прокоп — Нью-Йорк; Таня Криницька, Зеня Мосійчук — Бофало; Наталя Петріна, Фалина Кульчинька — Дітройт; Іванна Горчинська — Шікаго; Мирослава Гук — Клівленд; Богдана Гелета — Вашингтон; Марія Логаза — Сиракюз; Торонто: Марія Горбань, Марія Голод, Марія Зелена; Вінніпег — Наталя Башук.

В запланованому придбанні грошей на видання Книги заініцію-

вано лотерійний виграш мистецьких картин, на який щедро відгукнулись наші мистці, одначе брак добрих нових адрес сповільнив розсилку бльочків. Адреси наші були застарілі і треба було багато часу, переписки і телефонічних розмов, щоб із первісних 60 адрес дійти до 240. І так залишилося багато пань без адрес, та ми вперто посилали по кілька разів на адреси других пань, багато олначе повернулося. В цей спосіб розіслано біля 280 індивідуальних запрошень, на які відгукнулось 116 пань з гарними пожертвами на Книгу (на мою адресу), другі пані післали на адреси пань: Анни Кобринської і Лідії Дяченко так, що більше як половина пань відгукнулась на запрошення. Розіслано біля 30 запрошень-звернень до духовних та світських осіб і установ стати меценатом, добродієм чи просто жертводавцем на Книгу, що теж увінчалось не тільки моральним, але і матеріальним успіхом. Запрошено охочих написати щось до преси напередодні нашого З'їзду. Так появились статті пань: Дори Рак, Зиновії Мосійчук, Степанії Бернадин, Наталки Башук (Вінніпег); Лідія Таврилзька помістила в Буенос Айрес в тамошній українській пресі наш комунікат. Наші статті появились і в європейській пресі. Оголошення подано до американської, канадської і європейської нашої преси. З канцелярії вислано подяки за пожертви до Митрополитів та Єпископів з залученим проханням про благословення на наш З'їзд. Особливе прохання вислано до Їх Блаженства Патріярха і Кардинала Йосифа, як також прохання про привіт до Матері Архимандрині Емілії в Римі, на що наспів теж гарний привіт і повідомлення, що Українська Секція Ватиканського Радія передасть в Україну повідомлення про наш З'їзд. В дальшому Комітет опрацював Програму З'їзду, намітив і переговорив з виконавцями літературно-мистецької програми, в якій приймають участь пані: Дарія Каранович, Ірина Пеленська, Слава Куліш, Володимира Смик та мистецький ансамбль Роми Прийми-Богачевської. Ведуча програмою Дора Рак, ведуча бенкетом Марія Голод (Канада). З управою Союзівки полагоджено питання примішень для гостей і Комітету, обговорено справу про харчування і бенкет, як також полагоджено справу фотографа, п. Круга та оркестри 2-3-членної. Вислано листа-прохання до пароха Союзівки о. д-ра Богдана Волошина з проханням перевести молитву на Відкритті З'їзду та відправити Богослужбу і Панахиду за бл. п. Професорів і Учениць, бо відзначення 50 річчя Богословської Академії і її першого ректора, Їх Блаженства Патріярха Йосифа в Торонто в тому самому часі і функції в Комітеті та панелях не дозволяють нашим катехитам та отцям-парохам, чоловікам наших товаришок бути на нашому З'їзді. Запрошений о. Протопросвітер Віталій Коваленко і його дружина п. Віра теж не можуть бути через поважний вік їх матері (93 роки).

Комітет радо повітав думку д-ра Лева видати доповнення до

Книги — брошуру-альбом, де крім матеріялів і світлин з нашого З'їзду, справлення похибок в Пропам'ятній Книзі, списки пожертв на Книгу, відгуки в пресі на З'їзд і Пропам'ятну Книгу. Про цей плян голова інформувала на сторінках "Свободи" й "Америки".

Праця Комітету не була легкою, великі розкинення членів Ділового Комітету, широка переписка й телефонічні узгоднення забирали багато часу, але завдання, яке ми поставили перед собою, об'єднувало нас у праці і кожна з нас старалася виконати на неї наложені обов'язки якнайкраще в міру своїх спроможностей, а товариська атмосфера на засіданнях робила нам працю приємною. Тому висловлюю мою сердечну подяку всім дорогим паням — товаришкам-членам Комітету, д-рові Левові за цінні поради, а Олі Дзялів особливо дякую, яка на кожний поклик виконувала спільно зі мною цей нелегкий обов'язок, про що можуть посвідчити поштові значки, або рахунки за телефон.

Особливо ширю подяку складаю в імені Ділового Комітету д-рові Левові, відповідальному редакторові та душі "Пропам'ятної Книги", яка не одну нічку зганяла сон з його очей та забирала всі вільні хвилини поза щільно виповненим календариком занять у професорській, науковій, редакційній чи інших ділянках, які виповняють йому все життя.

Сцена "Плач Ярославни" в виконанні Марії Я. Тарнавської під час концерту в гімназії в 1938 р. Хлопець, що слухає "плачу" — Лідія Квасниця.

СПИСОК ПОЖЕРТВ НА ВИДАННЯ ПРОПАМ'ЯТНОЇ КНИГИ

1000.00 дол.: Преосвященний Кир Ніл Саварин, ЧСВВ, Єпископ Едмонтонський

250.00 дол.: Преосвященний Кир Ісидор Борецький, Єпископ Торонтонський

100.00 дол.: Преосвященний Кир Ярослав Габро, Єпископ Шікагський

50.00 дол.: Високопреосвященний Кир Мирослав Любачівський, Архієпископ і Митрополит Філядельфійський

25.00 дол.: Всесвітліший Отець Митрат Петро Хомин

100.00 дол.: Всесвітліший Отець Крилошанин Богдан і Володимира Смики

Пам'яткові пожертви

120.00 дол.: Ірина Гашинська і д-р Марія Стець в пам'ять Батька, Отця Прелата Василя Лициняка

100.00 дол.: Марія Квітка Стецюк — в пам'ять Чоловіка, проф. д-ра Василя Стецюка

50.00 дол.: Ольга Чипак — в пам'ять Матері, Неонілі Мечник

180.00 дол.: в пам'ять шкільної Товаришки св. п. Ірини Феденишин: Наталія Башук, д-р Степанія Бережницька, Степанія Бернадин, Надія Бігун, Таїса Богданська, Олена Гентиш, Ольга Дзядів, Лідія Ігнат, Ольга Казанівська, Любов Кивелюк, Ірина Козак, Ірина Медуха, Нуна Михайлюк, Софія Олесницька, Любов Прокоп, Квітка Стецюк, Марія Стець, Олена Утриско, Ірина Чайківська

300.00 дол.: Світова Федерація Українських Жіночих Організацій (СФУЖО)

250.00 дол.: Степанія і д-р Ярослав Бернадини

150.00 дол.: д-р Дицьо Марія

110.00 дол.: Медуха Ірина

100.00 дол.: "Провидіння", Бородайко Іванна, Бунт Дарія,

Жмуркевич Климентина, Кобринська Анна, Салдан Марта, Мирослава і Василь Татчини, Заплітна Софія д-р, Лугова Ольга

75.00 дол.: Мамчин Ірина

70.00 дол.: Мельник Ірина

65.00 дол.: Мамчин Наталія

60.00 дол.: Головінська Марія

56.00 дол.: Проф. Софія і д-р Василь Лев

50.00 дол.: Білинська Анна, Винників Дарія, Ганас Лідія, Гук Мирослава, Гогоша Анна, Горчинська Іванна, Дзядів Ольга, Кливак Ольга, Курилас Ольга, Макарушка Марія, Микитюк Романа, Несторович Ярослава, Олесницька Софія, Петришин Юлія, Прокоп Любов, Сахрин Марія, Соколишин Софія і д-р Олександр Врещона О. д-р Стецюк Василь, Тавридзька Лідія, д-р Федорців Теодора, Филипович Ольга, Фільварків Оксана, Харина Марія, Цісик Іванна, Чапельська Євгенія.

45.00 дол.: д-р Генік-Березовська Дарія

40.00 дол.: Конюх Дарія, Проць Наталія, Сташинська Марія, Филипович Осипа

36.55 дол.: Богачевська Ростислава

35.00 дол.: Баранецька Христина, Жарська Дарія, Кебало Мирослава, Кальба Ірина, Прокопишин Ірина

30.00 дол.: Гелета Богдана, Коленська Любов, Косович Марія, Мосійчук Зиновія, Муссаковська Ольга, Пежанська Ірина, Рудницька Юлія, Сидір Марта, Стецюк Квітка, Храплива Євгенія, Чернодольська Дарія, Галяревич Осипа

25.00 дол.: Білик Любомира, Дяченко Лідія, Жарська Марія, Ключас Марія, Криницька Теодосія, Логаза Марія, Михайлюк Анна, Н. Н., Рак Оксана, Свистун Богдана, Сеньківська Ірина, Скасків Мирослава, д-р Ценко Микола, д-р Шибунчак Софія

23.50 дол.: Савойка Любов

20.00 дол.: Бенцаль Надія, Боба Ольга, Бутковська Марія, Гаврилюк Дарія, Горбань Марія, Григорчук Наталія, Домбчевський Роман, Жуковська Святослава, Качанівська Ірина, Ключас Дарія

20.00 дол.: Коренєць Ганна, Коссовська Ірина, Машак Галина, Микита Дарія, Мороз Степанія, Панчак Олена, Парфанович Іванна, Петришин Марія, Петріна Наталія, Сасик Неоніля, Скоцень Емілія, Скремета Павліна, Тарнавська Марта, Федейко Ольга

15.00 дол.: Венжівська Марія, Кушнір Ірина

13.50 дол.: Кушнір Ярослава

10.00 дол.: Бень Тереса, Бігун Надія, Вонторська Софія, Герасимович Ірина, Голян Ольга, Голод Марія, Єфремов Галина, Каранович Дарія, Кузьмин Дарія, Кульчицька Фаліна, Левицька Ярослава, Мармаш Любов, Ніщенко Ярослава, Носик Лідія, Пік

Ірина, Плакида Надія, Пеленська Ольга, Процик Марія, Пушкар Степанія, Пясецька Ірина, Рижій Осипа, Слободян Марія, Федів Ірина, Федорика Степанія, Федюк Марія, Чума Ірина, Макарушка Марія

5.00 дол.: Кузьма Галина, Кузьмінська Олена, Тамарська Ірина, Шуль Рожа.

Незвичайно широко й сердечно дякуємо і Вп. Мистцям, що дарували свої картини на влаштування лотерії, виграш якої відбувся під час з'їзду на Союзівці. Тут подаємо імена Вп. Жертводавців картин:

Степанія Бернадин — "Квіти", олія; Едвард Козак — "Жінка і пава", олія; Юрій Козак — "Мертва природа", олія; Ярема Козак — "Букет", акрилік; Іванна Лішинська — "Натюрморт", олія; Галина Кузьма — "Під вечір", акрилік; Зенон Онишкевич — "Голгота", графіка; Катерина Росандіч — "Український пейзаж", аквареля; Ірина Феденишин — "На провесні", аквареля.

Подяка також за 10 примірників книжки "Свято на оселі" пера Богдана Нижанківського.

Щире спасибі всім Вп. Жертводавцям, Меценатам і Добродіям, що в який-небудь спосіб причинилися до благородного діла — видання Пропам'ятної книги про українську жіночу гімназію, записану золотими буквами в історії нашого культурного життя в першій половині ХХ-го століття, яка діяла серед нелегких життєвих обставин.

Редакція і Комітет

ЗВІТ КОНТРОЛЬНОЇ КОМІСІЇ

ЗА ЧАС ВІД 12 ВЕРЕСНЯ 1964 ДО 1 ВЕРЕСНЯ 1980

Контрольна Комісія, вибрана на З'їзді 12 вересня 1964 року в складі Дора Біленька Рак, голова, Лідія Пашкевич Ганас і Квітка Стецюк — члени, перевела контролью касового діловодства Комітету З'їзду і Видання Пропам'ятної Книги "Гімназії Сестер Василянок у Львові".

Контрольна Комісія перевірила рахункові зіставлення, фінансові залучники, списки датків і проданих книжок та ощадностеві книжечки і ствердила правильність вписів та одобрила кінцеве фінансове замкнення з днем 1 вересня 1980.

За Контрольну Комісію:
мгр. Дора Рак
голова

Мгр. Дора Рак читає звіт контрольної комісії. За столом: Д. Винників, Дарія Витанович, В. Лев, С. Лев, С. Бернадин, О. Дзядів, Л. Дяченко

ДЕЩО ПРО СЕКЦІЮ ДОПОМОГИ ПРИ ПЛАСТОВІЙ СТАНИЦІ В ТОРОНТО

Випускниці Гімназії СС Василянок займаються багатьма родами громадської праці. Можна б сміливо твердити, що жадна ділянка українського громадського життя не обходиться без наших товаришок, без їхньої розумної і доцільної діяльності. Не знаю, чи хто коли-небудь зробив якийсь підрахунок, а було б це справді цікаво! Та це треба залишити кому іншому, я займусь отут з'ясуванням праці тихої, послідовної і дуже корисної, яку провадять три наші товаришки, а саме Ольга Федейко, Марія Зелена і Дарія Винників. Це праця Секції Допомоги при Пластовій Станиці в Торонто.

В році 1952 засновано Секцію для допомоги залишенням, безпомічним старшим особам, матерям з дітьми і іншим потребуючим українцям в Німеччині і Австрії. Збираю теж фонди для допомоги Науковому Осередкові НТШ в Сарсель і для цієї цілі зібрано поважну суму грошей на видання Енциклопедії Українознавства. Зчасом треба було помагати переселеним українцям із Лемківщини до Польщі, а також українцям в Югославії, що потерпіли від землетрусу. Отже діяльність Секції проявлялася в напрямках найбільш актуальної допомоги в дану пору. Головою Секції була продовж довшого часу наша товаришка Ярослава Ребрик (Крохмалюк). По її смерті в 1974 р. перебрала керівництво Секції Ольга Федейко (Медвідь) і провадить її далі. Годиться замітити, що дуже активно у цій праці є Наталя Закидальська (Крайчик), товаришка — василянка з Дрогобича.

Як тільки настала можливість пересилати допомогу в Україну, пожвавилася діяльність Секції. Сталося це при нагоді збирання фондів на будову надгробника на могилі нашої славної учительки історії, Січового Стрільця — д-р Олени Степанів (померла в 1963 р.). Тоді то декілька з нас постановили оподаткувати себе щомісячно на потреби залишеним на недолю судьби добрим і жертвеним Сестрам Василянкам, про яких мабуть ніхто вже й не хотів пам'ятати, а також іншим потребуючим в Україні, що гідно заслуговували на громадянську допомогу. З того часу щомісяця висилається посилки на знані і

достовірні адреси. Як маємо відомості, доходять вони до властивих рук.

Праця Секції продовжується у двох напрямках: збирання фондів і висилка пакунків. Збирання фондів поширено на інших жертвених громадян, бо, на жаль, лише декілька товаришок постійно складають свої датки, і це становить ядро бюджету Секції. Як уже згадано, висилається підмогу щомісяця Сестрам і заслуженим громадянам на знані адреси. Займаються цією працею послідовно три, згадані на початку, товаришки, які ще й у інших громадських установах зайняті. Як вони твердять, потрібно більше фондів, більше оподаткованих членів — товаришок, щоб могли помагати більше й успішніше. З тією метою влаштовують базарі, розіграшки, вечорі прозірок, коляду та все ж таки потрібно ще більше фондів і активної співпраці від усіх товаришок. Уявіть собі, що нас усіх 150 дає щороку по десять доларів! Скільки більше посилок можна б вислати і скільки більше потребуючих одержали б якусь підмогу! Час утікає і для них і для нас.

Марія Голод

Секція допомоги СС Василянкам у рідному краю: Марія Зелена, Ольга Федейко, Дарія Винників.

МУЗИКА В ЖИТТІ ЛЮДИНИ

Сказав Фридрих Ніцше, що життя без музики було б помилкою. Вже старинні народи знали, що музика має великий вплив на виховання молоді. Вона ушляхетнює її і переносить людину в сферу звукової краси. Музика висловлює функції людського духа, що їх неможливо передати словами. Вона завжди жива, різноманітна, залежна від творчого і відтворчого таланту.

Через відсутність конкретної матерії важливу й необхідну роллю в музиці відіграють зміст і форма, які охоплюють неспроможність людських почувань. Тут мова про справжню, вартісну музику. Недавно роблено досліді над впливом музики на тварини: занурено в глибину моря патефони з музикою Моцарта. Риби кружляли довкруги апарату і робили враження вдоволених та спокійних. Коли ж пустили авангардну музику, риби повтікали з панічним страхом. Отже є якась таємнича позитивна і негативна сила в музиці, що активно накидається слухачеві і змушує його до відповідної реакції. Цю гіпнотизуючу силу музики використовують деякі народи для своєї пропаганди.

Згадаймо Республіканську Капелю Олександра Кошиця. Цей геніальний диригент умів передати українську поетичну духовість з такою переконливою силою і красою, що найбільш вибагливі критики Європи, навіть не розуміючи слів нашої пісні, висказували самі суперлятиви. В Лондоні писали: "Спів чудовий, що осягнув досконалість найвишого ступеня. Англійські національні хори повинні схилити голови перед українським національним хором і позавидувати йому".

В Бельгії флямандська преса подала таку критику: "Повстань, молода, гарна Україно! Стань немов блискуча зірка на яскравому небі свободи! Пам'ятай, що Ти завоювала глибоку симпатію всіх флямандців, які Тебе зрозуміли. Нехай живе і буде великою Україна!" Таких критик писали без числа. Подібну оцінку діставав "Український Національний Хор" під диригентурою Кириченка.

Щоб краще зрозуміти й відчути любов нашого народу до музики, а головню до вокальної, варто пригадати собі минуле століття, часи неписаної історії, коли наша народна після плила певним ненарушеним руслом, зберігаючи українську духовість. Нераз вороги нищили наші культурні надбання, забирали їх або палили, та не вдалося їм убити українську народну пісню, яка перетривала добрі і злі часи нашої історії. Коли в XI ст. засновано Києво-печерську Лавру, почав розвиватися церковний спів, що продовж століть в XVII і XVIII-ому століттях досягнув високої майстерности. Києво-печерська Лавра була тоді огнищем української культури, освіти, мистецтва і релігійної думки. Була вона духовим центром не лише України, але і цілої східної Європи. В Києво-печерській Лаврі виплекано неповторний хоровий церковний спів, що робив величезне враження також на чужинців. Вони писали, що від "божеського співу хиталися гори і доли".

Українська хорова традиція згодом перенеслася до Києво-Могилянської Академії. І так постали епохальні твори Бортнянського, Березовського і Веделя.

Більш менш у тому часі і в Галичині Ставропигійське Братство виконувало культурні й музичні завдання. Опісля дістало воно назву Ставропигійського Інституту. При святоюрській катедрі у Львові існував тоді знаменитий хор з оркестрою.

Меценат української культури єпископ Іван Снігурський (1784-1847) заснував у Перемишлі постійний церковний хор. Там розвивалося музичне життя шораз краще і згодом постала перемиська школа українських композиторів.

На Буковині і на Закарпатті наше хорове мистецтво розвивалося в тих часах за київськими і галицькими зразками. На тому полі наше духовенство має спеціальні заслуги.

Розвиток музики як значна частина нашої культури в Україні в XVIII і XIX ст. занепокоїв ворожих можновладців царської Москви. Посипалися царські "укази", щоб спинити буйний розвиток нашої культури. Та на тлі тієї сумної дійсности виступає згодом постать Миколи Лисенка, який став символом відродження нашої музичної культури. Мало хто знає, що Лисенко приятелював і співпрацював із Федором Стравінським, який виступав у київській опері в 1873-1876 рр. Лисенко і Стравінський "перепачковували" українські твори на "Слов'янських концертах" і в Петербурзі, аж владі стало це підозрілим і від неї вийшла сувора заборона: Не виконувати українських музичних творів!

Сьогодні нам варто згадати жіночу постать, що маркантно зарисувалася не лише в нашій, але і в світовій музичній історії. Це Соломія Крушельницька. Вона не лишень своїм грандіозним талан-

том але й серйозною працею над собою дійшла до найвищих вершин вокального мистецтва. Коли Пуччіні не мав спочатку великого успіху зі своїми операми, він запрошував Соломію Крушельницьку до головної ролі, бо знав, що вона єдина зрозуміє і відчує його ідеї і потрапить передавати їх своїм чудовим голосом, високою культурою і музикальністю.

А тепер переходжу до іншої теми, саме до гімназії Сестер Василянок у Львові, якої ученицею була я в 20-их рр.

Такі предмети, як математика, фізика та хемія не дуже мене цікавили. Музика відігравала у мене найважливішу роль. І тоді, коли мій незабутній учитель Василь Барвінський підготовляв для мене музичні виступи, прийшлося мені здавати гімназійну матуру в 1927 році. Директор гімназії д-р Василь Щурат сказав мені одного весняного дня: "Підготовляємо кінцевий шкільний концерт. Поможіть нам. Заграйте сольо, виступіть спільно зі скрипачкою Дорою Винницькою, закомпаніуйте співакці, хорові, а також прошу дібрати музику до мелодеклямації". "Пане Директоре, я відповіла - на жаль це неможливе. Я мушу вчитися до матури". Д-р Щурат усміхнувся вибачливо і сказав: "Поможіть Ви нам, а ми поможемо Вам". Я погодилася. Була невимовно щаслива і побігла до фортепіяну, замість вивчати предмети, яким я не могла віддати свого цілого серця.

Мій батько порадив мені, щоб я, не зважаючи на мої численні браки, відповідала голосно й відважно. Застрашені й несмілі не роблять доброго враження навіть тоді, коли дуже добре підготовані. "Як будуть тебе питати латину, — навчав мій батько, - говори по латині". І справді коли я під час матури голосно виголосила: "Lectura sum paginam septimam", наш Митрополит Кир Андрей Шептицький скинув окуляри й почистив їх, щоб поглянути на ту, яка говорить по латині. Враження було добре, а вже далі при перекладанні підповідали мені професори.

Я мала справжню "трему" перед іспитом з математики. Та якимось із допомогою деяких професорів, головню о. катехита Л. Лужницького відповіла і в цьому предметі зовсім добре. -- Так то помагали мені наші професори і товаришки, що розуміли моє захоплення музикою, якій я віддавалася всеціло. Згадую їх і ті далекі роки, коли починався мій вхід до величного храму мистецтва. І хоч Львів мав уже свої музичні традиції, мене немов магнетом тягнули до себе великі музичні центри, особливо Відень. Незабаром мої мрії могли здійснитися, і я за старанням моїх дорогих батьків могла всеціло віддатися моєму улюбленому мистецтву в віденській Музичній Академії під крилами великих світові знаних музик.

Оксана Керч

УЧЕНИЦІ ГІМНАЗІЇ СС ВАСИЛІЯНОК В ЛІТЕРАТУРІ Й МИСТЕЦТВІ

У львівських середніх школах училося багато української молоді, що стала в повоєнному періоді в ряди високосвіченої громади професіоналістів, політичних та культурних діячів. Однією з тих львівських шкіл була гімназія Сестер Василянок, що в час мого навчання мала річно триста учениць (1922-1924) і всіх вона виховала на інтелігентних свідомих патріоток. Між ними немале число займають ті гімназистки, які завдяки обдаруванням вирізнялися в різних ділянках культури. Про тих гімназисток, що стали відомими співачками, піяністками, скрипальками, малярками чи письменницями я хотіла б сказати кілька слів.

Може я не повинна згадувати співачок та інструменталісток, бо про них скаже піяністка Дарія Гординська Каранович, але може вона когось пропустила, а моя пам'ять зберегла.

Коли мене записали батьки до першої кляси гімназії, то тоді виступала на шкільних концертах Геня Ласовська, що була в сьомій клясі і вона чудовим голосом і дуже гарним виглядом кучерявої брюнетки нас усіх захоплювала. Професори віщували їй співацьку кар'єру і справді, вона, тільки закінчивши гімназію та консерваторію, стала співати в різних оперних театрах Польщі, а також в оперному львівському театрі. На жаль, рано закінчила свою співацьку кар'єру! З причин поганого здоров'я. Згодом, вийшовши заміж за тенора Мирослава Старицького (Міра Скалю), дуже помагала йому в співацькій діяльності в європейських операх і з ним переживала його тріумфи. Померла в Парижі, а за нею з жалю по ній відійшов і Міро Скаля.

Другою співачкою, яку пригадую з моєї кляси, була Марта Могильницька, що відзначалася також винятковою родою. Вона вчилася співу, також співала на шкільних концертах, і їй також віщували неабияку мистецьку майбутність. Але Марта вийшла заміж за відомого історика і

журналіста Левка Шанковського і, як мені відомо, не виступала як співачка.

Гарне сопрано мала Оксана Согор, якої чистенький і дзвінкий, надзвичайно сильний голос ми подивлялися на концертах. Вона також вийшла заміж і пізніше вчителювала.

Між інструменталістками було багато талановитих піяністок. Присутня тут Дарія Гординська, Катря Гвоздецька, Нома Пясецька, Зося Шулик і Стефа Оришин, яка мала чудовий альт і пізніше диригувала хорами.

Між скрипальками вирізнялася Леся Деркач і Метельська. Була в нас також гарфістка Ляля Федак, що була теж піяністкою і танцюристкою. Вчилася в школі Жака Далькроза в Швейцарії, танцювала і вчила танців, а гри на гарфі вчилася для майбутньої української симфонічної оркестри. Вийшла заміж за М. Дрогомирецького і живе в Парижі.

З танцюристок вирізнялася грацією і талантом Галя Голубовська-Балтарович, Ірка Соколовська та Дарка Нижанківська, яка була в львівському театрі примабалериною. Тепер вийшовши заміж за д-ра Снігуровича, живе в Вінніпезі й веде там балетну школу.

Славною маляркою стала моя шкільна одноклассниця і приятелька, Іванна Нижник-Винників, що живе на півдні Франції, де відкупила від вдови Володимира Винниченка його садибу "Закуток". Вона не лише малює, але стала відомою в світі керамісткою та емальєркою.

З цього покоління піяністка Євгенія Курилович Чапельська піяністка та акомпаніаторка, яка вже в Америці почала малювати й свої малярські праці виставляє на збірних виставах ОМУА. Як малярки проявились теж Ірина Феденишин і Галина Мирошниченко.

Степанія Бернадин закінчила в Філадельфії Пенсильванійську Академію Красних Мистецтв завершила дипломом та з успіхом виставляє свої праці в різnorodних техніках від олії, акриликів, темпер до різного роду графік у збірних виставках ОМУА, а також мала індивідуальні вистави, що викликали дуже прихильну оцінку з боку наших критиків.

Найлегше мені писати про діячок літератури, що вийшли з нашої гімназії, бо література це й до якоїсь міри моя ділянка.

В ті часи, як ми були ученицями гімназії, було дуже модно вписувати до альбомів вірші. Хто переписував відомих поетів, а хто й сам пробував їх творити. Писали теж вірші "краші" учениці з нагоди закінчення шкільного року, або інших шкільних свят. Мені пригадуються виступи тодішньої поетки Калини і Тані Танчаківської які виступали, як і Геня Ласовська, на шкільних святах із своїми творами. Писали напевно й інші гімназистки вірші, але про це ніхто не знав. Їх писалося для втаємничених... Можливо писала їх Ліда Туркевич, сестра співачки Ірини Туркевич Мартинець, композитора Степанії Туркевич

Лукиjanович та брата Левка, бо я зустрілася з нею вже кілька років після моєї матури в Академічному Домі, де вона читала свої нариси. Також дуже згодом зустрілася я з василіяною Галею Лагодинською вже в п'ятдесятих роках в Аргентині. Тоді вийшла друком її гарна книжка "До сонця до волі" в видавництві Миколи Денисюка. Галя Лагодинська була теж дуже доброю п'яністкою. З Аргентини вона виїхала до Америки і вийшла заміж за відомого музиколога Осипа Залеського. На жаль, досить скоро після цього ненадіжно померла.

У мене в списку письменниць, що були ученицями гімназії, є д-р Софія Парфанович. Я її не пам'ятаю з василіянок, але з нею часто зустрічалася у Львові, коли вона була відомою лікаркою. Писати почала ще у Львові, перша її книжка була "Життя". Це були думки, що виникали під час її лікарської практики над суттю життя. Пізніше писала вже на еміграції і друкувала свої твори в різних видавництвах. Найбільше мабуть написала в Америці, коли може лікарська практика вже не забирала їй дорогоцінного часу. "Люблю Діброву", "Карусь і я", "Вірний приятель" і певно більше, яких я вже не запам'ятала. Не знаю, в якій професії вона була кращою, але обидві професії виконувала сумлінно.

Марію Кузьмович-Головінську можна зарахувати до невеликого гурта авторів, що пишуть твори з релігійною тематикою. Її гарне оповідання "Лісовий голуб", де слідна пильна обсервація природи. Цікаві її твори з ідилічного життя галицьких приходств.

Ірина Пеленська, що в гімназії була відома як скрипалька, вийшовши заміж за поета і вченого Євгена Пеленського, також писала. Вона філолог, письменниця, публіцистка, літературний критик, редактор багатьох видань і діячка жіночого руху, має на своєму конті безліч статей, праць з філології, літературної критики, педагогічних дослідів, особливо з дошкілля, а також літературні твори: повість "Музика", "Кам'яна сокира", збірку оповідань "Горіхове лущиння" та цікаві новелі з австралійського життя, за що здобула літературні нагороди. Вона працювала деякий час в редакції щоденника "Америка". Відповідальна редакторка "Українка в світі", органу СФУЖО.

Її одноклясниця Ірина Книш — цікава монографістка, авторка багатьох праць про визначних українок. Її зацікавили жінки в житті Івана Франка — Ольга Рошкевич, Хоружинська, платонічна любов поета "маніпулянтка" панна Ванда та інші. В висліді її студій появилася науково опрацьована книжка на цю тему. Ірина Книш, також магистер філософії, працювала деякий час у редакції канадських газет. Вишукуючи в бібліотеках важливі матеріали для журналістичної праці, досліджувала життя наших піонерів, цікавилася життям придніпрянок, що студіювали в європейських університетах, досліджувала участь жінок в підпільних організаціях. Написала і видала одинадцять книжок, серед них велику монографію про Ольгу Бесараб. Я

пригадую її зі шкільних часів як велику збиточницю і дуже вигадливу дівчинку, яка була незвичайно здібною і за свої жарти не була ніколи покарана. Тепер вона опрацьовує між іншими студіями монографію про Василя Авраменка. Уляна Старосольська — журналістка, редакторка "Нашого Життя". Її книжка "Розкажу Вам про Казахстан" одержала Франківську нагороду.

Як попередньо згадані старші василянки, то молодша Люба Колєнська пише і рівночасно працює як журналістка в редакції "Свободи". Вона написала збірку оповідань "Павлів Тріумф". Про нову її книжку, яку вона напевно пише довідаємось при нагоді.

Ірина Артим належить до тих скромних письменниць, що про них не пишуть, не помішують світлин у журналах. І хто зна, чи вона поза збіркою поезій, яку написала кілька років тому, щось нове пише і готує до друку. Скромність, це доказ вартости людини, але не дуже сприяє талантові. Талант потребує уваги, підтримки, зацікавлення і заохоти. Було б дуже до речі, коли б жіночі чи культурні організації Філядельфії зацікавились своєю землячкою, влаштували їй вечір, написали про неї і тим спонукали до творчости, так різко обірваної.

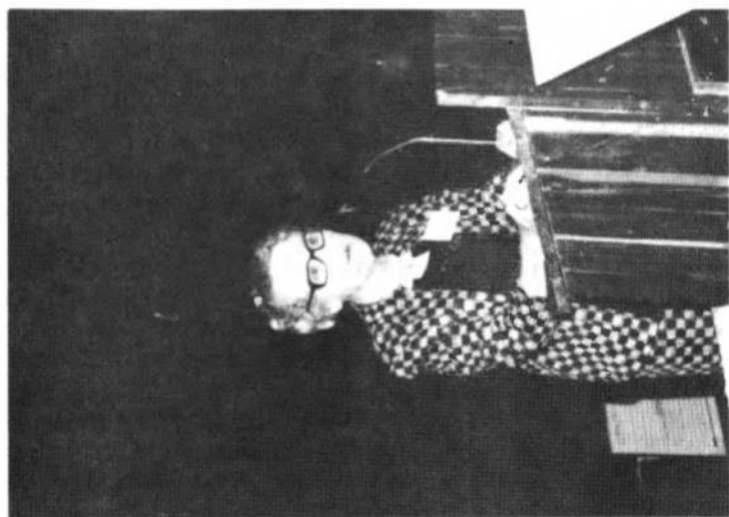
Чи Міра Гармаш ходила до Василянок мені не відомо. Але якщо ходила то вона і справді не посоромила б своєї "альма матер". Вона поетка з Божої ласки, яка дивиться на цей світ очарованими очима. Вона авторка збірки поезій "Віднайдені роки" та чудової поеми "Марія Люїза". А вірш "Повстанці" одна з нечисленних перлин на тему УПА.

Наймолодшу василянку — поетку Марію Голод ми можемо привітати з появою її першої поетичної збірки "Чотири пори року", що вийшла в видавництві "Сучасність".

Якось не зовсім зручно писати про себе, чи про свою сестру. Але мушу, бо обидві ми належимо до тих василянок, що на шкільній лавці вже псували нерви нашим професорам чи фантастичними завданнями на вільну тему, чи "футуристичними" рисунками географічних мап, що не давало багато надій на серйозну працю.

Софія Наумович (О. Гаращак-Вітошинська), яку знали в часи "штурму і дрангу", як вигадливу збиточницю, сьогодні не лише систематично пише до різних газет і журналів на актуальні теми, але досягнула докторський ступінь на основі дисертації про Лєсю Українку в Сорбоні в Парижі. Вона викладач літератури в УВУ, організаторка наукових конференцій у Парижі.

Друк: Вісник ООЧСУ, ч. 7-8, 1980. стр. 15-17.

Мгр. Ирина Пеленська читає доповідь.

Проф. Дарія Каранович за фортепіаном.

Ірина Пеленська

ДОСЯГНЕННЯ УЧЕНИЦЬ ГІМНАЗІЇ СС ВАСИЛІЯНОК В КРАЮ І НА ЕМІГРАЦІЇ

Одного весняного дня 1967 р. запитали мене телефонічно з канцелярії СФУЖО у Філядельфії, чи могла б я піти до старенької монахині, яка прибула з України до монастиря на Факс Чейсі. Мати ігуменя просила когось, хто добре говорить по-українськи і має доволі терпеливості. Зважаючи, що я відповідаю цим вимогам, я, після праці в Редакції "Америки", поїхала до монастиря.

80-літня сестра Дарія була висока, з вигляду ще не стара, інтелегентна і мила жінка і не треба було до неї багато терпеливості. Навпаки, вона була терпелива, коли я, вражена її незвичайною долею, закидала її запитами. І переді мною простелився шлях української монахині-патріотки від її праці в сиротинці у Львові, утечі із розв'язаного більшовиками монастиря, переховування на селі, арешту, слідства з тортурами, побуту на Сибірі і звільнення 1957 р. та приїзду до Канади і згодом до Філядельфії. В новому американському оточенні, серед молодших монахинь, з розговорною англійською мовою, вона була самотня, її боліла байдужість українців на Заході до терпінь монахинь і народу в Україні.

Для мене сестра Дарія здавалася символом українського монашого чину на службі Богові і батьківщині. Думаю, що власне такі як вона клали основи під "Приватну женську гімназію СС Василянок у Львові з руською мовою викладовою, наділену правом прилюдности рескриптом Ради Шкільної Краєвої 1906 р.", засновану з ініціативи, фондами і постійною опікою Кир Андрея графа Шептицького. Між монахинями були видатні педагоги, такі як матері Віра Слободян, Володимира Філевич, Софронія Ерделлі, д-р Марія Должницька, чи сучасна головна настоятелька чину Емелія Прокопів, яка шойно повернулася з Югославії, куди вона їздила на благословення нової каплиці і будинку новіціату СС Василянок. Жертвенній праці таких як вона, завдя-

чуємо існування гімназії у Львові, несхожої до шкіл у минулих століттях з польською, латинською, чи німецькою мовою навчання, із схолястичною методикою, з атмосферою відокремленню від історичних подій у змаганнях нації за самобутність.

Коли я 1925 р. прийшла до гімназії СС Василянок у Львові, директором був проф. д-р Василь Шурат, опікункою мати Северина Парилле, вчителями нашої кляси педагоги, які знали українську культуру в усьому її засягу і робили все можливе, щоби впоїти її в групу розбурханої молоді, часто радніш готової до пустошів, ніж до засвоювання інтелектуальних істин, зокрема таких як, напр., інтерпретація церковно-слов'янських уступів у Хрестоматії Мих. Возняка, дарма, що професором цієї старої української літератури був у нас найбільший етнограф Слов'янщини, Філярет Колесса. Та кляса дрижала в мертвій мовчанці на годинах історії проф. Мирона Кордуби і кам'яніла в нерухомості на лекціях недавніх учасників Української Галицької Армії, професорів математики Володимира Білинського і д-р Степанів Дашкевич, що їм ще здавалося, що мають перед собою військову частину, якій потрібна і військова дисципліна. Поважно проходила латина у проф. Любомировича, на якій Ірина Шкварківна (тепер Книш) розмовляла з ним латинською мовою. Була також уже тоді вона видатною україністкою і польоністкою.

Жарти й веселощі не були найбільшим клопотом учителів, бо всі вони високої кляси педагоги вміли собі поралити з молодечею буйністю, але багато трудніше було радити з небезпечною діяльністю тайних гуртків. Бунтівнича настанова до державних польських свят і обходів, що могла легко допровадити не лиш до викинення зі школи поодиноких учениць, але й до ліквідації самої школи. Тут директори, вчителі, катехити виявлялися справжніми батьками молоді, стаючи на невдячних стійках посередників між окупаційною владою і українською молоддю. За те був усунений 1934 р. директор В. Шурат, а гімназія втратила право прилюдности.

Від 1905-1939 рр. гімназія мала чотирьох директорів. Перший був о. Спиридон Кархут (1869-1931), співзасновник гімназії, професор Богословії і класичної філології; Юліян Левицький (1874-1925), історик і географ; о. Теодосій Лежогубський (1869-1919); учений, педагог, знаменитий проповідник і діяч; д-р Василь Шурат (1871-1948), літературознавець, літературний критик і поет; о. крилошанин Василь Лициняк (1873-1951), видатний церковний і суспільний діяч. У різних етапах гімназія мала таких учителів, як Йосиф Роздольський, і далі (в позазбучному порядку) проф. Я. Біленький, проф. І. Боберський, д-р І. Брик, проф. Дарія Витанович, проф. д-р Мирон Зарицький, mgr. Петро Ісаїв, проф. д-р І. Крипякевщч, проф. Ф. Колеса, проф. М. Кордуба, П. Лушпинський, д-р О. Макарушка, поет М. Матіїв-Мельник, мисткиня М. Морачевська, проф. І. Лежогубська, Савина Сидорович,

проф. В. Стецюк, д-р О. Тисовський, д-р М. Тершаковець. Всі вони і інші були відомими культурними діячами, вченими, мистцями, або письменниками і водночас видатними педагогами. Такі були теж відомі в українській спільноті катехити, щоб згадати лиш о. проф. Л. Лужницького, о. Т. Лежогубського, о. д-ра Лабу, о. прелата Т. Горникевича.

Останні 10 років учителював у гімназії проф. д-р В. Лев, мовознавець і літератор, приятель молоді, який і на чужині її не забув, належить до ініціаторів з'здів учителів і учениць гімназії і є головним редактором "Пропам'ятної Книги Гімназії СС Василянок у Львові", яка вийшла в Нью-Йорку 1980 р.

Тому школа могла випустити повновартісно під інтелектуальним і національним оглядом покоління жіночої молоді, яке передало здобуті в школі вартості своїй нації.

Матеріал до цього короткого нарису це річники шкільних випускниць, які дають можливість хоч би до поверховної статистичної і аналітичної аналізи і її висновків. Одержані списки, за які я зобов'язана подякувати д-рові В. Левові і п-і Стефі Бернадін, є від 1913-1939 р., бо перша матура після 8 років навчання відбулася 1913/14 році. Почисливши ці річники одержимо понад 1000 учениць, які повністю, або частинно відвідували, або закінчили гімназію СС Василянок на протязі 33 років існування, у тому 30 років у системі клясичної школи, а три роки в ліцею нової системи, яка давала змогу вибору даних спеціальних предметів від 4-ї кляси середньої школи.

Із цієї тисячі осіб немає в живих 33 особи, з того майже половина, бо 15 померлих є з річника 1913/14. Лиш одна третя, ок. 300 осіб вийшло на еміграцію після II. Світової війни, що сходиться приблизно з кількістю 280, які були запрошені приїхати на З'здз колишніх учителів та учениць гімназії на Союзівці в Кергонксон, ЗСА 7-8 червня 1980 р.

Із цих 3 сотень жінок і дівчат померло на еміграції — 5. Одна четверта, ок. 60 загально відомих постатей дали і дають свій вклад до розвитку української культури і суспільно-громадського життя. Поза тим принаймні сотня є таких, які працюють для загальної справи, але їхні прізвища не є на овиді. Для прикладу згадаю групу учениць колишніх василянок у Торонті-Канада: усіх — 9. З них: 5 активні в Пласті, в праці над молоддю. Одна з цих п'яти пластунок є водночас директоркою Музею Ліги Українських Католицьких Жінок, одна, поруч членства у Пласт-прияті є референтка прихильниць СФУЖО на Канаду, одна поетка і журналістка і учасниця хору "Арфа". Так що з тих 9 осіб лиш дві не є активні в загально-українському житті. Приблизно так є воно і в інших центрах українського життя у країнах поселення.

В окремих ділянках культурної і суспільно-громадської праці відомі є: в літературі — 8 прізвищ, в науці і публіцистиці — 4, в журналістиці і редакторстві — 16, в образотворчому мистецтві — 4, в музиці і співі — 10, в інженерії — 5, суспільно-громадській праці — 21.

У відношенні до суспільно-громадських робітниць хочо відмітити їхні більші від пересічних заслуги для українського жіночого руху, бо власне василіянки станули на найвищих позиціях цього руху. Дві з них на становищі голів Світової Федерації Українських Жіночих Організацій, і вони творять упродовж десятиліть більшу частину управи цієї світової централі жіноцтва, однаково в екзекутиві, як і на становищах заступниць голови СФУЖО у країнах поселення, де вони очолювали, або очолюють крайові жіночі організації в Аргентині, Австралії, Америці, Франції, Бельгії, Німеччині, були також першими, які ввійшли до Президії Секретаріату Світового Конгресу Вільних Українців.

ТІ, ЯКІ ЗАЛИШИЛИСЯ В УКРАЇНІ

Не всі залишилися. Не всім дано щастя жити в рідному краю, чи в домі.

На першому місці згадуємо тих, які загинули як героїні з рук окупантів. Нам відомі долі лиш декого з них. Ще 1915 р. була вивезена в глиб Росії Олександра Глібовицька, найспосібніша учениця в класі і загинула мабуть таки там з родиною. Під час II світової війни ще ученицею гімназії була замучена і розстріляна гестапом в Берліні 1942 р., Галина Столяр, із священничого дому села Хмелівка, коло Теревовлі. Олена Іванчук, чорнява красуня, скрипачка, абсолювентка Українського Музичного Інституту і Державної Консерваторії у Львові, загинула в тюрмі 1941 р. з рук НКВД. Маруся Юркевич, русява красуня, студентка філософії загинула з рук НКВД з групою української інтелігенції у Миколаєві/н. Дністром. Мирослава Шавалюк згинула у рядах Української Повстанської Армії, в боротьбі 15 липня 1940 р. Наша шкільна товаришка Маруся була членкою Українського Червоного Хреста і рятувала від голодової смерті полонених українців під час німецької окупації. Сл.п. д-р Олена Дашкевич була гонена й переслідувана до останньої хвилини життя, загинув на засланні наш професор математики Володимир Білинський. Багато інших перейшло через важкі випробування, переслідування, поліційні допити. Більшість все ж таки вижила зі своїми родинами.

Українська родина, під домуніючим впливом матері, була завжди остоею української нації проти всіх замірів кожного ворога. Останні окупанти, німецький і російський усвідомлюють цю істину і видали українській родині нищівний вирок. Якщо вірити загальному твер-

дженню, а вірити, на жаль, приходиться, що немає в Україні родини, яка в такий, чи інший спосіб, не пострадала б від переслідувань ворога, тоді розмір родинної трагедії стає в усій повноті. Це правда, що в порівнянні до кількості мужчин, лиш мала частина жінок була арештована і карана. Одначе, якщо сотні чоловіків були арештовані, карані, або нишені, то кожний з них залишав матір, сестру, дружину, дітей, чи суджену, і їхня доля не була легка. Наші шкільні товаришки, часто на становишах вчительок, або професорок високих шкіл, з арештом чоловіків тратили працю, заробляли фізичною роботою, ночували під час чисток з дітьми кожної ночі в іншій хаті, або і без хати і так рятували себе й родину та виховували синів і дочок патріотів, хоч були викинені владою із рядів суспільства, як "вороги народу", їх дітей переслідували в школі, їх самих — на кожному кроці. Деякі з них часом приїжджають з України відвідати родину. Одна з них у розмові, у відповідь на запитання, дивно кривила обличчя на спомин пережитого. У неї не діяли слізні залози. Виплакані.

І все таки українська жінка була і є тією, яка несе тягар і осягає успіхи в індустрії України, займає більшість відповідальних учительських і лікарських, лихо плачених професій, плекає мову і традиції, рятує існування релігії, Церкви, і народної культури і після 60 років лютого переслідування національного і політичного, видала покоління сучасних борців за самобутність і за осягнення державної незалежності. Між ними колишні учениці гімназії СС Василянок творять цінну частину жіноцтва Західної України і хоч багато з них мало змогу емігрувати, вони залишилися в Україні. Здобутися на це, особливо після пережитої дворічної окупації Західної України більшевиками, треба було мати не малу відвагу. І в ній виявилось їхнє досягнення.

Марія Горбань читає звіт про фінансовий стан Видавничої комісії. За столом Д. Рак.

Вид на залю під час ранньої сесії. Спереду від ліва сидять: д-р Марія Стець, і Д. Каранович. Справа Дора Добярнська та І. Пеленська.

ВІДКРИТТЯ БЕНКЕТУ

З'їзди, зустрічі, прийяття, головно приятелів зі шкільного молодого віку мають особливий чар, ширий невимушений настрій, безпосереднє, сердечне відношення, тому й не диво, що багато людей радо спішать на такі зустрічі, бо кожний прямо спрагнений цього настрою, якого ніяк не можна викликати в інших обставинах. Такі зустрічі з'їзди вносять дуже багато не тільки приємного настрою і відпруження, але їхні регіональні збірники, Пропам'ятні Книги стають дуже допоміжними в насвітленні історії даних місцевостей чи насвітленні історії даної школи, професорського збору, чи випусників школи, серед яких є люди, яких колись треба би шукати. Кожну таку появу на книжковому ринку радо вітають і для будучої історії є вона зібранням матеріалів, про які так важко в теперішньому часі, а чим даліше, буде ще гірше.

У нас зникає форма колишнього товариського життя. На це складаються різні чинники, перевантаження працею, далекі розкинення, і просто брак часу. Тому і не диво, що щораз то більше тих з'їздів, зустрічей і кожна себе оправдує, з чого задоволені організатори та гості, які дуже радо бачені на кожних з'їздах. Наш Комітет з особливою увагою підходив до нашого З'їзду, бо велика віддаль часу від Першого з'їзду, великі розкинення не запевняли великого успіху. Та поборовши всі перешкоди, ми приємно розчаровані так великою увагою до нашого З'їзду.

Ведення сьгоднішнього Вечора віддаємо в досвідчені руки нашої дорогої товаришки з Торонта, Риси Голод, яка заміняла прозу буденности на цікавішу тематику — поезію, випускаючи в світ свою першу збірку поезій "Чотири пори року", що вийшла у видавництві "Сучасність", з гарними рецензіями. Сподіваємося, що це не остання її збірка та бажаємо великих успіхів, як теж сподіваємось, що сьгоднішній Вечір попровадить вона вміло. Прощу, Рису!

Проф. Софія Лев

СЛОВО ПЕРШОЇ АБСОЛЬВЕНТКИ ГІМНАЗІЇ СС ВАСИЛІЯНОК

Промовляю до Вас як найстарша віком учениця гімназії Сестер Василянок у Львові, від першого дня існування цієї школи, як одна з перших матуристок, і пізніше як учителька цієї дорогої нам школи.

Я щаслива, що можу бути учасницею цього замітного з'їзду не тільки з нагоди видання Пропам'ятної книги, але також і ще більше з нагоди існування нашої найстарішої жіночої середньої школи (гімназії), заснованої в 1906-ому році.

Ми вдячні Редакційній колегії і Видавничій комісії, всім разом і кожному (кожній) зокрема за повну посвяту віддану працю над виданням дуже потрібної і важливої книжки, бо на це заслужила собі наша школа. Ця книжка є частиною історії нашої культури. Вона важлива не тільки для нас учениць цієї школи, важлива для нашого всього громадянства, вона залишиться для майбутніх поколінь, вона дістанеться на Рідні Землі, вільні від окупанта, вона буде в руках наших нащадків, коли нас уже не буде на цьому світі. В книжці відмічено з натиском, що ця школа давала не тільки знання і підготову до високошкільних студій або до професій. В ній не було шукання патріотичних фраз, але була атмосфера любови до Бога, до своєї Церкви, до свого поневоленого Народу, до Батьківщини. Виховну працю школи можна поділити на дві групи. Перша йде за гаслом Бориса Грінченка "Праця єдина з недоли нас вирве". Тут треба працювати для тієї мети, для здобуття знання. Друга йде за словами Тараса Шевченка: "Борітеся — поборете!", т. зн. не вистачить тільки працювати, але треба боротися, щоб добути волю і свободу для Рідного Краю.

Перше гасло видало культурних діячок на різних ділянках нашого духового життя. Друге видало героїнь і мучениць, які, ідучи за цим гаслом, посвятили своє життя для Батьківщини.

Здаємо собі справу з того, які труднощі мала Редакційна колегія, а з нею і Видавнича, щоб книжка побачила світ і дійшла до Ваших

рук, Дорогі Товаришки. Я була близько праці над книжкою і виданням її.

Закінчую думкою для нас усіх зрозумілою і переконливою, що наші з'їзди потрібні для обопільної зустрічі не раз після кількох і більше років, щоб відновити знайомство, пригадати давні шкільні часи, що з перспективи часу завжди були більш прискіпні ніж прикрі, розповісти собі, що діялося з нами після закінчення нашої так нам дорогої Альма Матер. І багатьом із нас "похвалитися" своєю родиною, дітьми і може внуками.

Ми роз'їздимося з переконанням, що куди б нас доля не кинула і треба би нам було помочі, то кожна учениця василіянки, кожна товаришка витягне до нас помічну руку. Додаю: думаймо і про наступний з'їзд, як не в вільному світі, то з Божого провидіння в Рідному вільному від ворога краю.

Мгр. Володимира Смик виголошує вірш на мистецькій частині.

ПРИВІТ ІВАННИ ЯРОШ БОБ'ЯК, ОДНОЇ З НАЙМОЛОДШИХ ВАСИЛІЯНОК

Вітаю всіх Дорогих Присутніх Пань і Панів Професорів, старших і молодших товаришок, як одна з наймолодших абсолювенток нашої гімназії, вже не ліцею, а десятирічки під знаком серпа і молота. Саме ці роки, призначені для ліцею, виповнили дві найвищі класи десятирічки в рр. 1939-1941. Були це жорстокі часи, коли нова управа (дирекція) школи старалася зробити з нас большевиків, комуністів, безбожників, донощиків — конфідентів — сексотів. Зразу знищено все, що було для нас найсвятіше, найдорожче. Шезли із шкільних клас образи святих і наших культурних діячів, шезли хрести, зліквідовано каплицю, знищено статую Матері Божої тощо. А скільки разів кожна з нас раніше заходила до каплиці на коротшу чи довшу молитву, просити помочі і в науці і для родини. З переляком гляділи ми, як усунули наших учительок монахинь, не було на фірті сестри Мирослави. Чули ми і нераз бачили, як політрук Павленко дошкулював Отцю Директорові Лицинякові зворотом: — "Василь Мартинович!" Той самий Павленко спровадив кілька довірених учителів зі Сходу, які разом із ним старалися накинути молоді ідеї атеїзму, робити з них конфідентів, ширити підозріння одних до одних і навіть до своїх колишніх учителів, що залишилися в нашій школі, не хотіли залишити молоді. На бажання Митрополита Кир Андрея Шептицького я ходила до Нього кожного тижня і звітувала про стан школи, про гідну поставу наших учителів, про завзятість нашої галицької молоді вчитися, не піддаватися підшептам і намовам учениць і вчителів зі Сходу. Батьківські мудрі поради Митрополита кріпили нас на душі. Ми молилися дома, молилися, йдучи вулицями до школи, віра в перемогу правди над неправдою, справедливості над несправедливістю кріпила нас на душі, а молитви Кир Андрея додавали нам сил працювати і не здаватися большевикам. Прийшли кінцеві іспити, ми отримали "атестати" і готовилися до студій у високих школах, аж дата 22 червня поклала кінець цим мукам.

Прошаючи всіх товаришок, старших і молодших на цьому з'їзді, піддаю думку готуватися до наступного з'їзду, де і коли, ще не знати. На закінчення подаю китицю квітів першій абсолювентці нашої гімназії, проф. Софії Лев.

Катруся Зарицька-Сорока. 1976

ПРИВІТ ВІД КАТРУСИ ЗІ ЛЬВОВА

Дивлюся я на гімназію і потягнуло на спогади, на роздуми.

Це свята правда, що гарні спогади, особливо з молодих літ, залишаються неоцінним капіталом у дальшому житті людини. Одним із таких спогадів є для мене роки, проведені в нашій гімназії. Ота атмосфера доброзичливості, ентузіазму, світлої радості, ідеалізму пішла зі мною в життя.

Нераз у темні дні я, таки була багата — я мала про що розповідати, чи згадувати на самоті.

І як хотілося б, щоб наші діти не з опустошеними душами залишали свої школи, щоб із традиціями нашої гімназії відносилися до життя.

Майже нікого з давніх товаришок не зустрічаю тепер, за те з приємністю розглядаю фотографії. Багатьох пізнаю, і цікаво стає, що досягнули вони, до чого дійшли.

З викладачів ще тільки один залишився у нас. З приємністю привітала б його, бо досі пам'ятаю лекції польської літератури, а перед очима бачу його обличчя, як читає нам Словацького.

Щастя, Боже, в усьому!

Обіймаю і всього найкращого бажаю.

Катруся

5 травня 80 р.

Лист С. Марії, написаний на припоручення Архимандрині Емілії в Римі.

Христос раждається!

Високоповажана, Дорога п. Стефаніє Бернадин!

Відчувається з Вашого листа, наче б були Ви нам рідні, близькі, хоча ніколи не бачились ми. Така щира Ваша мова. Пробачте, Дорога, що не відповідала я так довго на Вашого так сердечного і милого листа. Всі ми, що мешкали в Генеральному домі, при вул. Сан Алессіо, вже більш двох місяців мешкаємо, розсіяні по різних домах, одні в Римі, одні поза Римом, бо дім реставрують, ми всі в "комірнім"; це була велика перешкода взятися до чогось путнього. Транспорт всіх речей, меблів з дому забрало багато часу.

Чекала я відповіді від одної пані з Польщі, яка учителювала в нашій гімназії, але не дістала її. Удалась також до одної моєї товаришки, що працювала в інтернаті, очікую, може пришле якийсь спогад, чи може й анекдотку. В цім і наша трудність, що не знаємо осіб, які з близька знали б гімназію СС Василіянок у Львові.

Наша Мати Архимандриня Емелія захоплена "Пропам'ятною Книгою", интересує її все, історія гімназії, особи чи то професорів чи учениць, їхню працю тощо. Не забудь — просила мене — написати пані Стефі, щоб не оминула нас в присланні нам "Доповнення Книги", чи то Альбуму з матеріалами зі З'їзду. Всіх нас Сестер Василіянок, і старших і наймолодших, в Аргентині і в Югославії чи в Америці, цікавить все наше минуле. Тому цілим щирим серцем дякуємо Шановному Комітетові, всім працівникам цієї Книги, особливше д-рові Василеві Левові, який, як пишете, вложив стільки праці і труду до появи цієї цінної пам'ятки. Прийміть, Дорога Пані Стефо, наше глибоке признання, як Голові Комітету, за так гарну ініціативу, охоту і відвагу розпочати, трудитись і закінчити цю вдячну працю.

Зближається Різдво Христове, то ж прийміть, Дорога Пані Стефо, найсердечніші побажання багатих ласк і дарів від Божого Дитятка і Щасливого Нового Року, Здорового, Спокійного, Благословенного! для Вас, Кохана Пані, для Комітету, для Всіх Членів З'їзду, та Всіх Любителів Гімназії Сестер Василіянок у Львові. Веселих Свят!.

Рим 17.XII.80 від М. Архимандрині Емелії і всіх Сестер ЧВВ с. Марія Гудз.

ЛИСТ Д-Р ОЛЕНИ СТЕПАНІВ

(до Марії Д.-С.)

Дороженькі!

Лист отримала, сердечно дякую! Він мене дуже обрадував. Простіть спізнену відповідь, але я все ж хворію, лежу в ліжку і не все знаходжу відповідну хвилю щоб зібрати мої думки.

Жалію, що не була з Вами на Вашому торжестві. Я так дуже рада бачити Вас, уже зрілими людьми в крузі своїх сімей – тим більше що пам'ятаєте ж і не згадуєте лихом, хоч по правді кажучи, я була в школі строга і дуже вимагаюча. Думала я тоді, що то потрібно на те, щоб виробити з Вас усіх самостійних людей праці, які в кожній життєвій навіть найгіршій ситуації зможуть пробити собі шлях. Чи правильно я поступала – то вже Ви осудіть. Мило мені, що ви таки присьмно згадуєте школу і ціните її.

Я одержала теж письмо від Наді. Пише про хворобу мами і про те, що робить заходи, щоб залишити її при собі. На днях померла тета Вашого мужа, і не довелося їй доїхати до своїх доньок.

Ми вже веснуємо — а як у Вас, чи маєте клаптик зелені близько хати, чи тиснетесь серед міських забудовань?

При нагоді напишіть знов декілька слів, а я радо відпишу.

Здоровлю сердечно Вас і мужа.

Поздоровлення для всіх.

Олена з сином

Дописка рукою сина:

Здоров'я мами, на жаль, дуже погане — і з дня на день погіршується... Дуже важко все це освідомлювати.

Наталія Леонтович-Башук

СПОГАД ПРО ОКСАНУ СУХОВЕРСЬКУ

Оксана Федів-Суховерська, 1891-1977, народилася й померла у Львові. Була ученицею Івана Боберського, вчителя і піонера української руханки, спорту, фізичного виховання. Вчила в середніх школах у Львові, а головно в гімназії СС Василянок у Львові. Як нині пам'ятаю цю дуже пристійну в середньому віці паню, що сиділа на сцені нашої руханкової залі і спокійно давала накази, а ми скакали через козла, лазили по драбинках, або виконували ритмічні рухи до музики, яку я мусіла "продукувати" на величезному гімназійному фортепіані. З нагоди св. Миколая, Різдва чи інших свят пані Суховерська приготувляла різні постановки, як от танок карликів до музики Гріга, танки сніжинок чи журавлів до пісні "Видиш, брате мій...". Незабутніми були гагілки, що їх наша гімназія ставила під час "Равту народної ноші", небувалої всеукраїнської імпрези в Театрі Різномодностей у Львові із солями, Дарії Нижанківської-Снігурович, пізнішої солістки львівського балету. Прегарний був теж балет укладу п. Суховерської до "Лісової пісні", Лесі Українки, яку ставила наша гімназія в Великому Театрі.

Пані Суховерська теж зарядила, щоб кожного ранку ціла школа перед навчанням відбувала 10-хвилинну руханку на дворі, розуміється в весняні та осінні погідні дні. Мені чи товаришкам з інших клас доручала це переводити. За її дорученням на перервах ми завжди були заняті спортовими грами, а в старших класах просто опановані манією відбиванки.

Оксана Суховерська видала невеличку книжечку кишенькового формату п.з. "Рухові забави і гри" з мелодіями і примівками. Львів 1924, 122 стор. 16°. В книжечці записано 34 дитячих ігор і забав, узятих із українського фолкльору, як "Котик і мишка", "Гарбуз", "Ріпка" і ін. із поясненнями та схемами. Цю книжечку перевидала недавно в Канаді Краєва Виховно-освітня Рада. Про О. Суховерську є довідка в Енциклопедії Українознавства II, стор. 310б.

(Передрук з "Канадійського Фармера", Вінніпег, 17 квітня 1978).

Леся Храплива-Щур

ЄВГЕНІЯ ПЕТРИК-ХРАПЛИВА

(1901-1981)

Моя Мама, Покійна Євгенія з Петриків Храплива, народилася в селі Угерці Незабитівські в Галичині. Її Батько, о. Володимир Петрик був сотрудником у Комарні Рудецького повіту, а опісля парохом у Бабині біля Самбора. Був визначним громадським діячем, а під час Листопадового зриву, головою Повітової Національної Ради в Самборі. За це поляки арештували його, і арешт причинився у великій мірі до його смерті на 55-му році життя.

Моя Мама була найстаршою дочкою о. Петрика, мала двох братів та сестру. Діти виростили в атмосфері патріотизму та взагалі пошани до духових цінностей. В Листопадові Дні обидва брати зголовилися в ряди УГА, тільки ж молодшого, чотирнадцятилітнього, батьки задержали. Старший поліг за Збручем. Молодшого поляки так побили, що помер молодод, після довгої недуги.

Мама здобувала середню освіту в важких умовах війни та Визвольних Змагань, у Дівочому Ліцеї в Перемишлі, в Українській Державній Гімназії в Самборі і закінчила її матурою з відзначенням у Гімназії Сестер Василянок у Львові в 1920 році.

Рік попрацювала приватною інструкторкою, щоб здобути засоби для дальших студій. Допомагала у збірках на Український Тайний Університет. З уваги на тодішній бойкот польських університетів, виїхала на студії до Відня. Студіювала там математику й фізику в роках 1921-25. Була активною членкою студентського товариства "Січ", ініціаторкою створення його Секції Студенток. Там теж познайомилася з моїм Батьком, студентом агрономії, Євгеном Храпливим. Після повороту в Галичину, Батьки повінчалися в 1925 році, а в 1927 році народилася я.

Мама завершила студії дипломом учительки середніх шкіл у львівському університеті в 1932 році. Вчила в гімназії "Рідної Школи"

та в учительській семінарії СС. Василянок (1926-30), в Учительській Семінарії "Рідної Школи", (1932-34) та в Гімназії "Рідної Школи" ім. Іллі та Іванни Кокорудзів (1933-40), де й була опікункою читальні учениць. У році 1935-36 вела Захоронкову Семінарію "Рідної Школи".

В тому часі Мама була членом "Учительської Громади", "Кружка ім. Ганни Барвінок" та культурно-освітньою референткою Союзу Українок. Брала участь у підготові та проведенні Жіночого Конгресу в Станиславові в 1934 році.

Після приходу большевиків у 1939 році, врятувала від певного вивозу цілу родину, завдяки своїй енергії та притомності ума. На еміграції, в Люблині, працювала у Шкільній Комісії Українського Комітету і склала підручник математики для нижчих клас середніх шкіл.

Після повороту до Львова, Мама вчила в середніх фахових школах, а при кінци війни, в Німеччині, теж у німецькій середній школі нижчого типу.

Після війни в Ерлянгені, в Баварії, Мама працювала у виділі місцевого Об'єднання Українських Жінок. Там як в 1949 році втратила Батька, який був професором Українського Вільного Університету та Українського Технічно-Господарського Інституту.

Наш переїзд до ЗСА, зі старенькою Мамою мого Батька, в дуже важких обставинах, був черговим ділом Маминої рішучості, та черговим важким переживанням. У Сент Люїс, Міссурі, попри важку та принизливу працю, Мама допомогла створити місцевий відділ Союзу Українок Америки й започаткувала акцію допомоги студентам — залиценням у Німеччині.

Ві 1951 року, в Нью Йорку, Мама перекваліфікувалася на вчительку українознавства і навчала в школі т-ва "Самопоміч" (1951-62) та при церкві св. о. Миколая на Брукліні від 1959 до відходу на пенсію в 1964 році.

Після мого одруження в 1974 році, Мама переїхала з нами до Лондону в Канаді, де старалася взяти на себе якнайбільше господарських обов'язків, щоб уможливити громадську та педагогічну працю мені й чоловікові.

В 1977 році, незабаром після смерти улюбленої сестри, Надії Онишкевич, мама занедужала безвихідно. Після чотирьох років боротьби з недугою, померла 9 квітня 1981 року в Лондоні, де й похована.

Покійна моя Мама була людиною привітною й товариською. Любила людей і знала вагу домашнього середовища, що його вміла майстерно організувати. У справах релігії, моралі та патріотизму була строго принципова, а особливо не терпіла публічного патосу в цих ділянках. Для численної родини й приятелів була опорою та розрадою в життєвих труднощах; для Батька подвижницею та співтворцем усіх

Мтр. Євгенія Храплива

Його громадських та наукових досягів, для нас із чоловіком — заступала втрачену замолоду Батьківщину.

Повторюю слова о. Пароха над Маминою домовиною "Вона була правдивою галицькою українкою".

*Мати Віра Слободян, ЧСВВ,
ігумення*

*Мтр. Дарія Вергановська-Винників,
учителька математики й фізики.*

”ВІДЛІТАЮТЬ СІРИМ ШНУРКОМ...”

Софія Лев, донька архітекта Василя Нагірного і Марії Дуткевич, народжена 29. жовтня 1896 р. у Львові. Народню школу, а потім гімназію СС Василянок у Львові покінчила іспитом зрілості з відзначенням у 1914 р. Під час Першої світової війни студювала математику, фізику й хемію у Львівському університеті. В рр. 1918-19 брала участь у визвольних змаганнях разом із Мирославою Кохановською-Яцура, Оленою Степанів-Дашкевич, Ганною Дмитерко-Ратич. Після війни студювала ті самі предмети в Карловому університеті в Празі, де під керівництвом проф. Посіпала написала докторську дисертацію про хемічне діяння ультрафіолетних променів. В 1926 р. вернулася до Львова, де в університеті склала державні іспити з математики, фізики і хемії. Тут, як замужня Софія Кандякова, вчила в учительській семінарії “Рідної Школи” і частинно в польській державній семінарії в Стриї. Тоді Міністерство Освіти призначило її наглядати над улаштуванням хемічних лябораторій у середніх школах східньої Галичини. Але через вимогу зміни метрики зрезигнувала з цього посту. В рр. 1931-37 учила вище названі предмети в гімназії СС Василянок у Львові, а в 1937-40 в Академічній гімназії; з 1939 р. як Софія Левова. Через переслідування під большевицьким режимом за національне і релігійне виховання молоді захворіла і перестала вчити. — Як учителька за весь час своєї педагогічної праці визначалася глибоким знанням предметів, педагогічним хистом і вмінням впоювати в молодь засади моралі, етики, любови до праці, любови народу і ближнього. Особливу увагу учениць звертала на вбогу шкільну молодь, заохочувала допомагати їй матеріяльно. Заохочувала опікуватися сиротами, нести їм різного роду матеріяльну й моральну допомогу. За це учениці любили й шанували свою вчительку. Під цим аспектом ішла п. Кандякова слідами свого батька, який під час Першої світової війни заложив сиротинець у Львові, де неодній воєнній сироті оберли сльози й вивели її в люди.

До педагогічної праці вернулася п. Левова після Другої світової війни в таборі ДП в Німеччині. Коли переїхала з родиною до Нью-Йорку, тут попри важку заробіткову працю вчила в парохіяльній школі в Озон Парку. В рр. 1958-61 була професором математики й хемії в американському жіночому каледжі "Мерівуд" у Скрентоні, Па. Перейшовши на емеритуру, працювала в харитативних установах у Скрентоні, згодом у Нью-Йорку. В 1981 р. переїхала з родиною до міста Ріджфільд у Коннектикат. Проф. Софія Левова — мати двох дітей: Іванни (Асі), замужньої за Володимиром Цісіком, мистцем-скрипалем (помер 7 лютого 1971) і Василя, (Василька) інженера, одруженого з Оксаною Саночкою.

Від кількох років Софія Левова стала відчувати ісіхястичні болі, а згодом прилучилася "ангіна пекторіс". Та не піддавалася недужі, слухала доручень лікарів, лікувалася, а рівночасно працювала. Любила вишивати, плести, виготовляла светери для доньок, внучок і правнучок. Цікавилася подіями в світі, багато читала. Та "ангіна пекторіс" спричинила наглу, несподівану кончину, 17 січня 1984 року. Ще раніше перед смертю просила о. крилошанина Любомира Мудрого, пароха Озон Парку, Н.Й., де ми прожили довгі роки: "Отче, як умру, прошу похоронити мене". Отець Мудрий сповнив її волю.

В похороннім заведенні перед парастасом римо-католицький єпископ, Люї Желіно, верховний покровитель "Католицької Телевізійної Сітки в Америці", яку очолює Василь Лев, молодший, відчитав при домовині Покійної глибоко змістовну зворушливу молитву. Всі Василькові співробітники були присутні на парастасі, деякі наступного дня на похоронних відправах, в яких взяли участь два рим-кат. священники, також Василькові співробітники. В похоронному заведенні останній поклін віддали Покійній численні рідні, приятелі і знайомі. Після парастасу, що його відправили о. крил. Л. Мудрий і о. дякон Богдан Карсь і співали проф. Тиміш Білостоцький та Лев Рейнарвич, прощальне слово від громади в Озон Парку сказав дир. Роман Крупка і від української наукової громади проф. Т. Білостоцький. Похорони в церкві Покрова Пресв. Богородиці в Озон Парку відправили крім оо. Л. Мудрого і Б. Карся о. митрат Еміль Манастирський і о. Декан Юрій Бінковський. Над відкритою могилою на кладовищі в Факс Чейс відправили панахиду Впреосвященніший митрополит Стефан Сулик о. Любомир Мудрий і о. Карась. Вони запечатали гріб. Надгробне слово від колишніх учениць Покійної сказала мисткиня Стефанія Бернардин, взиваючи, м.і., товаришок складати замість квітів на могилу жертви на сироти в Бразилії. Проф. Леонід Рудницький сказав прощальне слово від Наукового Товариства ім. Шевченка. На кладовище приїхали з Філядельфії Родина й колишні учениці та знайомі По-

кійної, а також Товариші і знайомі Асі — віддати поклін Покійній. З тією самою метою приїхали також численні Приятелі Василька й Оксани з Вашингтону, де молоді Леви прожили близько двадцять років. Так закінчила трудовлюбиве життя Софія Нагірна Лев.

“ПИСАНКА СИРОТАМ У БРАЗИЛІЇ”

В пам'ять покійної проф. Софії Лев зложили на допомогу сиротам у Бразилії колишні учениці Сестер Василіянок у Львові:

100 дол. — д-р Ганна Лятишевська, Іванна Цісик з донями Марусею і Квіткою

по 50 дол. — мгр. Дарія Винників, мгр. Ольга Дзядів, д-р Марія Стець, Ірина Чайковська з чоловіком.

30 дол. — Ірина Медуха

по 25 дол. — Христина Баранецька, д-р Степанія Брежницька, Степанія Бернадин, Ольга Боба, Тетяна Богачевська, Іванна Горчинська, д-р Марія Танчак-Дицьо, Дарія Конюх, Володимира Котик, Галля Мащак, Софія Олесницька, Люба Прокоп, Володимира Смик, Галлина Сосенко, д-р Оксана Фільварків, Євгенія Чапельська.

по 20 дол. — Богдана Бігун, Дарія Бунт, Марія Голод, Лідія Ігнат, Ірина Кушнір, Ірина Залиба, Лідія Ляшевич, Марія Стадник, Марія Стецюк, Люба Федун, Ірина Чума, Марія Яцикевич.

по 15 дол. — Марія Горбань, Ірина Держко, Софія Клюфас, Ярослава Ніщименко.

по 10 дол. — Марта Гайдук, Ірина Гантш, Наталія Головата, Наталія Горіх, Анна Гогоша, Люба Кивелюк, Іванна Коваль, Ольга Коваль, Ярка Косович, Ірина Косовська, Богдана Коцюмбас, Тетяна Криницька, Ольга Курилас, Дарія Ломницька, Ірина Малащук, Дарія Микита, Ольга Михалюк, Зиновія Мосійчук, Марія Олійник, Марія Пеленська, Марія Рейнарович, Марта Сидір, Леся Харук, Степанія Ярош.

Знайомі Покійної: **20 дол.** — Ольга Буртик, **10 дол.** — Софія Лепка, Агафія Лупаций.

Зібрано **1310 дол.** За це комітет складає щиру подяку щедрим жертводавцям.

Степанія Бернадин

ПРОЩАЛЬНЕ СЛОВО НАД ДОМОВИНОЮ ПРОФ. СОФІЇ НАГІРНОЇ ЛЕВ

Горем опечалена Родино, Жалібна Громадо, Дорогі Товаришки!

В імені "Ділового Комітету гімназії СС Василіянок у Львові" припав мені сумний обов'язок попрощати неоцінену людину, велику приятельку молоді, нашу дорогу вчительку, проф. Софію Лев, яка ненадійно покинула цей світ, залишивши глибокий сум у серцях найближчої родини: невідступного дорогого мужа д-ра Василя, дочки Асі і сина Василя мол. з їхніми родинами, улюблених внуків і правнучок, якими жила, гордилась і всю силу й увагу їм віддавала — дорога Бабуня.

Покійна проф. Софія Лев залишила глибокий сум і серед своїх колишніх учениць, з якими так близько жила, немов продовжувала співжиття ще з гімназії. Ініціаторка і душа "Першого з'їзду гімназії СС Василіянок у Львові", що відбувся величаво в 1964 р. на Союзівці, де і заплановано видання "Пропам'ятної книги" й утворено діловий комітет, в якому одно з чільних місць заняла саме ініціаторка З'їзду. В постійному зв'язку і праці з Діловим комітетом продовж майже 20 літ — тепер, напередодні появи "Додатку до Пропам'ятної Книги", де Комітет плянував відзначити ініціаторку Першого З'їзду, несподівано покинула цей світ, не доживши цієї радісної хвилини в житті колишньої василіяньської молоді.

Завжди скромна, ввічлива, виrozumіла, і тут немов не хотіла робити прикростей та зайвого тягару Родині, відійшла незаметно, тихо, спокійно.

Глибоко релігійна, моральна з дальшими великими прикметами душі заслужила собі на таку благословенну розв'язку життя. — Та серед нас колишніх учениць настав сум, бо опорожнилося ще одно місце серед уже нечисленного професорського збору, яким ми так дорожимо.

В імені колишніх учениць висловлюю глибокі співчуття Родині

Покійної: д-рові Василеві Левові, дорогому мужеві і невідступному другові Покійної, дочці Асі Цісик із дочками Марусею та Квіткою і їх Родинами, синові інж. Василеві мол. з дружиною та їх дітьми і дальшій Родині. Пам'ять про Покійну залишиться назавжди між нами. А тому, що Покійна особливо розуміла сиріт і їхню незавидну долю, наш Комітет запланував у пам'ять Покійної "Збірку на сиріт у Бразилії", які засилатимуть свої молитви перед Престіл Пречистої за душу Покійної і тим устелять Їй дорогу у краще майбутнє.

Прощай, Дорога Пані Софіс, наша неоцінена Вчителько, Людино великого серця, якого Ти нам не жаліла продовж довгих років навчання в гімназії СС Василянок. Нехай Твоє скромне, тихе, багатогранне життя послужить прикладом для других. У наших серцях залишиться назавжди місце і пам'ять про чудову Вчительку.

Тетяна Богачевська

ЗВІТ З МИСТЕЦЬКОЇ ПРОГРАМИ

II-ГО З'ЇЗДУ КОЛ. ПРОФЕСОРІВ І УЧЕНИЦЬ ГІМНАЗІЇ
СС. ВАСИЛІЯНОК У ЛЬВОВІ 7-8 ЧЕРВНЯ 1980 Р.
КЕРГОНКСОН-СОЮЗІВКА

Мистецька програма запланована й устійнена на засіданнях Ділового Комітету обіймала:

1. Пополудневий музично-літературний панель, який вела мгр. Дора Рак і в якому брали участь проф. Дарія Каранович, Ярослава Куліш, мгр. І. Пеленська і Володимира Смик.
2. Бенкет, яким проводила Марія Голод,
3. Веселий скеч з гімназійних часів Марії Голод,
- 4а. Слово-привітання першої абсолювентки на бенкеті проф. Софії Лев,
- 4б. Слово-привітання останньої абсолювентки Ів. Ярош-Боб'як,
5. Виступ солістів танцювальної групи Балетної Школи Роми Прийми-Богачевської (яка хоч не була ученицею нашої гімназії приготувала безкорисно і уклала хореографію трьох танків) Наталки Лазірко і Андрія Кизика,
6. Мистецьке оформлення сцени (побільшений рисунок нашої Альма Матер) яке професійно виконала знана мисткиня Оленка Богачевська-Бачинська. Пані, що виступали в програмі були запрошені листовно, телефонічно або й устно.

РЕЗОЛЮЦІЇ З'ЇЗДУ

КОЛИШНІХ УЧЕНИЦЬ ТА ВЧИТЕЛІВ ГІМНАЗІЇ СЕСТЕР ВАСИЛІЯНОК У ЛЬВОВІ, ЩО ВІДБУВСЯ 7-8 ЧЕРВНЯ 1980 Р. НА СОЮЗІВЦІ В КЕРГОНКСОНІ, Н. Й.

На внесення Резолюційної комісії, в якій склад увійшли пп.: Ірина Винницька-Пеленська — голова, Степанія Тершаковець-Бережницька, Любов Савчак-Коленська, Зинонія Матійчук-Мусійчук, Марта Колтунюк-Тарнавська — як члени, схвалено такі декляративні резолюції:

1. З'їзд клонить голову в пошані перед пам'яттю засновника і мецената гімназії СС Василянок, Слуги Божого Митрополита Кир Андрея Шептицького, підтримує заходи Його беатифікації і складає даток \$ 500.00 на Беатифікаційний фонд;

2. вітає пересемника ідей Слуги Божого Шептицького, Блаженнішого Патріярха Йосифа і бажає йому успіхів у його великих починах для добра Української Католицької Церкви, як також заявляє свою участь у підготові великої Річниці 1000-річчя Хрищення України;

3. висловлює пошану піонерським заслугам монашого чину Сестер Василянок для нашої гімназії у Львові і українського приватного шкільництва взагалі, та боліє терпінням, що їх його членки переносять переслідувані советським атеїстичним режимом;

4. заховує вдячну пам'ять про колишніх учениць нашої гімназії — героїнь, що загинули на полі слави і заявляє підтримку тим, які стоять у рядах борців за українську державну незалежність;

5. засилає ширій привіт колишнім учителям і сестриний ученицям гімназії Сестер Василянок у Рідному Краю, які, перебуваючи у важких обставинах окупантського режиму, гідно несуть почесне ім'я української жінки й матері;

6. висловлює рішучий протест проти нарушення національних і людських прав в Україні, зокрема насильної русифікації української науки і шкільництва;

7. складає подяку і признання Діловому комітетові в Нью Йорку за підготову й переведення цього З'їзду і Редакційній колегії за видання "Пропам'ятної Книги" гімназії Сестер Василянок у Львові;

8. складає сердечну подяку Високопреосвященним Архиєреям, Високопреподобним і Всечеснішим Отцям, Достойним Установам та окремим Особам за їхні щелрі пожертви на видання Пропам'ягної книги.

9. Оцінюючи позитивно ролю нашого З'їзду, закликаємо Діловий комітет і Редакційну колегію далі вдержувати цей зв'язок, щоб спільними силами давати і в майбутньому свій вклад до української культури і до змагань за Українську Незалежну Суверенну Державу.

ПОСТІЙНИЙ КОМІТЕТ КОЛИШНІХ УЧЕНИЦЬ ГІМНАЗІЇ СС ВАСИЛІЯНОК У ЛЬВОВІ

1. Стефанія Бернадин
2. Ольга Боба
3. Іванна Боб'як
4. Тетяна Богачевська
5. Дарія Винників
6. Марія Голод
7. Іванна Горчинська
8. Ольга Дзядів
9. Анна Кобринська
10. Ольга Мусаковська
11. Любов Прокоп
12. Дора Рак

Степанія Бернадин

ЗАКРИТТЯ З'ЇЗДУ

Кожна приємність має свій кінець, і так наша зустріч, наш з'їзд теж підлягає цьому законові і залишаться тільки спогади. Та щоб залишились вони приємними, мусимо всі витворити такий настрій, товариське відношення, взаїмне довір'я до себе і роз'їхатись додому у найкращих відносинах. Ми певні, що наші спільні враження з цього з'їзду залишаться тривким, приємним спогадом, бо ледви чи влугре з'їдемош ще колись.

В імені Ділового Комітету сердечно дякую всім учасникам нашого З'їзду, нашим дорогим Професорам, колишнім ученицям, які спішили без огляду на простори, кордони. Сердечно дякую представникам товаришок з Рідного Краю, товаришкам із Німеччини, Венесуелі, Канади, далекої Каліфорнії, Фльориди і всім, усім, які так сердечно відгукнулись на наше запрошення, та через вік, хвороби й невідрадли обставини не могли ділити нашої спільної радості. Особлива подяка всім доповідачкам, дякую виконавцям літер.-мистецької програми, членам балетної школи Роми Прийми-Богачевської та всім членам Комітету, які бездоганно виконали свої завдання, сердечна подяка товаришкам із других василіянських та інших шкіл та всім нашим дорогим Гостям. Особлива подяка нашим меценатам, добродіям, і всім, що своїми щедрими пожертвами допомогли у виданні "Пропамятної Книги". "Подяка п. Тані Богачевській за чудові декорації, виконані її донею О. Бачинською.

Діловий Комітет і члени Редакційної Колегії видання Книги висловлюють сердечну подяку д-рові Василю Левові за його великий труд, посвяту і жертвенну працю, яку він вложив у завершенні видання цінних матеріалів, пов'язаних із 50-літньою історією гімназії СС Василянок, часами в дуже невідрадних обставинах, які зумів добрим підходом до справи, усунути і цим докинути цеголку до великої будови, обдаровуючи цінними матеріалами не тільки історію українського шкільництва, але загальну історію.

Банкет. За головним столом сидять від ліва: М. Голод, Л. Дяченко, А. Кобринська, Д. Рак

С. Лев, В. Лев, о. Б. Волошин, С. Бернадин, О. Дзядів.

о. Б. Волошин, О. Дзядів, Д. Витанович, Д. Винників, І. Пеленська.

Д. Винників, І. Пеленська, І. Рожанковська, У. Любович.

Банкет. Загальний вид. При круглому столі спереду справа сидить у ясній сукні Іванна Боб'як

Зиновія Мосійчук

НАПЕРЕДОДНІ ДРУГОГО З'ЇЗДУ КОЛИШНІХ УЧЕНИЦЬ ГІМНАЗІЇ СЕСТЕР ВАСИЛІЯНОК У ЛЬВОВІ

Час минає швидко і не зчуємося, як надійде 7 і 8 червня — дати Другого з'їзду колишніх учениць і вчителів гімназії СС Василянок у Львові на мальовничій Союзівці, — пригадає про це діловий комітет підготовки з'їзду. Ось на днях принесла нам пошта запрошення до участі в з'їзді. І як приємно, що запрошують не лише нас самих, але й наших рідних і приятелів. Справді, щаслива ідея! Адже від першого іспиту зрілості минуло 66 років, від останнього — 41, а від Першого з'їзду — 16 років! За цей час наші власні ряди змаліли і тому радісніше буде у більшому гурті.

Наші діти, а то і внуки саме дійшли до віку, в якому людина починає не лише розуміти, але й цінити традицію. Зустріч зі шкільними товаришками матерів і бабунь, розповіді про їхні шкільні роки збережуть у молодих душах живу нитку традиції. Запрошеннями на з'їзд треба охопити і тих, що їхніх дружин, матерів і бабунь немає вже між живими. Для всіх Пропам'ятна книга гімназії Сестер Василянок, з появою якої і зв'язаний цей з'їзд, буде незвичайно цінним документом їхнього родинного і національного коріння.

Але історія гімназії СС Василянок у Львові має значення не лише для відносно вузького гурту безпосередньо зв'язаних з нею людей. Це також важлива ланка в історії шкільництва в Україні, особливо на Західних землях. Відкриття дівочої гімназії СС Василянок у шкільному році 1906-07 — це був початок нового, вищого етапу українського жіночого емансипаційного руху. Школа підготувляла дівчат до університетських студій, відкривала шлях до фактичної суспільної рівноправності жінки.

Пропам'ятна книга подасть нам приблизний образ з того, скіль-

ки учениць здобули університетські дипломи. Коли зважимо, що за весь час свого існування — 33 роки — наша гімназія діяла в умовах політичного поневолення народу, без державних субсидій і несприхильного, а то й ворожого ставлення чужої державної влади, то на правду можемо пишатися її успіхами. Школа втримувалася виключно оплатою батьків, матеріальною піддержкою Великого Митрополита, сьогодні Слуги Божого Андрея, жертвенною працею Сестер Василянок і світських учителів, які вдовольнялися більше, ніж скромною заробітною платнею.

Недостача матеріальних засобів, переслідування владою часто були причиною, що наша молодь не завжди могла успішно завершити свої студії університетськими дипломами. А втім, навіть ці скромні "імістії" — пані-матки і не-імістії, які свою формальну освіту кінчали лише гімназійним свідоцтвом зрілості, відіграли велику роль у піднесенні культурного рівня народу через виховну працю в родині і громаді та допомогли народові стати на вищий шабель національної свідомості.

Від початку до кінця свого існування наша гімназія мала найкращі вчительські сили. Деякі з тих учителів — це світочі української науки і культури. За виїмком Богословської Академії у Львові ми не мали своїх вищих шкіл університетського типу на Західніх українських землях і через те навіть найздібніші творчі інтелектуалісти часто мусіли вдовольнятися заробітковою працею в середніх школах. Виграли на цьому українські середні школи, які давали своїм учням дуже солідне знання. В сприятливіших умовинах багато наших учителів стали університетськими професорами на рідних землях і на поселеннях, деяких з них ми стрінемо на нашому з'їзді.

Згадаймо ще один аспект Пропам'ятної книги, що ставить її вище звичайного середньошкільного альбома. Тепер Українська Католицька Церква на Батьківщині поставлена поза законом. Вона багата мучениками і героями, але до болю вбога писаними пам'ятками. Після ліквідації нашої Церкви цілими тоннами були ліквідовані її архіви і ледве чи багато заціліло цінних її неповторних документів.

Атеїстична пропаганда викривлює і знеславлює історичне минуле і здобутки Церкви. Наша книга буде цінним документом, який закріпить для нащадків історичні заслуги Чину Сестер Василянок у ділянці виховання і шкільництва, насвітлить їх позитивну роль в житті українського народу.

Рівночасно та книга буде нашим причинком до урочистих святкувань тисячоліття християнства на Русі-Україні.

Проте всі ми знаємо, що не все, що треба було б закріпити для історії, можна вже тепер опублікувати. Така вже гірка іронія долі нашого поневоленого народу, що не лише вороги нищили і нищать на-

ші історичні пам'ятки, але і ми самі багато дечого засекречуємо, щоб не накликати переслідувань на живих людей. Прийдеться подумати, як зберегти для нащадків пам'ять про героїчну боротьбу і посвяту наших Сестер Василянок, учителів і учениць в обороні Церкви і народу.

Можливо, що в цьому могла б допомогти молода генерація істориків-науковців, які працюють при університетах і дослідних інститутах. Може треба і їх зацікавити нашим з'їздом, як практичним семінаром для переведення опитів живих ще свідків.

Одним словом, мусимо зробити все, що в нашій силі, щоб цей з'їзд був і приємним і максимально корисним.

Тож, дорогі товариши! Пакуйте світлини, шкільні свідоцтва, листи й особисті спогади та приїжджайте на Союзівку з рідними і приятелями. До побачення на Союзівці!

Мгр. Люба Прокоп, мгр. Зеня Мосійчук, Олена Панчишин, мгр. Надія Бенцаль, М. Горбань, С. Бернадин.

НЕОЦІНЕНА ВАРТІСТЬ

Прерізні земляцькі і товариські зустрічі та з'їзди вже від довшого часу становлять поважну частину наших суспільно-громадських і культурних активностей, а опубліковані з нагод цих з'їздів чи в їх результаті книги і збірники, шонайменше поважна частина з них, мають таку багатобічну і тривку вартість, якої не можна б у наших обставинах переоцінити. Тим часом, ці з'їзди і ці публікації ще далеко не злобули собі такої уваги і такої оцінки, на яку вони заслуговують.

Для порядку треба згадати, що всі ці теперішні земляцькі і товариські зустрічі і з'їзди є продовженням і, очевидно, піднесенням на відповідний рівень того, що вже практикували перші наші поселенці на американській землі, не тільки відбуваючи подібні зустрічі, але й організуючи тривалі "земляцькі" товариства, переважно відділи Українського Народного Союзу. У списку цих відділів і досі зберігаються товариства з такими "земляцькими" назвами, як "Дністер", "Дніпро", "Верховинці", "Жидачів", "Львів", "Дарахівщина" і навіть "Вільні козаки села Росільна".

Згадуючи про це, нам, українцям в Америці і Канаді, можна оправдано пишатися, що саме цим своїм прив'язанням до нашого походження ми на багато років попередили шойно тепер дуже актуальний і поширений загальний рух в Америці відносно пошукування та нав'язування до свого "коріння".

Повертаючи до теперішніх наших земляцьких і товариських зустрічів і з'їздів, є багато причин для — можна б сказати самодокору, що ці наші імпрези досі ще далеко не злобули собі такої загальної уваги і оцінки, на яку вони, без сумніву, заслуговують, зокрема в теперішніх обставинах нашої наявної "розтерзаності".

Щоб говорити конкретно, згадаємо для прикладу останній, другий з черги з'їзд колишніх учителів і учениць гімназії Сестер Василіянок у Львові, що відбувся з кінцем минулого тижня на оселі УНСоюзу, Союзівці. Очевидно, що з'їзд, як і кожна подібна імпреза, мав свої світла і тіні, але ці світла могли навіть оптимізмом навіть великого песиміста в оцінці теперішнього стану нашої громади. Ні, не

було на цьому з'їзді нічого надзвичайного, але те, що було, однаково в діловій, як і в розваговій частині з'їзду та поза його програмою, було в багатьох відношеннях як кажеться — на висоті, як своїм змістом, так і своєю формою. Діловість звітування та дебат, пов'язаність минулого із сучасним, чи радше сучасного з минулим, та культурний рівень розвагової частини з'їзду доповняли — для спостерігача найбільш надійно — приватні розмови. В цих бо власне розмовах можна було ствердити в більшості найширше зацікавлення та добру поінформованість однаково в стані і розвитку в світі, як і в Україні та в нашій власній громаді. Очевидно, що думки поділені, є різні погляди на різні справи, але в усіх цих поглядах і оцінках кожний об'єктивний спостерігач не міг не добачити доброго серця і здорового розуму та свідомості мети, себто тих основних першнів для нормального функціонування та розвитку і поступу кожної здорової людської спільноти.

Відома справа, що в американському, як і кожному вільному суспільстві багато всіляких суспільних справ обмірковується, а то й розв'язується в першу чергу на товариському рівні, що попереджає та безмірно полегшує вже формальні рішення на відповідних форумах. Наша громада у цьому відношенні ще далеко-далеко позаду, бо інакше на цих форумах не траплялися б засакування всілякими резолюціями і концепціями, що не мають ніякого практичного значення, натомість відвертають увагу громади від часто навіть пекучих і нагдих та суттєвих справ і проблем, які стоять перед громадою.

І ще один надійний висновок із спостережень на минулотижневому з'їзді наших "василіянок": велика частина учасниць того з'їзду — це відомі наші громадянки, з усіма кваліфікаціями на провідні становища, зокрема із згаданим уже добрим серцем та здоровим розумом і свідомістю ближчої чи дальшої мети. Отже, коли у нас тепер часто говориться про "кризу проводу", про осіб з необхідними кваліфікаціями для ідейного формування і громадського, культурного і політичного унапрямування нашої громади, то це ще далеко не значить, що таких кваліфікованих осіб у нас взагалі немає. А даліше, велика частина тих "василіянок", це матері, а то й бабусі нашого "майбутнього", яка одержала відповідне виховання і з цього раніше чи пізніше скористає.

Міркування і висновки можна б продовжувати і вони відносяться не тільки до з'їзду, про який для прикладу згадується, але в більшій чи меншій мірі і до кожної іншої подібної зустрічі. Тому й висновок: ми, як громада, тільки скористаємо на тому, як подібні зустрічі і з'їзди продовжуватимемо та віддаватимемо їм багато більше уваги, ніж досі, бо на це вони в багатьох відношеннях заслуговують.

(Передрук зі "Свободи" ч. 136, 17. VI. 1980.)

Любов Коленська

ВІДБУВСЯ ДРУГИЙ З'ЌЗД ПРОФЕСОРІВ І УЧЕНИЦЬ ГІМНАЗІЇ СС ВАСИЛІЯНОК У ЛЬВОВІ

Союзівка. — Минулої суботи й неділі, 7-го і 8-го червня, на цій оселі УНСоюзу біля Кергонксону відбувся вже другий з черги з'їзд колишніх професорів і учениць гімназії СС Василянок у Львові, випереджуючи на кілька місяців 75-річчя заснування тієї гімназії, створеної у 1906 році. Перший з'їзд відбувся на цій оселі УНСоюзу в днях від 12-го до 13-го вересня 1964 року. Другий з'їзд проходив також під знаком здійснення постанов Першого з'їзду — "Пропам'ятної Книги" цієї гімназії, редакційну колегію якої очолював проф. д-р Василь Лев.

Уже з п'ятниці вечора, 6-го червня, почалася ресстрація прибулих "василянок" та гостей, яка проходила під зарядом Лілії Пашкевич-Ганас, зареєструвалось понад 80 осіб з Америки, Канади і Європи, а одна з України.

У суботу, 7-го червня, в год. 11-й ранку, в залі "Веселка", почалася ділова частина програми з'їзду, започаткована молитвою, що її провів о. крилошанин д-р Богдан Волошин, парох у Кергонксоні, Н. Й. З'їзд відкрила коротким словом привіту голова Ділового комітету з'їзду Стефа Бернадин і на її пропозицію зібрані хвилиною мовчанки вшанували померлих професорів і учениць. Опісля вона запросила на предсідника з'їзду Дору Рак, на заступницю Ольгу Дзялів, на протоколярного секретаря Марію Лициняк-Стець, а на її заступницю Марію Горбань-Сенишин. У почесній президії були колишні професори гімназії: проф. д-р В. Лев, проф. Софія Лев, проф. Дарія Витанович, проф. Дарія Вергановська-Винників.

З'їзд привітали редакторка СФУЖА Ірина Пеленська та Іванна Рожанківська, голова Союзу Українок Америки. Звіти склали голова

редакційної колегії "Пропам'ятної Книги" проф. В. Лев, секретарка мгр. Анна Кобринська та фінансова референтка інж. Лілія Дяченко. Про працю ділового Комітету звітувала Степанія Бернадін. Після звітувань, в яких сказано про значення цієї книги і працю над нею, та кошти її підготовки і видання, обрано Резолюційну комісію з'їзду у складі: Ірина Пеленська, Марта Тарнавська, Степанія Бережницька, Зиновія Мосійчук та Любов Коленська. Після дискусії над звітами, перейдено до внесків і запитів, під час яких обговорено велику працю Допомогового комітету в Канаді, очоленого проф. Дарією Вергановською-Винників, а також постановлено з надвишки прибутків із цього з'їзду — 500 доларів передати на Беатифікаційний Фонд Митрополита Андрея Шептицького — ініціатора і мецената гімназії СС Василянок. Пропозиція Марти Тарнавської.

Після обідової перерви в год. 3-ій по полудні, у тій же залі відбулася літературно-мистецька програма, яку відкрила мгр. Ольга Дзядів, а проводила мгр. Дора Рак. Участь у тій програмі взяли: Марія Горбань прочитала доповідь Ярослави Куліш п. з. "Учениці гімназії СС Василянок в літературі і мистецтві"; Марія Логаза відчитала привіт з України; проф. Дарія Каранович виголосила доповідь на тему "Музика в житті людини", виконавши опісля на фортепіані композицію С. Людкевича "Там де Чорногора" та композицію Шуберта; Ірина Пеленська доповідала про "Досягнення учениць Сестер Василянок у краю і на еміграції". Цю частину програми завершила Володимира Смик, проречитувавши вірш Богдана Ленкого п. з. "В храмі св. Юра". Особливо тепло привітала Дора Рак присутнього в залі д-ра Ярослава Падоха, голову Наукового Товариства ім. Шевченка, яке видало "Пропам'ятну Книгу".

Після вечері, в год. 7-ій вечора, розпочався бенкет, програмою якого проводила Марія Голод, запросивши за президіальний стіл колишній професорський склад гімназії, а це: проф. В. Лева, проф. Софію Лев, проф. Дарію Вергановську-Винників та проф. Дарію Витанович, а також Анну Кобринську, Ірину Пеленську, Іванну Рожанківську, о. д-р Б. Волошина, інж. Лілію Дяченко та Ольгу Дзядів. Вечерю попереджено молитвою, яку провів о. д-р Б. Волошин. Ведуча бенкетовою програмою відчитала привіти від Патріярха Йосифа, єпископів з Канади та Америки, а також від Матері Емілії архимандрині сестер Василянок, і різних організацій, установ та товариств. Поміж відчитуванням поодиноких привітів виступило двос танцюристів — Наталка Лазірко та Андрій Кизик, із балетної школи Роми Прийми-Богачевської, виконавши танки: "Гуцулка", "Мавка і козак" та "Залицяння". Слово-привіт виголосила перша абсольтентка цієї гімназії проф. Софія Лев, а відтак зі словом-привітом виступила Іванна Боб'як, передавши китицю квітів своїй попередниці. Однією з

особливих точок програми було слово Марії Голод, яким вона у зворушливо-дотепний спосіб завершила присутніх у пороги давньої гімназії. Переведено також виграш картин відомих українських малярів, образи яких вручано щасливцям під час бенкету. Під кінець вечора присутні відспівали многолітствіє професорам і учням цієї гімназії.

Після год 10. вечора відбулася забава до звуків оркестри Союзівки під керівництвом Алека Худолія.

У неділю, 8-го червня, в год. 9-ій вранці, в місцевій українській католицькій церкві св. Тройці гість з Англії о. Євген Гарабач і о. д-р Богдан Волошин відправили Богослужбу, а потім Панахиду за померлих професорів і учениць цієї гімназії.

З'їзд закінчився спільною світлиною професорів та учениць гімназії, а відтак обговоренням підсумків з'їзду та відчитанням резолюцій ред. І. Пеленською, провідною думкою яких були привіти і подяки Патріярхові Сліпому, українській церковній ієрархії та Чинові Сестер Василянок за їхні пожертви на "Пропамятну Книгу", поляка інж. Б. Чайківському – директорові "Computerint" за видруккування Книги; встановлення 500-долярової дотації на Беатифікаційний Фонд Митрополита Андрея Шентицького, основника гімназії Сестер Василянок, заява в підтримці та допомозі рухові українських дисидентів, вшанування померлих професорів та учениць цієї гімназії та постанова дальшої праці над розвитком української культури аж до хвилини створення вільної української держави. З'їзд заключним словом закрила Степанія Бернадин.

На залі "Веселка", крім "Пропамятної Книги", знаходилася в розпродажу збірка поезій Марії Голод "Чотири пори року". На цій же залі під час з'їзду був виставлений монтаж, пересланий з України найновіших світлин будинку гімназії Сестер Василянок.

(Передрук зі "Свободи" ч. 133; 12. VI. 1980.)

Степанія Бернадин

ВРАЖЕННЯ ІЗ ДРУГОГО З'ЇЗДУ КОЛИШНІХ ПРОФЕСОРІВ І УЧЕНИЦЬ ГІМНАЗІЇ СЕСТЕР ВАСИЛІЯНОК НА "СОЮЗІВЦІ"

Незвичайно приємним кінцем тижня на чудовій оселі "Союзівці" були сердечні зустрічі колишніх професорів та учениць, які відбулися в рамках Другого з'їзду гімназії Сестер Василянок у Львові в днях 7-8 червня, що й завершено появою "Пропамятної Книги гімназії СС Василянок".

Вже в п'ятницю пополудні почали з'їжджатися колишні гімназистки не тільки з поблизьких місцевостей, а і з далекого Кольорадо, Фльориди, Каліфорнії, з просторої Канади, навіть з Європи — Німеччини та представниці з Австралії. Не забули за наш з'їзд і представниці з України дві з них яких з'їзд особливо вітав, і це вплинуло на сам уже початковий настрій та надало з'їздові особливої духової лучби, затерши кордони, затерши минулі літа, які, за малими виїмками, розділили нас назавжди.

Ділові наради з'їзду почалися в суботу, 7-го червня вранці. З'їзд відкрила святочним словом, яке почала чудовим привітом, пересланим для з'їзду з України, голова ділового комітету Степанія Бернадин. Коротке змістовне слово доповнило дуже цей привіт. Вона і попросила о. крилошанина д-ра Боглана Волошина, пароха "Союзівки", провести молитву та вшанувати пам'ять професорів і учениць, які вийшли в вічність. На предсідника з'їзду попрошено мгр. Дору Рак, пресову референтку ділового комітету, яка добре вив'язалася зі свого завдання.

До президії запрошено мгр. Ольгу Дзядів, містоголову ділового комітету, на секретарок — д-р Марію Лициняк-Стець, дочку колишнього директора гімназії о. крилошанина Василя Лициняка, та Марію Сенишин-Горбань з Торонта. В почесній президії були колишні професори: професор Софія Лев, д-р Василь Лев, проф. Дарія Витанович,

проф. Дарія Вергановська-Винників; прочитано привіт від проф. Марії Сташинської та о. митрата Петра Хомина, які не прибули на з'їзд.

Присутньою за з'їзді була дружина бл. п. проф. д-ра Василя Стецюка, Марічка Квітка Стецюк, активна членка ділового комітету обох з'їздів. Усні привіти зложили редакторка органу СФУЖО "Українка в світі" мгр. Ірина Пеленська, від СУА голова мгр. Іванна Рожанковська.

Звітну частину розпочав д-р Василь Лев, голова редакційної колегії; секретарський звіт зложила мгр. Анна Кобринська; фінансовий звіт склала інж. Лідія Дяченко. За діяльність цілого ділового комітету звітувала його голова Степанія Бернадин.

В усіх звітах насвітлено працю відносно невеликого гурту людей, які в послідовній і гармонійній діяльності зуміли довести до кінця діло, розпочате ще на Першому з'їзді в 1964 році, і завершити його виланням "Книги". Усім їм голова висловила найсердечнішу подяку на чолі з ініціатором і невтомним відповідальним редактором "Пропамятної книги" д-ром Василем Левом.

Після звітувань обрано резолюційну комісію, до якої увійшли: мгр. І. Пеленська — голова, д-р С. Бережницька, М. Тарнавська, З. Мосійчук і Л. Коленська. Пропозицію Марти К. Тарнавської призначити 500 дол. на Беатифікаційний Фонд Слуги Божого Митрополита Андрея Шептицького, ініціатора, основника і мецената гімназії СС Василянок, схвалено одногосно.

Після обідової перерви відбулася дуже цікава літературно-мистецька програма, яку відкрила містоголова мгр. Ольга Дзядів, представивши ведучу програмою мгр. Дору Рак. Цікаву і змістовну доповідь пера Ярослави Куліш — Оксани Керч, — яка в останній хвилині була перешкоджена, відчитала Марія Горбань. Марія Логаза відчитала сердечний привіт від близької товаришки "василянки", довголітнього в'язня большевицьких тюрем.

Проф. Д. Каранович цікаво і гарно опрацювала тему "Музика в житті людини", переказала в гумористичний спосіб фрагменти з життя в школі та прекрасно, як завжди, відограла композицію С. Людкевича "Там, де Чорногора" та композицію Шуберта, не передчуваючи навіть, що саме в тому часі її найдорожчий чоловік відходив у вічність.

Цікаво підійшла до своєї теми "Досягнення учениць гімназії СС Василянок в ріднім Краю і на еміграції" мгр. І. Пеленська, яка в більш загальних статистичних даних представила нам пропорційно, скільки за свій час існування школа видала визначних жінок в окремих галузях культури, науки і мистецтва, спиняючись довше на трагічній долі наших товаришок в ріднім Краю. Всім уже відома з попереднього з'їзду як добра декляматорка Володимира Смик і цим разом

заблистіла своїм вмінням, прореситувавши з великим чуттям вірш Богдана Ленкого "В храмі св. Юра"; вона єдина була на з'їзді з дружин наших духовників, які в цьому самому часі відсвятковували 50-річчя Богословської Академії і її першого Ректора Патріярха Йосифа Сліпого в Торонто й не могли бути з нами. Всі одначе Духовники щиро відгукнулись на наше запрошення, надсилаючи привіти і благословення на з'їзд та шедрі пожертви на "Книгу", що відчитано на бенкеті, який відкрила коротким словом голова ділового комітету, підкреслюючи особливу важливість і доцільність усяких з'їздів, зустрічей, що звичайно завершують свою діяльність пераз довголітнім зібранням цінних матеріалів для регіональних збірників чи пропам'ятних книг; а це буде дуже важливою допомогою для майбутніх істориків.

На ведучу Вечора запрошено товаришку з Торонто Марію Голлод, авторку недавно виданої збірки поезій "Чотири пори року". Ведуча після представлення головного столу попросила о. д-ра Богдана Волошина провести молитву. Він також вітав з'їзд теплими словами признання за незвичайну школу.

Головне слово-привіт виголосила перша абсолювентка і учителька гімназії проф. С. Лев, яка теж в особливий спосіб подякувала діловому комітетові. Привіт від останніх випускниць школи вже за большевицької окупації передала Іванна Боб'як, вручивши китицю квітів першій абсолювентці професор Софії Лев.

Відчитано ряд привітів: перший від Патріярха і Кардинала Йосифа, в дальшому від Митрополитів і Єпископів з Канади і ЗСА, від чільних організацій і установ. Ці всі привіти будуть подані в додатковому виданні-альбомі.

Відпругуючою точкою були танки, які професійно виконали учні балетної студії Роми Прийми-Богачевської Наталка Лазірко й Андрій Кизик: "Гуцулка", Мавка і козак" та "Залицяння", за що нагороджено виконавців бурєю оплесків. Чудове прибрання сцени датами постановня гімназії і її ліквідації, а в середині пишався рисунок дому гімназії, прецизно виконаний донею мистецької референтки Тані Богачевської О.Бачинською, що дуже гармонізувало з кольорами сцени та картинами наших мистців, які розіграно в часі забави.

І так "Квіти" Степанії Бернадин виграла Осипа Галяревич з Клівленду, "Жінка і пава" Едварда Козака припала Дарії Ломницькій з Фльориди; "Натюрморт" Юрія Козака виграла Надія Шехович з Нью Йорку; "Букет" Яреми Козака дістався Оксані Зінкевич з Торонто; "Натюрморт" Іванни Лішинської виграла мгр. Ірина Пеленська; "Під вечір" Галини Кузьми — О. Дем'янчук з Парми, Огайо; "Голгота" Зенона Онишкевича — Марта Гальо; "Пейзаж" Катерини Кричев-

ської-Росандіч Марія Татарська; "На провесні" Ірини Феденишин Марія Максимець.

Банкет вела дуже вправно і дотепно ведуча вечора, розказавши про пісні, співані в школі, вилітаючи в мелодії наших пісень дуже дотепні і лагідні сатири на наших професорів, чим захопила до веселої забави, яка протягнулася поза північ при звуках оркестри "Союзівки" під керівництвом Аліка Худолія.

В неділю 8-го червня вранці о. д-р Богдан Волошин в асисті гостя з Англії о. Євгена Гарабача відслужив Службу Божу в місцевій церкві св. Тройці, опісля Панахиду за бл. п. професорів і учениць гімназії.

Спільна світлина всіх учасниць і кількох учасників з'їзду та окремих клас була приємним передихом та нагодою обмінятися світлинами, адресами й попрощатися.

Офіційне закінчення з'їзду відбулося навітленням підсумків нарад і відчитанням резолюцій. Резолюції прочитала голова резолюційної комісії мгр. Ірина Пеленська. Провідною думкою їх були – привіти і подяки Патріярхові і Кардиналові Йосифові Сліпому, українській церковній Ієрархії та чинові Сестер Василянко; за щедрі пожертви на "Пропамятну Книгу", заява про підтримку та допомогу рухові українських дисидентів в Україні, постанова дальшої співпраці над розвитком української культури аж до хвилин створення української держави. В постановах рішено передати 500 дол. на Беатифікаційний процес — Фонд Слуги Божого Митрополита Андрея Шептицького, про що вже є вище згадка, та вирішено видати додаткову брошуру-альбом, де були б поміщені матеріали з Другого з'їзду, численні світлини зі з'їзду та повний список учасниць і жертводавців.

З'їзд закрила заключним словом і подякою усім голова ділового комітету, вичисляючи поіменно всіх, хто причинився у якій-небудь мірі до успіху з'їзду: професорам, усім членам комітету, гостям та жертводавцям, що у великій мірі причинилися до видання Книги, особливо д-рові Левові за вкладену велику працю і труд, щоб "Книга" появилася на час.

До цього теж причинилася фірма інж. Чайковського Computoprint, де видруковано "Книгу".

СЛОВО ЗА НАШИМИ НАЙМОЛОДШИМИ

7-го і 8-го червня ц. р. відбулася на оселі "Союзівка" в стейті Нью-Йорк незвичайно приємна і зворушлива імпреза — З'їзд кол. викладачів і учениць дівочої гімназії СС Василянок у Львові.

На З'їзд прибуло понад 80 осіб. Коли взяти до уваги, що від останнього іспиту зрілости, т. зв. в Галичині "матури", проминуло понад 40 років та що З'їзд відбувся на еміграції, то це число свідчить, що колишні учениці дорожать здобутками своєї "Альма Матер" — першої української школи для дівчат, яка готувала їх до університетських студій.

Між присутніми було велике число жінок, які суспільною і фаховою працею здобули великі імена в громаді. Згадаємо першу випускницю гімназії, а згодом її вчительку, професора коледжу в ЗСА Софію Кандяк-Лев, письменницю і суспільну діячку І. Винницьку-Пеленську, голову СУА І. Кушнір-Рожанковську, Дору Рак, редактора "Нашого життя" У. Любович, бібліотекарку НТШ А. Кобринську, піяністку Д. Каранович, О. Банах-Муссаковську, Марію Логазу, Любу Коленську... А зрештою неможливо всіх назвати, бо треба було б передрукувати листу присутніх та й неприсутніх. Середовище УВФронта було добре зарепрезентоване: головою Ділового комітету була малярка Стефа Олійник-Бернадин, що виявила не абиякий організаційний хист. Письменниця Оксана Керч прислала спогад про визначних жінок, кол. учениць нашої школи з двадцятих років. Відчитала його милозвучним, культурним голосом Марія Горбань. Поміж гістьми була п. Осипа Демчук.

Великими неприсутніми на нашому З'їзді були Сестри Василянки, колишні вчителі й учениці, репресовані всіма окупантами за активну любов до Церкви і Рідного Народу. Обвинувачені і карані за участь у підпільній Церкві. ОУН і УПА, вони чесно і достойно доживають віку в тяжких умовах на Рідних Землях і далеких засланнях. Між ни-

ми — найбільш відома Катруся Зарицька-Сорока, гордість і слава не лише нашої школи, але всієї України.

Проф. Софія Кандяк-Лев дуже влучно відмітила в своїй промові, що історію гімназії СС Василянок у Львові можна поділити на два аспекти: перший, у якому дівчата здобували освіту під Грінченковим гаслом "Праця єдина з неволі нас вирве", і другий — героїчний — під гаслом "Тільки зброя дасть нам волю". А ми доламо від себе, що цей героїчний період почався від заснування ОУН в 1929 р.

На З'їзді дуже чисельно були зарепрезентовані представники першого гасла: відомі широким колам громадянства письменниці, журналістки, вчительки, суспільні діячки, мистці, лікарі, дентисти і інш. Про неprisутніх довідалися ми зі спогаду О. Керч. Представниць "героїчної епохи" було небагато, а до того, крім Катрусі Зарицької, їхні імена мало відомі громаді. Причина подвійна. В першу чергу діють вимоги таємниці, а в другу — особиста скромність. До визвольно-революційної боротьби вони включилися з настановою "хай гинуть наші імена, аби жило ймення України".

Проте їхні імена не загинуть, бо шкільні товаришки зберігають вірно пам'ять про них у думках і серцях. Про тих, що загинули в боротьбі за волю України, є згадки в "Пропамятній книзі", що її дуже дбайливо виготовила Ред. колегія під проводом проф. В. Лева, а фірмувало видання НТШ. Книжка чепурна, стане цінним джерелом для дослідників історії України.

Про тих, що чудом вийшли живими з ворожих погромів, тюрем і концтаборів, ми мусимо всі без винятку збирати відомості, щоб у слушний час їхні подвиги стали відомі для інспірації й науки грядучих поколінь. Одна з точок резолюцій З'їзду вживає колишніх викладачів і учениць далі вдержувати зв'язок із собою, щоб спільними силами працювати для добра Церкви і Народу, для встановлення власної держави. Однією з ділянок цієї праці є збереження пам'яті героїнь.

І власне тут доходимо до питання: — А де ж наші наймолодші, ті, що продовжували навчання в нашій школі в роках Другої світової війни? Це питання поставила в розмові одна з наших наймолодших, одна з нечисленних на З'їзді. Бо головню на них припадає обов'язок здійснювати цю точку резолюцій, власне вони повинні організувати наступний З'їзд і може саме їм пощастить відбутися його в мурах нашої школи на вільній Рідній Землі, відновити гімназію СС Василянок у власній державі. Старші товаришки доклали всіх зусиль, щоб нав'язати зв'язок з кол. ученицями, розсіяними по всіх континентах. Не допустіть Ви, наймолодші, щоб ця золота нитка обірвалася, поки останні з нас залишаться в живих!

(Передрук з "Гомону України", 9. VII. 1980.)

Марія Прокопович-Голод

ПІСНІ НАШОЇ МОЛОДОСТІ

*Десь поміж зорями
народилася пісня.
Іскрами метеорів
вдарила об землю,
здригнулись скелі,
луною звуків,
дзвонили дерева,
тремтіли листки.
Квіти схопили пісню в келихи:
Пийте зоряне вино,
хмеліться і співайте!*

І справді ми співали і хмеліли піснею. Пісня була зелена, як і ми були зелені, буйні і шалені молодістю і надіями. Ми грались у "зелене" з нашою молодістю, нашою школою, нашими вчителями, яких ми тоді професорами величали, і співали, співали...

Піснею починався кожний шкільний день, замість молитви лунала колядка, або "Христос воскрес", для нашого катехита о. Хомина співали "Ми тебе любим"; кожна пора року мала свої пісні. — На великій перерві треба було заспівати котромусь із учителів наперекір, для того складались пісні зі смішними словами під усякі мелодії. Також часом насміхались ми піснею із деяких молодших чи старших від нас товаришок. Пригадуєте, як це було: "Грім-баба, грім-баба, яка з тебе дараба!" — вже й не знаю, кому ця пісня була присвячена. — Піснею виливали ми своє невдоволення, висловлювали насміх або й злобу, часом це був опис ситуації у даний момент. Ми мали свої улюблені пісні для всяких дій: коли роздягалися на руханку у т. зв. шатні, обов'язково лунала "Ой продала дівчинонька спідницю", на що бурело влігала мати Северина, кричала: "Маєте великі претенсії, а малі успіхи"! (Не знати, що вона тим хотіла сказати, бо ми назагал дуже

добре вчилися, наша кляса мала розумних і талановитих дівчат. Але, м. Северина нас не вчила, нас не знала і нас не любила.) На цей крик з'являвся наш директор, д-р Василь Щурат і теж висловлював нам піднесеним голосом "догану". Ми стояли тихо, напів розлягнені, і тільки чекали, поки вони викричаться і заберуться до канцелярії. Тоді ми співали: "Реве та стогне Северина, до небес голос підійма. Щурат, тотрогавши за вуси, кричати їй допомага". Хтось дотепний додавав дальшу стрічку, мабуть Дарка: "І Лев відважний на ту пору тихцем із кляси виглядав і зі страху дубові двері то замикав та відчиняв". Третя строфка була: "Ще треті дзвони не дзвонили, в клясі ніхто не гомонів. Лише матки перекликались, а Лев дверми раз в раз скрипів"!

З д-ром Левом ми були в згоді, він провадив драматичний гурток, у якому пів нашої кляси брало участь, бо ми були дівчата охочі до всяких муз. А попав він у цю пісню тільки припалково. Для нього ми окремо співали: "Ой ходжу я понад річку тай пацьорки силю, серце ми ся розриває за тобов, Василю"!

На руханці легко було вивести з рівноваги паню Суховерську, коли до ритмічних вправ співали ми невинну пісеньку "У лісі літом я би жив-жив-жив, бо в лісі літом рай-рай-рай, там свіжий воздух, тінь дерев-рев-рев-рев, і холодний ручай-чай-чай-чай-чай-чай-чай..."

Тоді п. Суховерська до мене:

— Панна Прокопович, ти дуже премудра, вже досить того "чаю"!

— А леж, прошу пані, це дуже весело...

— Иди, зголосися у пана директора!

Тут всі починали протестувати: — Ми всі співали, ми всі підемо! Тоді пані всміхалася і ми вже чемно співали і чемно вимахували руками так, як вона хотіла.

На старого професора Ластовецького ми мали спеціально зложену пісню, де говорилось про те, що він хоче бути Сократом. Знову "Татко" — Чучман дуже любив, як ми співали хор із Софоклевої Антигони, або Горацієве "О, навів референт". "Татко" мав свої спеціальні вислови і мудрощі. Ось одна мудрощь:

— Панночки, за дозволенням, прошу мені вірити, дорога до правди є важніша як сама правда, тому я до школи щодня йду іншою дорогою!

Тож ми також викручувались від його нудних лекцій співом "Актіс аелію"... — Я ще до сьогодні чую лагідні і чисті сопрани Олі і Марійки, сильні і дзвінкі мешко обох Стеф, Марусі, Галі, Наталки і Ірки, трохи глухуваті Славки, Дарки і Дусі, гарні альти Олі, Марійки і Стефи, і контральта Люби. Мені, звичайно, припадало співати або з сопранами, або з контральтами, як вимагала потреба.

На великій перерві ми збирались під вікном директора на подвір'ї, гляділи на зелений сад і співали "Гей, у полі та вітер віє"... Звичайно,

хтось привозив нову пісню із вакацій. Стефа сідала за фортепіан і нас учила. Вона теж учила нас із нот "Уже скотилось із неба сонце", або щось іншого, – що нам тоді сподобалось.

При всякій нагоді співали ми стрілецьких, пластових та патріотичних пісень, бо над усім нашим життям витала Україна...

Пів нашої класи співало в хорі. Молодший хор провадила пані Надрага; там співалося про сиве пюююююрюце в тихім Дунаю, про лобру з медом паляницю, або про те, що минула вже зима. Пані Надрага була влягнена в синю оксамитову сукню з великим декольтом на ...плечах.

У старшому хорі співалося вже зовсім щось інше. Наш улюблений україніст, Микола Матіїв-Мельник мав назву "Проблема", але ми не мали з ним проблеми, бо він гарно вчив, гарно сам співав і дуже мав тонке відчуття пісні. Тож ми справді добре і музикально співали. У нашому репертуарі були невмирущі пісні, старосвітські, а то й архаїчні: "Надежда і предстательство і прибіжище християн". Цю я дуже любила, бо там були справді чудові слова: "Необоримая стіна, ізнемагаюшим пристанище небурноє ти еси, Богородице". Друга була для мене досить смішна, а це був гімн до любови: "Свята любове тебе Бог дав, шоби з нас кожний щастя зазнав, сли луч твій ясний в душу зійде, він проганяє усе, що зле". Третя, дуже гарна fuga Бортнянського "Велія слава" була тим веселіша, що там приходило багато "Л", яке наші хористки вимовляли як "В". Отже була: Вевія свава, сваву і вевевіпіє возвоживши на него (велія слава, славу і велеліпіє возложивши...). Але співали ми прекрасні і чудові пісні: "Широкий луг", "Утоптала стежечку", "А хто бачив", "Золоті зорі", Колядки і шедрівки, "Вечерниці" Ніщинського, "Коби мені черевики" і багато, багато інших, яких не могу пригадати...

Так хочу пригадати давню пісню,
не тямлю вже ні слів її, ні звуків,
щось причувається неначе шерех листя,
мов голос дзвону, ніби кроків стукіт.

Десь погубилися слова, що серце чарували,
розсипалась мелодія дрібним піском пустині,
нема співців, щоб пісню обновили,
щоб сповнена життя дзвонила вічно в мені.

Так хочу пригадати давню пісню,
що десь у підсвідомості зоріє,
тремтять, дрижать від неї серця струни
і тихим споминном багрянний вечір віс...

Не сходить мені з думки невибаглива пісенька-гра "Вію вінець", коли

думаю про нашу школу. У тому вінку були пишні троянди, чисті лілеї, веселі гвоздики, пахучі фіялки, зіркаті братчики, делікатні конвалії, не бракувало теж і будяків, і кропиви, і реп'яхів...

Вінок цей вже трохи прив'ялий від теперішню пору, та вже й багато квіток доля забрала в небуття, навіть кропива вже не жалить, будяки не колють, реп'яхи не чіпляються... Але, все ще вінок цей крутиться і все ще лунає пісенька "Вію вінець". Затихне вона і вінок розірветься, як ми перестанемо почуватись цілістю, або як з нас уже ніхто не залишиться...

Марійка Олійник, Стефа Федорович, М. Голод

"RES PORRO TRACTATUR..."

Наш З'їзд на Союзівці прошумів швидко, от вже й пора лодому... Та тільки добились до Торонта, як уже дзвонив телефон: Д-р Дарія Крвавич-Березовська запрошує всіх василянських товаришок до себе, до Гамилтону, на "маївку". В неї великий прекрасний город, великий дім, збудований на високій кручі, звідтіля широкий вид на Гамилтон, бурлінгтонський міст, озеро Онтаріо і цілу долину. Просить усіх, хто був на Союзівці, і всіх, хто там не міг бути, а таких багато в Торонті, прийхати якимнебудь способом і перебути кілька присмних годин у своєму товаристві. Тож усі, що можуть і не мають праці чи якихось попередніх зобов'язань, з'являються дня 15 червня 1980 в Гамилтоні. Не думайте, що туди так легко доїхати, хоч дорога близька. Місто Гамилтон має дивні вулиці, по більшій часті олнонапрямні: як не виїдете чи не скрутите якраз у відповідному місці, мусите об'їжджати місто навкруги...

Але, якось доїхали і найшли цю прекрасну посілість Березовських.

Є нас тринадцять, та ще господар Д-р Березовський і Славко Винників, муж Дарки Вергановської, добрий колега і свій хлопець. От, і сідаємо в городі (це радше парк!), на просторому "патіо" та продовжуємо розпочатий на Союзівці з'їзд. Ділимося тим, що чули і бачили на З'їзді. Мені припадає багато говорити, доповняє мене Дарка Винників (Вергановська), бо нас тільки дві із тих, що були на Союзівці. Три інші на роботі, відпрацьовують з'їзд...

Запити, згадки, жарти, хто був, кого не було, а про кого і не чувати... Також кажуть мені читати мої "Пісні молодости", і наш веселий сміх котиться навкруги аж по кручі. Користаємо з нагоди, що зібрались і розпродуємо пропам'ятну книжку, що прийхала з нами Славковим автом. Еге-ж, людоньки не пізнають себе, ні своїх товаришок... Та якось потрохи розчовпують, хто це такий "стоїть наді

мною, а хто коло мене”, ах, це Оля, чи Галя, чи Марійка, чи Люба, пригадуєте, така весела і вродлива, що всі хлопці за нею пропалали! Що сталося з тим професором, а що з тим? Говорять всі нараз, бо якже здержати всі ці думки і запити, котрі надбігли разом із книжкою і тут між нами ширяють... Забулась ріжниця віку, між нами принаймні яких 14 років! Колись оті вже матуру здавали, а ті ще до народної школи не ходили. Тепер сидимо разом в гостинному городі і всі ми товаришки з одної школи, "нашої гімназії". Тож радісно нам і весело, наче б хтось завернув нам нашу молодість. Дарка Крвавич-Березовська не тільки дуже добра і відома лікарка, вона теж прекрасна господиня і гостить нас, як колись на приходстві її батька в Отиневичах!

З'являється ще один знайомий ще зі Львова, п. Бойко і робить нам знімки, різні групи і всі разом: три добрі душі зі Секції допомоги, Міка, Оля і Дарка. Окремо Киця, артистка і режисер театру Заграва. Ми три разом з одної кляси: Марійка, Стефа і я — от і я згадала, як то ми мавши по 15 років називали себе "стодола" і відміняли цю стодолу на грецький лад: "гай столотай, тон столотон, тас столотас"... Тому і ми такі розсміяні на цій знімці. І ще одна загальна знімка, де всі разом, є також з нами обидва панове Ярославі.

Ах, Дарцю, як тут у Вас присмно і гарно, але пора прощатись, бо вже вечір. До милого побачення, дорогі товаришки! Продовжаймо наші зустрічі далше, бо як річ не продовжується, то кінчається, або як казалось по-латині: "рес інститута абсольтур" — а ми того ніяк не хочемо... нехай іще триває...

НЕСПОДІВАНА ЗУСТРІЧ

— “Ви в бібліотечі працюєте, правда, а чи знаєте, що я там знайшов та ще й відбитку зробив?” — питає мене один знайомий книжковий міль.

— “Ви василіянка зі Львова, правда?” — ще раз упевнюється.

— “Та якже, зі Львова”, — не знаю, що таке міг він найти у великій університетській бібліотечі, що мало б відношення до моєї гімназії, нашої гімназії СС Василіянок? Навіть не пробую вгадувати.

Тут мій знайомий величним жестом виймає зі своєї торби дві відбитки і дає мені їх. Не вірю своїм очам! Це Літературно-Науковий Вісник, де надруковано вперше “На полі крови” Лесі Українки. На обох картках видно виразну округлу печатку: “Женська Гімназія СС.Василіянок у Львові”. Впоперек печатка перебита препоганим советським штемпелем: “Анульовано”. Ах, таким то способом книжки зі шкільної бібліотеки знайшлися за сімома горами і за сімома морями! Коли совети зайняли Львів, вони просто забрали всі книжки та розпродали їх по всьому світу... От, і знайшли мене книжки зі школи тут і зустрілись ми знову. Ця округла печатка мигтить мені в очах і вже бачу шкільний коридор, де підлога чиста і жовта, шодня вимита і вичищена, наприкінці коридору великі вікна, тут у кадях стоять чи то олеандри, чи букшпани, зелені великі кущі. Зараз же двері до шкільної бібліотеки, де царює сестра Богдана. Добре знаю цю кімнату, повну книжок, прочитала їх всіх “вздовж і впоперек”, як казала завжди Стефа Пелиньо, яка і сама теж всіх їх перейшла... Ми жили в інституті, далеко від усякого буденного життя з його приємними і неприємними сторонами — і мали подостатком часу читати. Бо ми не мали домашніх обов’язків помагати в господарстві, чи гостити гостей, чи ходити кудись в гостину... Ми йшли до школи, вчилися, вчили других, а вільний час проводили за книжкою. Сестра Богдана давала нам читати все, що було з українських, польських чи німецьких

авторів: Нобелівські лавреати, Достоевський, Манн, Реймонт, Меріме, Мережковський, Бальзак, Лягерлсф, Гавтман, Прус, Дюма, Франко, навіть Винниченко — одним словом все, що у 30-тих роках належало до великої літератури. Вибирала книжки для нас вона сама, чому — ми і не питали. Треба було тільки повернути книжку на час і то обгорнену обов'язково у чистий папір, новий. Але, поскільки я жила в інституті і не дуже була при грошах, то часом траплялися неприємності, бо я обгортала книжку в старий папір. Цього сестра Богдана не любила, дуже не любила. Одного разу так сталось, що папір вже досить заужитий був, я прямо відтяла кусник із пакунка, що прийшов до Стефа, та й обгорнула ним книжку. Мабуть сестра Богдана була того дня в дуже злому настрою, бо вхопила від мене книжку і прямо злерла нещасний папір. При тому ще й насварила на мене. Ну, що ж, насварила... велике там... вона якась злісниця... Вечером, в інститутській умивальні багато дівчат, хто миє волосся, хто щось пере, хто крутить льоки, при тому весела розмова і жарти. Чогось Стефа моргає на мене, як я розповідаю мою пригоду зі старим папером і сестрою Богданою, от, і злісниця вона! Таку важко знайти поміж добрими і лагідними монахинями! Стефа тягне мене за руку на коридор:

— "Говориш, якби наймилася, там стоїть Богданина сестрінка" — шепче Стефа.

— "Е, що там" — відгризаюся.

Та це не було так просто. Чи це та сестрінка, чи хто інший, але хтось на мене доніс до директора гімназії. Кличуть мене "на чорну каву" — от, біда і клопіт мені. Я маю бути завжди чемна, бо я сирота і за мною мій батько не може заступитись. Всі справи сама полагоджую і часто вчую неодне гірке слово, коли пробую боронитись — "Сирота, а писок як ворота" — на таке діктум важко найти відповідь ще дуже недорослій дівчині...

Але, йду до директора, як теля на заріз, що ж, наварила, то пити треба. Стефа висить під дверима, хвилюється... Директор довго глядить на мене і вкінці каже:

— "Прошу перепросити сестру Богдану. І так не треба говорити, хоч це була б і правда. Це взагалі глупа історія, прошу уважати".

Виходжу вся розбурхана, бо якже буду я перепрошувати ту сестру? Мій гонор зовсім вражений. Але, мушу йти, бо свої справи мушу сама полагодити. Стефа дивиться на мене і нічого не каже, вона знає, що в мені кипить. Глиняними ногами йдемо в напрямі бібліотеки. Заки ще Стефа хоче мені щось радити, я вже відчинила двері і швидко кажу:

— "Перепрошую, якщо я сестру образила", — обкручуюсь на

одній нозі і замикаю двері за собою!

Стефа тоді йде віддавати свої книжки. За хвилину виходить і сміється:

— "А, знаєш, вона все ще стояла з відчиненим ротом"...

Зустріч "василіянок" у городі д-рів Дарії і Ярослава Геник-Березовських в Гемілтоні, Онтаріо, 15. червня 1980 р. Сидять, зліва: Марія Зелена, д-р Ганна Янішевська, д-р Дарія Геник-Березовська, М. Голод, Марія Сабат. Стоять: д-р Ярослав Геник-Березовський, mgr. Марія Комісар-Равич, Марія Левицька, mgr. Ольга Федейко, Степанія Федорович, Марія Пеленська, Д. Винників, mgr. Ярослав Винників, Марія Мороз, Степанія Бойцун

Зиновія Мосійчук

ПРОПАМ'ЯТНА КНИГА ГІМНАЗІЇ СС ВАСИЛІЯНОК У ЛЬВОВІ

*Не треба й пророка, щоб вздріть світляний
Будуччини нашої ранок:
Сьогодні ми бачили іспит річний
У закладі Василіянок.*

І. Франко

Львів, 20 червня 1884 р.

Чи сповнились надії та сердечні Франкові побажання для Інституту СС Василіянок? Відповідь на це питання дає "Пропам'ятна книга гімназії СС Василіянок у Львові", що появилася як XXII том видавничої серії "Українського Архіву НТШ" в результаті довгорічної праці редакційної колегії під проводом проф. Василя Лева. Книга появилася цього року в Нью Йорку в твердій обкладинці, 334 ст.

На підставі скупих і чудом збережених у вогні і бурі Другої світової війни залишків документів та свідчень колишніх учителів і учениць редколегії пощастило дати нарис історії, розкрити освітньо-виховну роботу школи в усіх аспектах, відтворити духову атмосферу повсякденного шкільного життя й праці гімназії за її 33-річне існування та першої большевицької окупації Галичини на тлі мінливої історичної доби, яка принесла з собою стільки докорінних змін.

Книгу відкриває портрет фундатора-добродія й опікуна школи від першого до останнього дня існування — Великого Митрополита Андрея, а дві сторінки далше — портрет його достойного наступника — Патріярха Йосифа, з репродукцією привітального листа на II З'їзд кол. учителів і учениць.

На зміст книги складаються: вступ гол. редактора В. Лева, його ж життєпис Митрополита Андрея, нарис історії гімназії — П. Ісаєва й А.

Кобринської, Спогади І. Ярош-Бобяк про останні роки гімназії в часі першої большевицької окупації Львова є наче епілогом попередньої праці, її логічним закінченням. Далі йдуть програми й методи навчання В. Лева; список монахинь ЧСВВ, катехитів, директорів і вчителів із світлинами та біографічними статтями й нотатками; список учениць за роками складання кінцевих іспитів; біографії деяких визначних кол. учениць; групові й індивідуальні світлини учениць та формальні "табля"; статті про діяльність і життя школи поза годинами навчання; спогади, статті і вірші вчителів та учениць зв'язані з гімназією і з'їздами кол. учениць; покажчик імен та резюме англійською мовою.

Вже сам сухий перелік дає певне уявлення про багатство книги. Подив огортає, коли після довгих років еміграції й розселення вчителів і учениць по всіх континентах, при відсутності шкільного архіву вдалося ред. колегії зібрати багатющий документальний матеріал і так солідно його опрацювати, не пропустивши майже ні одного аспекту життя й праці школи. Про ті труднощі згадує скромно гол. редактор, а ми самі можемо їх уявити й доповнити. Пригляньмося хоч би до світлин директорів і вчителів. Скільки труду треба було докласти, щоб із пожовклих мініатюрних збірних фотографій відтворити індивідуальні портрети. Скільки треба було передумати, пригадати, розшукати, випросити, щоб так докладно представити життя школи, що сорок років тому перестала існувати і якої "бенедиктинської" терпеливості, дбайливості і запопадливості треба було, щоб зберегти для історії все, що ще можна зберегти.

Пригляньмося до спогадів і статей. Відділ спогадів міниться, миготить кольорами і взорами калейдоскопу, промовляє до почувань. Є тут пишні літературні троянди, але є й скромні польові квітки, від яких віє щирістю й правдою. Кого не візьме за серце таке вступне речення: "На З'їзді присвячено дуже мало пам'яті наших перших дорогих професорів, а на пам'ять про них вони собі повністю заслужили". І авторка одна зі старших річників вхопила за перо, щоб цю прогалину виповнити.

Немає сумніву, що колишні вчителі й учениці, їх родини й приятелі з великим зацікавленням прочитають "Пропам'ятну книгу", а завваживши пропущення, може візьмуть самі в руки перо і напишуть свої спомини. Редакційна колегія не мала великих фондів, ані великого штабу співробітників і матеріалів та все таки виконала велику роботу.

Погляньмо, нпр., на репродукції трьох "свідощів зрілости". В 1916 р. наша школа пишалася "руською мовою викладовою", в 1927 р. ставили оцінки "з мови руської", а вже в 1939 "з української мови". Шкода мені, що я не дала їм свого свідоща з 1937 р., на ньому пере-

креслено слово "руської" і написано над тим "української". Боротьба за зміну нашого національного імені тривала довго, але закінчилася повним успіхом. А запитайте якогось нашого історика або церковного діяча, що він думає про цей успіх...

Список учениць подано майже повно, багато з пам'яті і через це зайшли деякі помилки, які треба виправити, напр., хресне ім'я дружини Головного командира УПА ген. Т. Чупринки є Наталка не Дарія. Тетяна Глинянська "Тіта" це сестра розстріляної німцями в 1943 р. Мирослави Равликової, що загинула в Замарстинівській тюрмі у червні 1941 неodrженою студенткою. Проф. Олександра Дуткевич-Ставнича була вчителькою яворівської гімназії, а лікарем була її дочка Богдана Ставнича-Салабан. Деякі учениці не бажали, мабуть, подати про себе докладніших даних, а члени ред. колегії або інші учениці, мабуть, відтворили в пам'яті, і ясно, що не пам'ятали всього про всіх. Найменше є відомостей про участь у революційно-визвольній боротьбі в рядах УВО - ОУН - УПА з відомих причин.

У розділі: "Життя і діяльність поза годинами навчання" нема згадки про кружок "Відродження", що ним опікувалася М. Северина, а головою централі була кол. учениця д-р С. Парфанович. На стор. 180 є знімка М. Северини на виставі вишивок у Нью Йорку. М. Северина зібрала при допомозі учениць і батьків зразки українського народного мистецтва незвичайної краси і давности. Ця збірка робила нашу школу унікальною й служила робітнею для фахових дослідників української етнографії. Ми пам'ятаємо, що проф. Лев робив світлини учениць у найкращих одягах — невже нічого не зберіглося? Немає теж спогаду про життя в Інституті, де жило багато учениць. Недостатньо підкреслено піонерську роль проф. О. Суховерської в ритмічній руханці. Про фізичне здоров'я і красу учениць вона дуже дбала.

Про ці недоліки згадуємо лише тому, щоб довести до відома кол. учителів та учениць, що вони зобов'язані їх виправити і доповнити. Багато з нас, недоцінюючи власні сили, не вислали своїх спогадів в надії, що інші зроблять це краще. Кожний з нас, хто переживав цю бурхливу добу, був учасником або свідком історичних подій та зв'язаний родинними чи товарицькими вузлами з визначними людьми, і тут не потрібно великого таланту, щоб це написати і зберегти бодай у родинному архіві. Що більше буде таких записів, то більша певність, що деякі з них дійдуть до рук далеких нащадків. Адже на підставі розповіді неграмотного дідуса творив Шевченко монументальну поему "Гайдамаки".

"Пропам'ятна Книга", це мандрівка в юність на рідних землях для старшого покоління: Але й молодша генерація і вихідці з інших земель перечитають її з зацікавленням і користю. Вона допоможе їм зрозуміти, як кристалізувалася національна свідомість галичан з таким

сильним прив'язанням до Церкви й традиції, з таким пристрасним, "одержимим" прагненням до власної державности. Книга показує чому Львів, це друга твердиня української національної духовости поруч Києва. Як часто св. Софія і св. Юр прикрашають шкільні "табля". "Пропамятна Книга" промовляє до читача не одними лише словами.

Хоч від закриття школи минули десятки років, проте списки учениць без великого перебільшення можна б назвати реєстром визначних українок сучасної доби. Вони ще досі беруть участь в організованому житті української спільности і тому сміливо можна сказати, що ще й наступна українська генерація буде жити, працювати й боротися з духом і нашої гімназії СС Василянок.

Також ця книга — це збірник архівних матеріалів, а відомо, що документи й автентичні свідчення треба зберігати в оригінальній формі, бо лише за цієї умови вони дають можливість відтворити правдивий образ доби. На підставі мови авторів мовознавці можуть вивчити розвиток літературної мови в Галичині впродовж десятиріч, що ближче до 1939 р. то чистішою стає мова в нашій гімназії. А яке тут багатство особливостей галицьких діалектів. Треба нашим мовознавцям добре застановитися над проблемою співвідношення літературної мови і діалектів та подумати, чи політика використання регіональних відмінностей вийде на добре чи шкоду нашій культурі. Хіба Лис був би Микитою, якби Франко не зробив з нього тустановецького бойка!?

Редакційна колегія під проводом проф. Василя Лева при співучасті кол. професорів і учениць поставила цій школі "Пропамятною Книгою" пам'ятник сильніший за крицю і прислужилася для історії нашого народу.

Ірина Пеленська

“ПРОПАМ’ЯТНА КНИГА ГІМНАЗІЇ СС. ВАСИЛІЯНОК”

Книги мають свою історію, часом коротку й легку, часом довгу і важку. “Пропам’ятна книга гімназії Сестер Василянок у Львові” має довгу історію, бо треба було ждати понад сім десятиліть, щоб ця, одна з найстарших, а жіноча перша, школа в Галичині одержала свою монографію і було визначене її місце в розвитку українського шкільництва й освіти в Західній Україні, її історична роль у національному й інтелектуальному розвитку українського жіноцтва цієї вітки України.

Не була доля цієї книги теж легкою, бо творена поза батьківщиною, далеко від архівних джерел, шкільної документації, бібліотеки та інших допоміжних матеріалів. Одне, що залишилося до можливостей редакції, то деякі свідки — нечисленні учителі останнього десятиліття школи і кілька десятків учениць, розкиданих по країнах еміграційної чужини.

Відкривши книгу, читач є мило вражений не лиш кількістю, але і якістю цих матеріалів, історичних, літературних, мистецьких і статистичних праць і статей, мемуарів та ілюстрацій, які в сумі дають образ існування школи від її постановня 1906 року до її трагічного кінця в 1939 році.

Книга появилася під благословенням Патріярха і Кардинала Йосифа, як XXII том серії “Український Архів” Наукового Т-ва ім. Шевченка, коштом фонду колишніх учениць гімназії Сестер Василянок у Львові.

Матеріал книги є поділений на три головні частини. У першій подана, пера Василя Лева, біографія Митрополита Андрея Шептицького, ініціатора і покровителя гімназії і водночас опікуна українського шкільництва Західньої України; історичний нарис — школи, пера покійного Петра Ісаєва і Анни Кобринської; доля школи

під большевицькою окупацією Іванни Ярош-Боб'як; програми і методи навчання в гімназії В. Лева, вкінці перелік і характеристика всіх виховників і вчителів гімназії, монахинь, катехитів, директорів у біографіях і подачах різних сучасних авторів. У другій частині є опис життя гімназії поза шкільними годинами, поданий у статтях о. Іриня Назарка, ЧСВВ; Ганни Коренєць і Наталії Леонтович-Башук. Третя частина, побіч відзначення річниць 50-річчя першої матури, відміченої в ЗСА та з'їзду колишніх учителів і учениць у 1964 році на Союзівці, пера В. Лева; доповіді і спогади 20-ти авторів, які перебувають у ЗСА, Канаді, Європі й Австралії, але заховали свіжі враження з перебування у львівській школі.

Композиційний уклад матеріялу, його систематика, степенування й психологічна характеристика — це вартісні прикмети книги. З такою ж систематикою і дбайливим оформленням подана теж ілюстраційна частина: 117 чітких ілюстрацій, світлин опікунів, директорів, учителів, клас і груп, відбитки шкільних свідоцтв учениць, які зуміли перевезти на чужину ці речі крізь бурі і громи війни.

Велика заслуга редакційної колегії в тому, що вона переборола найбільшу трудність українських компіляційних праць, якою є зібрання розсипаного по світі матеріялу. Заслуга й авторок, колишніх учителів і учениць, які передали у статтях і споминах свої зв'язки зі школою. Мала книга теж щастя, що один із учителів, який учителював в гімназії останніх десять років (1929-1939) проф. д-р Василь Лев, зайнявся як головний редактор підготовою і випуском книги, вложивши в неї свій науковий і редакційний досвід і багато праці. Йому активно й ревно допомагали членки редакційної колегії (другої зчерги, після організаційних невдач першої): Степанія Бернадин, Ольга Дзядів, Лідія Дяченко, Анна Кобринська і Дора Рак.

Книга появилася під час Другого з'їзду учителів і учениць гімназії СС Василянок, який відбувся 7-8 червня на Союзівці в Кетскильських горах, підготований комітетом під проводом колишньої учениці гімназії, тепер громадської діячки і мисткині, Степанії Бернадин, і був ведений професійно mgr. Дорою Рак. З'їзд був багатий кількістю учасниць і учасників і теплою товариською атмосферою. Матеріяли цього з'їзду — виголошені доповіді, постанови й інше, будуть видані окремою брошурою, як додаток до випущеного видання. Над цим працює далі невтомна редакційна колегія під проводом проф. В. Лева і комітет під проводом Степанії Бернадин.

Пропам'ятна книга, як і згадані з'їзди стали вкладом до історії українського шкільництва, в якому "Приватна руська женська гімназія СС. Василянок з правом публичности у Львові, ул. Длугоша ч. 17, основана в 1906 р.", пізніше "Українська Гімназія СС. Василянок", відіграла важливу роль, як одне з перших вогнищ української освіти.

З нього вийшли покоління видатних діячок, письменниць, мисткинь, патріотичних матерів і також героїнь, які віддали своє, часто ще молоде життя в жертву батьківщині.

При цій нагоді належить згадати і про слова признання для книги Гімназії Сестер Василянок двох найстарших учених, п. Юлії Рудницької та п. Марії Головінської в їх листах до Редакції, як також і трохи молодшої Зені Мосійчук у листі до голови Ділового комітету, де вона з признанням розказує про його працю.

(Передрук зі "Свободи" ч. 225; 22. X. 1980.)

І. Пеленська, Дора Добрянська, С. Бернадин.

Проф. Олена Вергановська-Кос, Люба Пежанська, С. Бернадин.

Лука Луців

ПРОПАМ'ЯТНА КНИГА СЕСТЕР ВАСИЛІЯНОК У ЛЬВОВІ

Головний редактор Василь Лев. Члени Редакційної Колегії: Анна Кобринська, Дора Рак, Степанія Бернадин, Лідія Дяченко і Ольга Дзядів.

На самому початку приємно нам погратувувати Редакційній Колегії з професором д-ром Василем Левом на чолі за те, що їм вдалося цю книжку про гімназію сестер Василянок у Львові видати, бо це видання дуже цікаве і так основно ставить нам перед очі цю школу, що її започатковано в 1906 році і вона діяла аж до 1939 року, коли так звану малу матуру здали 53 учениці, а велику 26. З подивом бачимо, що учениці цієї школи вміли зберегти стільки світлин, що їх показано на 66 сторінках, а в додатку ще масстатичні світлини опікуна цієї школи Митрополита Андрея Шептицького та його наступника Патріярха Йосифа Сліпого, який, пересилаючи Благословення Господне сестрам Василянкам з приводу видання цієї праці, побажав їм:

”Дав би Бог, щоб за Вашими молитвами це велике діло Слуги Божого Митрополита Андрея і Монахинь Василянок віджило у вільній Україні”.

Ціла книжка має три частини, але їхній зміст не дуже різко розділений. Перша частина (5-211) найбільша. В ній В. Лев дав статтю про опікуна школи Митрополита Андрея Шептицького, про ”Програми й методи навчання”, про ”Директорів гімназії та про її вчителів”. Згадаємо директорів цієї школи: о. д-р Спиридон Кархут, Юліян Левицький, о. Теодосій Лежогубський, мати Василя Мотюк, ЧСВВ, д-р Василь Щурат і о. Василь Лициняк. Список учителів надрукований на десятиох сторінках.

”Нарис історій” цієї школи написали Петро Ісаїв і Анна Кобринська. В книзі знаходимо коротші й довші характеристики всіх учителів. Між ними були добрі педагоги і рівночасно відомі науковці, як д-р

Степан Балей, д-р Ярослав Гординський, поет Петро Карманський, академік Філарет Колесса, історики д-р Мирон Кордуба і д-р Іван Крип'якевич, редактор цієї книги д-р Василь Лев, д-р Василь Степюк, д-р Михайло Тершаковець і д-р Микола Чубатий.

Авторам вдалося дістати "Список абсольвенток гімназії" за час існування цієї школи.

Гімназія сестер Василянок може похвалитись своїми колишніми ученицями, які стали звісні, як письменниці або як суспільно-громадські діячки. Ось вони: Марія Кузьмович-Головінська, Софія Парфанович, Галина Лагодинська-Залеська, Ірина Винницька-Пеленська-Пасіка, Оксана Керч, Любов Савчак-Коленська, Степанія Туркевич-Лісовська-Лукіянович, Ірина Шкварок-Книш, Ірина Феденишин, Наталія Леонтович-Башук, Галина Мирошніченко-Кузьма, Ірина Селезінка-Чума, Лідія Бурачинська й Ірина Макух-Павликовська.

А вже найбільший скарб у цій книжці — це багатство світлин, яке починається фотом першої кляси з 1906-го року, на якому бачимо десятилітніх дівчаток, які сидять чи стоять зі своїми виховниками з повагою на своїх дитячих личках, бож вони гімназистки. Ще більшу повагу бачимо на найближчій світлині, де учениці IV кляси з чотирма срібними пасками, які тоді учні й учениці гімназій мусіли носити на ковнірах своїх мундурків. В книзі маємо й фотографії трьох свідомств: з 1916, 1927-го і з 1939-го років.

У другій частині говориться про "Життя гімназії поза шкільними годинами", це значить про Марійську Дружину, про Батьківський кружок, Пласт, про учительку цієї школи, колишню УСС, Олену Степанівну Дашкевич, про ОУН в цій гімназії, про шкільні імпрези.

У третій частині подані спогади про П'ятидесятиріччя першої матури в цій гімназії, яке відзначаevano в 1964 році та "Доповіді і спогади" колишніх учениць гімназії (ст. 247-312), які всебічно змалювали життя й працю у цій школі. Навіть є і про "Нашу гімназію сьогодні", це значить за большевиків.

У цій книжці надруковані і два вірші Марій Тарнавської-Косовичевої і Марії Голод.

На двох сторінках подано резюме англійською мовою.

Авторки, учениці цієї гімназії, пишуть цікаво й широко про ті часи, коли вони навчалися в цій "їхній" школі. Ось як закінчила свої спогади письменниця й лікарка д-р Софія Парфанович:

"Кохання? Воно ще перемріяне лежало перед нами в таємному майбутньому і в сизих стежках невідомо деє ледве прозирило чарівною квіткою. Але тому, що воно ще було в далекому і недосяжному, ви кохалися в Ахіллі, стрункому і білому як дівчина, Агамемноні, зрілому й сильному володареві, хитрому Одисеві і в Бобцьові, в Юльцеві чи іншому вчителеві. Потайки, покрадьки майже несвідомо.

Бо це були перші дні нашої молодості і перші початки почувань".
Направду цікава книжка і світлинами і надрукованими словами.

Мтр. Галина Сфремова, Неля Сасик, Д. Вишиків

Марія Левицька (Киця Луцька).

Тетяна Богачевська, С. Лев, В. Лев

Перший ряд, зліва: Марія Левицька-Венжівська, Марта Колтунюк-Гарнівська, м-р. Фаліна Любинецька-Кульчицька, м-р. Ірина Виницька-Пеленська, інж. Лідія Колтунюк-Даченко, м-р. Ольга Жарська-Дзядів, м-р. Анна Кобринська, м-р. Дарія Вергановська-Виницька, проф. Софія Нагірна-Лев, д-р Василь Лев, м-р. Дарія Гриневич-Витанович, Степанія Олійник-Бернадин, м-р. Дора Більська-Рак, Марія Прокопович-Голод, м-р. Іванна Кушнір-Рожанковська, м-р. Ольга Банах-Мусаковська, Любов Комар-Прокоп, д-р Степанія Тершаковець-Бережницька, д-р Марія Лищиняк-Стець.

Другий ряд, зліва: інж. Роман Кобринський, д-р Марія Кобринська-Кобринська, Неля Сасик, м-р. Галина Корчинська-Єфремова, м-р. Володимир Богачевський, Тетяна Гіряк-Богачевська, м-р. Зєна Матійчук-Мосійчук, Марія Сеншин-Горбань, м-р. Галина Мирошиниченко-Кузьма, проф. Олена Вергановська-Кос, Любомира Мриць-Пежанська, Ольга Адриянович-Стефанович, м-р. Ганна Коренець, Ірина Чорній-Мельник, Марія Хитренська-Стецюк, Тетяна Левицька-Кришчицька, Ірина Кос-Хмельська.

Третій ряд, зліва: Ірина Хойнацька-Чайковська, Ірина Кушнір-Кушнір, Ярослав Рачинська-Кулик, Ірина Вацьків-Федів, Марія Заплітна-Стадник, Ірина Бикалович-Держко, Ольга Хрутович-Курилас, Євгенія Курілович-Чалецька, Клявдія Кордуба-Декені, Ірина Качанівська, Володимир Заць-Смик, Марія Головка-Лосага, м-р. Софія Вергановська-Олесяницька, Лідія Хойнацька-Ішат, м-р. Надія Стецько-Плакда, Любов Савчак-Коленська, Ірина Дейчаківська, Іванна Ярош-Боб'як, Ірина Герчук-Ганч, Мирослава Мирошиниченко, д-р Дора Малиняк-Федорювіч, Ірина Селішка-Чума, Олена Добрянська-Панчишин, м-р. Надія Лотоцька-Бенцаль, Ольга Чмола, Степанія Підгайна-Пеленська, Марія Підгайна-Максимович, Ірина Добрянська-Остапюк, Марія Малиняк-Бутковська, Надія Бізун.

RESUME

This book, as an additional part of the "Commemorative Book of the Gymnasium of Basilian Sisters in Lviv," contains articles pertaining to the second Convention of former students of the above mentioned Gymnasium. Included here, are reports about the work of the Editorial Staff; the activity of the Publishing Committee; reports of the secretary to this Committee; the financial statement; and the description of the special "Plast Committee" in Toronto which helps some Basilian Sisters in Ukraine.

During the Convention there were delivered three papers by former students: About the Importance of Music in Human Life; the Cultural Activities of Graduates of this Gymnasium; and also The Achievements of former Alumni.

During the banquet held in the evening hours, there were two speeches by one of the first Graduates and by one of the last Graduates. Here also Maria Holod read a joyful remembrance of her school times. She also wrote an article about an unexpected meeting of several former Gymnasium students in Toronto. Contained in this collection also are two articles about two recently deceased graduates, Eugenia Chraplywa and Sofia Lew.

The final pages of this book contain commentaries which refer to the First "Commemorative Book" published in 1980.

ПОКАЗНИК НАЗВ ОСІБ ТА МІСЦЕВИ І УСТАНОВ

В показнику подано за абеткою прізвища й імена осіб. Прізвища кол. учениць та вчительок - за мужніх, якщо такі; в дужках дівочі прізвища. Не подано прізвищ зі сторінок 23-24. Це "Список помертв на видання Пропамятної книги."

Авраменко Василь 34
Академія Красних Мистецтв, Філіладельфія 32
Академічна Гімназія 19, 53
Артим Ірина (псевдо: Пашкевич І.) 34

Бабин, село біля Самбора 50
Балей Степан, д-р. проф. унів.
Балтарович (Голубовська) Галя 32
Барвінський Василь 30
Батьківський Кружок 95
Бачинська (Богачевська) Олена 58, 61
Башук (Леонтович) Наталія 19, 20, 22, 24, 28, 92, 95
Бережницька (Тершаковець) Степанія, д-р мед. 19, 22, 59, 70
Березовська (Кривач) Дарія, д-р мед. 82
Березовський Ярослав, д-р мед. 82
Бернадин (Олійник) Степанія 6, 14, 19, 20, 22, 23, 24, 38, 54, 55, 61, 69, 70, 71, 74, 76, 92, 94
Бесараб Ольга 33
Бігун Наталія 22
Біленький Ярослав, проф. 37
Білинський Володимир, проф. 37, 39
Білостоцький Тиміш, проф. 54
Бінковський Юрій, о. декан 54
Боба (Галібей) Ольга 19
Боберський Іван, проф. 37, 49

Боб'як (Ярош) Іванна 45, 58, 70, 74, 88, 92
Богачевська (Гіряк) Тетяна 20, 58, 61
Богачевська (Прийма) Рома 5, 20, 58, 61, 70, 74
с. Богдана ЧСВВ 84, 85
Богданська (Голіната) Таїса 22
Богословська Академія у Львові 65, 74
Борецький Ісидор, Єпископ торонтонський 22
Бородайко (Хомин) Іванна 22
Бортнянський Дмитро 80
Брик Іван, д-р філ. 37
Буенос Айрес 20
Буковина 29
Бунт (Кваснюк) Дарія 22
Бурачинська Лідія 95

Василь Мартинович (о. В. Лициняк) 45
Ватиканське радіо 20
Венесуеля 61
Винників (Вергановська) Дарія, проф. 26, 69, 70, 82
Винників Ярослав 82
Винників (Нижник) Іванна 32
Витанович (Гриневич) Дарія, проф. 37
Возняк Михайло, проф. унів. ("Хрестоматія української літератури") 43
Волошин Богдан, о. крилошанин 20, 69, 70, 74, 75

- "Гайдамаки" Тараса Шевченка 89
Ганас (Пашкевич) Лідія 19, 25, 69
Гарбач Євген о. крилошанин 75
Гармаш Міра 34
Гвоздецька Катерина 32
Гентиш Олена 22
Глинянська Тетяна (Тіта) 89
Гімназія "Рідної Школи" у Львові 50
Гімназія "Р. Ш." ім. Іллі та Іванни Коко-
рудів у Львові 51
Глібовицька Олександра 39
Головінська (Кузьмович) Марія 33, 39, 93,
95
Голод (Прокопович) Марія 5, 19, 27, 34,
42, 58, 70, 71, 74, 78, 82, 84, 95, 97
"Гомін України" 77
Горацій 79
Горбань (Сенишин) 29, 70, 76
Гординський Ярослав, д-р. філ., проф. 95
Горникевич Теофіл о. прелат 38
Грінченко Борис 43, 77
Гук Мирослава 19
- Габро Ярослав, Єпископ шікагський 22
Гашинська (Лициняк) Ірина 22
Горчинська (Ференцевич) Іванна 19
- Далькроз Жак — школа ритміки 32
м. Должицька Марія ЧСВВ, д-р г. к. 36
Дашкевич (Степанів) Олена, д-р філ. проф.
26, 37, 39, 48, 53, 95
Демчук Осипа 76
Денисюк Микола 33
Державна Консерваторія 39
Деркач Леся 32
Дядів (Жарська) Ольга 5, 14, 19, 21, 22,
69, 70, 94
Дицько (Танчак) Марія, д-р мед. 22
Дівочий Ліцей у Перемишлі 50
Дрогомирецька (Федак) Ляля 32
Драган Антін, ред. 67
Дуткевич Марія 53
Дяченко (Колтунюк) Лідія 5, 14, 16, 17, 19,
20, 70, 94
- м. Емелія, ЧСВВ, Архимандриня, Рим 20,
47
м. Ерделі Софронія ЧСВВ 36
- Желіно Люї, рим-кат. Єпископ Ровд
Айленд 54
"Женська Гімназія СС Василянук у
Львові" 84
Жіночий Конгрес у Станіславові 51
- Ляхович (Жмуркевич) Климентина 23
- Закарпаття 29
"Закуток," садиба В. Винниченка 32
Закидальська (Крайчик) Наталія 26
Залеська (Лагодинська) Галина 33, 95
Заплітна Софія, д-р 23
Зарицький Мирон, д-р філ. проф. унів. 37
Захоронкова семінарія РШ 51
Зелена (Бачинська) Марія 19, 26
- Іванчук Олена 39
Ігнат (Хойнацька) Лідія 22
Ісаїв Петро, д-р філ. проф. 37, 87, 91, 94
- Казанівська Ольга 22
Каранович (Гординська) Дарія 5, 20, 28,
31, 32, 58, 70, 76
Кандякова (Нагірна) Софія 53, 54 (дав.
Лев)
Карась Богдан, о. диякон 54
Карманський Петро, д-р філ. проф.
Кархут Спиридон, о. д-р проф. богосл. 37,
94
Католицька Телекомунікаційна Сітка
Америци 54 (Catholic Telecommuni-
cations Network of America) 54
Катруся зі Львова 46
Керч Оксана 76 (див. Куліш Ярослава)
Кивелюк (Стецьків) Любов 22
Кисво-печерська Лавра 29
Кизик Андрій 70, 74
Книш (Шкварок) Ірина 33, 37, 95
Кобринська Анна 4, 5, 13, 15, 16, 17, 19,
20, 23, 70, 76, 88, 91, 94
Коваленко Віталій о. протопресвітер 20
Козак Едвард (ЕКО) 24, 74
Козак Ірина 22
Козак Юрій 24, 74
Козак Ярема 24, 74
Коленська (Савчак) Люба 34, 37, 59, 69,
70, 75, 95

- Колесса Філарет 37, 95
 Комарно 50
 Копютопрінт 71, 74
 Коренець Ганна 92
 Кордуба Мирон, д-р філ. проф. 37
 Косовичева (Тарнавська) Марія 95
 Костенко Ліна 15
 Красва Виховно-освітня Рада, Канада 49
 Крип'якевич Іван, д-р філ. проф. унів. 37, 95
 Кружок ім. Ганни Барвінок, Львів 51
 Крупка Роман 54
 Криницька (Левицька) Таня 19
 Крушельницька Соломія 29, 30
 Кузьма (Миросниченко) Галина 24, 32, 74
 Куліш (Гарашак) Ярослава 5, 20, 58, 70
 Кульчицька (Любинецька) Фалина проф. 19
- Лаба Василь, о. Митрат, д-р богосл. 38
 Ластовецький Микола, проф. 79
 Лев Василь, д-р філ. проф. унів. 4, 5, 11, 13, 15, 19, 38, 57, 61, 69, 70, 75, 77, 79, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 94, 95
 Лев Василь М. мол. 53, 55, 57
 Лев (Нагірна) Софія 5, 43, 45, 56, 57, 58, 69, 70, 74, 76, 77
 Лев (Саноцька) Оксана 54, 55
 Левицький Юліян дир. 37, 94
 Лежогубська Ірина проф. 37
 Лежогубський Теодосій, о. дир. 37, 38, 94
 "Лис Микита," поема І. Франка, 90
 Лисенко Микола 29
 Личиняк Василь, о. прелат, дир. 22, 37, 94
 Ліщинська Іванна 24, 74
 Логаза (Головка) Марія 19, 70, 76
 Лондон, Онтаріо, Канада 51
 Лугова Ольга 23
 Лужницький Леонід о. крилошанин 30, 38
 Лукіянович (Туркевич, Лісовська) Степанія 95
 Лушинський Платон, проф. 37
 Любачівський Мирослав, Архiepіскоп Кoadютор 22
 Любомирович Іван, д-р, проф. 37
 Любович Уляна, ред. 76
- Макарушка Остап д-р філ. проф. 37
- Мамчин Ірина 23
 Манастирський Еміліян о. Митрат 54
 Марійська Дружина 95
 с. Марія ЧСВВ 47
 Мартинець (Туркевич) Ірина 32
 Матіїв Мельник Микола, проф. 37, 80
 Медуха Ірина 22
 Мельник (Чорній, Хома) Ірина 23
 Мерівуд Каледж, Скrentон, Па. 54
 Метельська Оріся 32
 Мечник (Кархут) Неоніла 22
 с. Мирослава ЧСВВ 45
 Михайлюк (Чижович) Нуна
 Морачевська (Кромпец) Марія проф. 37
 Мосійчук (Матійчук) Зіновія 19, 59, 64, 70, 87, 93
 м. Мотюк Василя ЧСВВ, ігуменя 95
 Моцарт 28
 Мусаковська (Банах) Ольга 19, 76
 Мудрий Любомир о. крилошанин 54
 Музей Ліги Українських Католицьких Жінок, Канада 38
- Нагірний Василь, архітект 53
 Наукове Товариство ім. Шевченка в Сарселі, Франція 26
 Наумович (Гарашак) Софія 34
 Надрага Степанія 80
 Назарко Іреней о. ЧСВВ, д-р 64
 Нижанківський Богдан 24
- Об'єднання Українських Жінок в Ерлянгені 51
 Озон Парк, Н. Й. 54
 Олесницька (Вергановська) Софія 19, 22
 Онишкевич Зенон 24, 74
 Онишкевич (Петрик) Надія 51
 ОМУА 32
 ОУН 76, 89
 Оришин Степанія 32
- Павленко, директор 1939-41, 45
 Павликовська (Макух) Ірина 95
 Падох Ярослав д-р пра, проф. унів.
 Парилле Северина ЧСВВ, проф. 37, 78, 79, 89
 Парфанович Софія д-р мед. 33, 89
 Пеленська (Винницька) Ірина 20, 33, 36, 58, 69, 70, 71, 75, 91, 95

- Пеленський Євген Юліян, д-р філ. проф. унів. 33
- Петріна (Фацієвич) Наталія 19
- Пелиньо Степанія 84
- Перемишль 29
- Петрик Володимир о.
- "Пісанка Сиротам у Бразилії" (тут спис жертводавців) 55
- Пласт 95
- "Провидіння" 22
- Прокоп (Комар) Любов 14, 19, 22
- Пуччіні 30
- Пясецька Ніна 32
- Равт народної ноші в Театрі Різномодностей у Львові 49
- Равликова Мирослава 89
- Рак (Біленька) Дора 5, 14, 19, 25, 58, 69, 70, 76, 92, 94
- Ратич (Дмитерко) Ганна, УСС 53
- Ребрик (Крохмалюк) Ярослава 26
- Рейнарівч Лев 54
- Республіканська Капеля О. Кошиця 28
- Ріджфілд, Конн. 54
- Рожанковська (Кушнір) Іванна, президент СУА 69, 70, 76
- Роздольський Йосип, проф.
- Росандич (Кричевська) Катерина 24, 74
- Рудницька (Лужницька) Юлія 93
- Рудницький Леонід, д-р, проф. унів. 4, 54
- Саварин Ніл ЧСВВ, Єпископ Едмон-тону 22
- Салабан (Ставнича) Богдана д-р мед. 89
- Салдан Марта 23
- Самопоміч, Нью Йорк 15
- "Свобода" 68, 71, 93
- Св. Юр. собор у Львові
- СУА, відділ в Сен Люїс, Міссурі 51
- Сидорович Савина, проф. 37
- "Січ," Відень, секція студенток 30
- СКВУ 39
- Сліпий Йосиф, д-р Богосл. Патріарх і Кардинал 12, 20, 71, 74, 75, 87, 91, 94
- Смик Богдан о. крилошанин 22
- Смик (Заяць) Володимира 5, 20, 22, 58, 73
- м. Слободян Віра ЧСВВ, ігумена 36
- Снігурович (Нижанківська) Дарія 32, 49
- Снігурський Іван, Єпископ перемиський 29
- Согор Оксана 32
- Соколовська Ірина 32
- Сорока (Зарицька) Катерина 77
- Св. Софія, собор у Києві 90
- "Союзівка," Кергонсон, Н. Й. 38, 64, 66, 69
- Ставнича (Дуткевич) Олександра 89
- Ставропигійське Братство, Львів 29
- Старицька (Ласовська) Геня 31, 32
- Старицький Мирослав (Міро Скаля) 31
- Старосольська Уляна 34 (див. Любович)
- Стецюк Василь д-р філ. проф. унів. 22, 38, 95
- Стецюк (Хитренька) Марія Квітка 19, 22, 25
- Стець (Лициняк) Марія, д-р мед. 22, 69
- Столяр Галина 39
- Стравінський Федор 29
- Сулик Стефан, Митрополит, Філядельфія 54
- Суховерська (Федів) 49, 79, 89
- СФУЖО 22, 38, 39
- Тавридзька (Строцька) Лілія 20
- Танчаковська Калина 32
- Татчин Василь і (Майковська) Мирослава 23
- Тарнавська (Колтунюк) Марта 59, 70
- Тершаковець Михайло, д-р філ. проф. унів. 38, 95
- Титла Богдан, мистець 4
- Тисовський Олександр, д-р філ. 38
- Тисячоліття Хрещення України 59
- Туркевич Лілія 32
- Туркевич Лев 33
- Угерці Незабитовські 50
- Українська Католицька Церква 59, 65
- Український Вільний Університет 51
- Український Католицький Університет 12, 13
- Український Народний Союз -- відділи 67, 69
- Український Національний Хор, диригент Кириченко 28
- Український Технічно-Господарський Інститут 39
- Утриско Олена 22
- Учительська Громада 51

Федейко (Медвідь) Ольга 26
Феденишин (Олексин) Ірина 22, 24, 75, 95
м. Філевич Володимира, ЧСВВ, ігуменя
36
Фонд видавничий Василянок 15
Фонд Беатифікації Слуги Божого
Митрополита Андрея Шептицького
70, 71, 75

Хомин Петро о. Митрат, проф. 22, 78
Хор "Арфа," Канада
Храплива (Петрик) Євгенія 15, 50
Храпливий Євген, інж. д-р проф. 50
Худолій Алек 71, 75

Цісик Володимир, скрипаль 54
Цісик (Кандяк) Іванна 56, 57

Чайківська (Хойнацька) Ірина 22
Чайківський Богдан, інж.

Чапельська (Курилович) Євгенія 32
Чипак (Мечник) Ольга 22
Чубатий Микола, д-р філ. проф. унів. 95
Чума (Селезінка) Ірина 95
Чупринка Тарас, ген. УПА 89
Чучман Іван, проф. 79

Шавалюк Мирослава 39
Шанковська (Могильницька) Марта 32
Шанковський Лев, проф. 32
Шевченко Тарас 43
Шептицький Андрей, Митрополит, Слуга
Божий 30, 45, 65, 69, 87, 91, 94
Шкільна Комісія Українського Комітету в
Любліні 51
Школа Т-ва "Самопоміч" 51
Шулик Софія 32

Шур (Храплива) Леся 50
Шурат Василь, д-р філ. проф. унів. 30, 37,
79, 94

ЗМІСТ

<i>Редакційна Колегія: Вступне слово</i>	5
<i>Програма З'їзду</i>	6
<i>Степанія Бернадин, голова Ділового Комітету: Святочне слово на відкритті З'їзду</i>	7
<i>Василь Лев: Звіт з діяльності головного редактора Пропам'ятної книги</i>	10
<i>Анна Кобринська: Звіт секретарки Ділового Комітету</i>	13
<i>Лідія Дяченко: Звіт фінансової референтки</i>	16
<i>Степанія Бернадин: Звіт з діяльності Ділового Комітету підготовки з'їзду</i>	19
<i>Список пожертв на видання Пропам'ятної книги</i>	22
<i>Дора Рак: Звіт Контрольної Комісії</i>	25
<i>Марія Голод: Дещо про Секцію допомоги при Пластовій станиці в Торонто</i>	26
<i>Дарія Гординська-Каранович: Музика в житті людини</i>	28
<i>Оксана Керч: Учениці гімназії Сестер Василянок в українській культурі</i>	31
<i>Ірина Пеленська: Досягнення учениць гімназії Сестер Василянок у Львові, в Рідному краю та на еміграції</i>	36
<i>Степанія Бернадин: Відкриття бенкету</i>	42
<i>Софія Лев: Слово першої абсолювентки гімназії Сестер Василянок</i>	43
<i>Іванна Боб'як: Слово останньої абсолювентки гімназії Сестер Василянок</i>	45
<i>Привіти: Привіт Катрусі зі Львова, лист М. Ігумені Емілії ЧСВВ, останній лист д-р Олени Степанів Дашкевичевої до Марії Сахрин</i>	46
<i>Наталія Башук: Спогад про Оксану Суховерську</i>	49
<i>Леся Храплива-Щур: Євгенія Петрик-Храплива</i>	50
<i>Василь Лев: Відлітають сірим шнурком...</i>	53
<i>Степанія Бернадин: Прощальне слово над відкритою могилою проф. Софії Нагірної Левової</i>	56
<i>Тетяна Богачевська: Звіт з мистецької програми</i>	58
<i>Підсумки з'їзду. Резолюції</i>	59
<i>Закриття з'їзду</i>	61

ПОЗЇЗДОВЕ — ВРАЖЕННЯ, ЗВІДОМЛЕННЯ, РЕЦЕНЗІЇ, ТОЩО

<i>Зиновія Мосійчук</i> : Напередодні Другого з'їзду колишніх учениць гімназії Сестер Василянок у Львові	64
<i>Антін Драган</i> : Неоцінена вартість	67
<i>Любов Коленська</i> : Відбувся Другий з'їзд професорів і учениць гімназії Сестер Василянок у Львові	69
<i>О. Ф. Степанія Бернадин </i> : Враження з Другого з'їзду колишніх професорів і учениць гімназії Сестер Василянок на Союзівці ..	72
<i>Василянка</i> : Думки з приводу Другого з'їзду	76
<i>Марія Голод</i> : Пісні нашої молодости. Веселий спогад про гімназію ..	78
<i>Марія Голод</i> : Res progo tractatur	82
<i>Марія Голод</i> : Несподівана зустріч	84
<i>Зиновія Мосійчук</i> : Пропам'ятна книга гімназії Сестер Василянок у Львові	87
<i>Ірина Пеленська</i> : Пропам'ятна книга гімназії Сестер Василянок у Львові	91
<i>Лука Луців</i> : Про нові видання: Пропам'ятна книга гімназії Сестер Василянок у Львові	94
Резюме англійською мовою	98
Індекс назв і місцевостей	99

TABLE OF CONTENTS

Foreword, by <i>Editorial Staff</i>	5
Program of the Convention of the Gymnasium of the Basilian Sisters in Lviv	6
On the Opening of the Convention, by Stephanie Bernadyn, chairwoman of the Convention	7
Report of the Commemorative Book Editorial Staff's Action, by <i>Wasył Lew</i> , Editor-in-Chief	11
Report of the Secretary of the Avtive Committee, by <i>Anna Kobrynsky</i>	13
Report of the Financial Clerk, by <i>Lidia Diaczenko</i>	16
Report of the Activity Committee for the Convention, by <i>Stephanie Bernadyn</i>	19
List of Donations for the Publication of the Commemorative Book	22
Report of the Control Committee, by <i>Dora Rak</i>	25
Supporting Section of the "Plast" Office in Toronto, Ont., by <i>Maria Holod</i>	26
Importance of Music in Human Life, by <i>Daria</i> <i>Karanowych</i>	28
Cultural Activity of Graduants of the Gymnasium of Sisters of the OSBM, by <i>Oksana Kerch</i>	31
Achievements of Graduants of the Gymnasium of Sisters of OSBM in the City of Lviv, in the Native Country and in the Emigration, by <i>Irene Pelenska</i>	36
Opening Address of the Banquet, by <i>Stephanie Bernadyn</i>	42
Speech by One of the first Graduants of the Gymnasium, delivered by <i>Sofia Lew</i>	43
Speech by One of the last Graduants of the Gymnasium, delivered by <i>Iwanna Bobiak</i>	45
Greetings: the letter of Katrusia from Lviv, the last letter of Olena Stepaniw-Dashkevych to Mrs. Maria Sachryn; the letter from Reverend Mother Superior Emelia, OSBM.	46
Mrs. Oksana Suchoverska, our Beloved Gymnastics Teacher, by <i>Natalia Bashuk</i>	49

Eugenia Petryk-Chraplywa. "A Remembrance about my Mother", by <i>Lesia Chraplywa-Schur</i>	50
"My Deceased Wife Sofia", by <i>Wasył Lew</i>	53
Funeral Oration of the Grave of Professor Sofia Lew, by <i>Stephanie Bernadyn</i>	56
List of donations for Ukrainian Orphans in Brasil, collected by former students of late Prof. Sofia Lew.	55
Art Program Report of the Convention, by <i>Tatiana Bohachevsky</i>	58
The Conclusion of the Convention, by <i>Stephanie Bernadyn</i> , Resolutions.	59
SOME IMPRESSIONS, REPORTS, AND CRITICISM PERTAINING TO THE CONVENTION	
On the Eve of the Second Convention of Former Students of the Gymnasium of Sisters of OSBM in Lviv, by <i>Zenovia Mosiychuk</i>	64
"An Inestimable Value", by <i>Antin Draga</i>	67
About the Second Convention of Teachers and Students of the Gymnasium of Sisters of OSBM in Lviv, by <i>Lubov Kolenska</i>	69
My Impressions of the Second Convention of Former Teachers and Students of the Gymnasium of Sisters of OSBM in "Soyuzivka", by <i>Stephanie Bernadyn</i>	72
My Thoughts about the Second Convention. by <i>Vasylianka</i>	76
"The Songs of our Youth". A Youthful Remembrance about our Gymnasium, by <i>Maria Holod</i>	78
"Res porro tractatur", by <i>Maria Holod</i>	82
An Unexpected Meeting, by <i>Maria Holod</i>	84
The Commemorative Book of the Gymnasium of OSBM Sisters in Lviv. A criticism, by <i>Zenovia Mosiychuk</i>	87
The Commemorative Book of the Gymnasium of OSBM Sisters. A criticism, by <i>Irene Pelenska</i>	91
About New Publications: The Commemorative Book of the Gymnasium of Sisters of OSBM in Lviv, by <i>Luka Luciw</i>	94
Resume in English	98
Index of Names and Localities	99

ПОМІЧЕНІ ВАЖЛИВІШІ ДРУКАРСЬКІ Й ТЕКСТОВІ ПОМИЛКИ
В "ПРОПАМ'ЯТНІЙ КНИЗІ"

Стор.	Рядок	Видруковано	Має бути
3	зг.	ТОВАРИСТО	ТОВАРИСТВО
16	зн.	додати:	Малював Михайло Мороз
31	6 зг.	Змая	3 Мая
38	2 зн.	большовиків	большевиків
39	1 зг.	Василянок	Василіянок
39	5 зг.	додати:	Дарія Витанович, до початку 1940 р.
39	3 зн.	додати:	виїхав в осені 1939 р.
40	9 зн.	Як основ	як і основ
41	3 зг.	6	5
42	4 зн.	"Нарис української літератури"	"Нарис історії української літератури" Володимира Радзівевича
50	21 зг.	зуманістичні	гуманістичні
62	23 зг.	Дам'янчук	Дем'янчук
62	19 зн.	після Сидорович додати:	Дарію Витанович
62	15 зн.	Витанович	Вергановську
77	5 зг.	В жидівській	В хозарсько-караїмській
86	21 зн.	1930-1939	1928-1940
88	18 зн.	Венграновської	Вергановської.
91	20 зг.	Див.:	Див.: стор. 104, прим. 1
94	21 зг.	Цегличський	Цеглинський
96		портрет, другий ряд зліва: ький	проф. Ярослав Біленький
100		другий портрет знизу: Поляк	Полск
102		другий портрет зн. Василь	Роман
109	9/II зн.	УПУ	УТУ
115	18/I зг.	Чижович Ольга	Чижович Левицька Олександра
115	1/II зн.	Утриско Кулинич Дарія	викреслити
116	9/II зн.	Галина	Ганна, д-р мед. 1930

Стор.	Рядок	Видруковано	Має бути
117	1/1 зг.	Целевич Басараб Наталія	Целевич Басараб Наталія, унів. студії у Львові, учителька в Вільні. Пом. 1938
117	11/II зг.	Толопко Ольга	Телепко Ганна, пом. 16.XI. 1961.
119	10/II зг.	Бандура	Бандера
120	19/II зг.	в Австралії	в Австрії
121	19/II зг.	Дарія	Наталія
124	5/II зн.	Грослава	Ярослава
125		викреслити:	Гринецька Ольга, Демчук Лідія, Жигалович Іванна, Коваль Марія
129	6/II зн.	Федір	Федів
	9/1 зг.	Галібей Кульчицька Ірина	скреслити
130	11/II зг.	Африка	Австралія
131	2/II зг.	студії	студії германістики в університеті Я.К. у Львові
132	2/II зг.	мови і середніх школах	мови в середніх школах
132	17/II зн.	Чепельська	Чапельська
132	16/II зн.	Анна	Ольга, студії психології та історії мистецтва в Відні
133	13/1 зг.	вищі торговельні курси	Академія заграничної торгівлі у Львові, тепер у Коговз, Н.Й.
133	14/II зг.	Мисько	Миськів
134	4/1 зг.	Береза	Береза Медуха Ірина, активна членкиня мирянського руху
134	14/1 зн.	Олійник Бернадин	правильно: студії філософії в університеті у Львові, продовжувані на еміграції. Студії мистецтва в Пенсильвійській Академії Мистецтв у Філядельфії, Па. Мистецькі вистави в Філядельфії, Нью Йорку, Вайлвуд Крест, на Фльориді. Секретарка СФУЖО член ГУ ОЖООЧСУ
134	5/1 зг.		Почесна членка Пласту від 1981 р.
137	13/II зн.	праця в Пласті...	праця в Пластприяті в ЗСА
138	12/II зг.	Гош	Плавушак
143	9 зг.	додати:	ст. 150-151.
154	13 зг.	скреслити:	де також пройшла музикологічні студії. Тут включила-ся в працю місцевого УМІ.

Стор.	Рядок	Видруковано	Має бути
163	16 зн.	Молодець	Молодовець
167	3 зг.	Зубок	Зубик
168	9 зг.	Бердило	Бедрило
173	3 зн.	Гранівська	Гранківська
187	11 зн.	Ленів	Сенів
187	3 зн.	Лумька	Луцька
209	2 зг.	Кархун-Мельник	Кархут-Мечник
209	3 зг.	Горбунь	Горбань
231	1 зг.	Бережитцької	Бережницької
231	12 зг.	гографічний	географічний
241	16 зг.	після Кохановська додати:	Степанія Пушкар, Ірина Пав- ликовська, Домна Гупало- Ясінчук
243	1 зн.	Кулиничем	Кулиничем
289	7 зг.	синьо	синьо
289	3 зн.	Взяв... місочки	Взяв ...мисочки
290	21 зн.	вмвлвяла	вмовляла
290	18 зн.	одні зі	одну з
290	1 зн.	скінчал	скінчила
291	16 сг.	та нішою	та іншою
307	17 зн.	19667	1966.
311	6 зг.	друкарський недогляд	участі
317	5/1 зг.	Зелеська	Залеська
		після цього рядка додати:	Лагодинська Ірина 89
320		Після рядка зн. має бути такий текст:	
		Світлини вчителів	96-102
		Лідія Бурачинська: Марія Морачевська	103-104
		Список абсолютвенток гімназії за роками	105-142
		Додаток /про деяких учениць/ Ілюстрації	143-159 160-211
324		Замість рядків: 7-10 зг. має бути:	
		The teachers in pictures	96-102
		Maria Morachevsky artist-painter, educator; by Lidia Burachynsky	103-104
		List of students graduates (Years of their graduation)	105-142
		Appendix (about some students)	143-159
		Photos	160-211

Від появи "Пропам'ятної книги" в 1980 р. померли:
 mgr. Олександр Монцібович, учитель, Лондон, Англія
 Іванна Хомин Бородайко, 26.4.1981, Нью Йорк
 Ірина Гавришак Колтунюк, 21.11.1983, Нью Йорк
 Софія Нагірна Лев, проф. 17.1.1984, Ріджфілд, Конн.
 Марія Перех Редько, серпень 1980, Львів
 Наталія Фільварків Пришляк, 14.10.1980, Монреаль, Канада
 Євгенія Петрик Храплива, вчителька, 9.4.1981, Лондон, Онтаріо
 Ірина Шухевич Любчак, 6.12.1982, Ньюарк.

